

Nota van zienswijzen

Bestemmingsplan en MER Windpark Industrieterrein Moerdijk

Ontwerp en MER d.d. 31 maart 2016

Definitief, 22 augustus 2016

1. INLEIDING

In deze nota van zienswijzen worden de ingekomen zienswijzen in het kader van het ontwerpbestemmingsplan en MER 'Windpark Industrierrein Moerdijk' samengevat en beantwoord. Voordat inhoudelijk op de ontvangen zienswijzen wordt ingegaan, wordt eerst kort het verloop van de gevolgde procedure toegelicht (hoofdstuk 2). Hoofdstuk 3 bevat een overzicht van de ingekomen zienswijzen, ook wordt in gegaan op de vraag of de ingekomen zienswijzen binnen de termijn van terinzagelegging zijn ontvangen en in behandeling konden worden genomen.

Vervolgens wordt inhoudelijk op de zienswijzen ingegaan. Een groot aantal van de zienswijzen heeft betrekking op dezelfde onderwerpen. In hoofdstuk 4 wordt op deze onderwerpen ingegaan en een reactie op hoofdlijnen gegeven. In hoofdstuk 5 worden de unieke zienswijzen beantwoord. Als daartoe aanleiding is, is per zienswijze in de conclusie aangegeven of de zienswijze aanleiding geeft het ontwerpbestemmingsplan – zoals dat ter inzage heeft gelegen – aan te passen.

In bijlage 1 is het Toetsingsadvies van de Commissie voor de milieueffectrapportage weergegeven.

2. PROCEDURE

Voor onderhavig plan wordt een gecombineerde bestemmingsplan- en m.e.r.-procedure gevolgd.

2.1 GEVOLGDE PROCEDURE

2012: Windturbineontwikkeling in bestemmingsplan Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk

Tot begin 2014 is de planprocedure voor de windturbineontwikkeling samen opgelopen met het in voorbereiding zijnde nieuwe bestemmingsplan 'Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk' van de gemeente Moerdijk en de daarbij behorende milieueffectrapportage.

De m.e.r.- en bestemmingsplanprocedure voor het Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk is gestart met de publicatie van het voorontwerp bestemmingsplan en de notitie reikwijdte en detailniveau op 30 mei 2012. De ontwikkeling van het windpark was al opgenomen in de destijds opgestelde stukken. De Commissie voor de milieueffectrapportage heeft op d.d. 19 juli 2012 een advies over reikwijdte en detailniveau van het op te stellen MER voor het Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk uitgebracht. De ingekomen reacties zijn in de Kadernotitie 'Bestemmingsplan Industrierrein Moerdijk' samengevat en voorzien van een beantwoording. De kadernotitie is op 6 september 2012 vastgesteld door de gemeenteraad. De reacties zijn meegenomen bij het bepalen van de uiteindelijke locaties van de windturbines en het opstellen van het ontwerpbestemmingsplan.

2014: Zelfstandige bestemmingsplanprocedure windpark in oostelijk deel

Vervolgens heeft Nuon in een principeverzoek aan de gemeente Moerdijk verzocht een zelfstandige juridisch-planologische procedure voor de windturbineontwikkeling te mogen doorlopen, los van het eerder genoemde bestemmingsplan voor het Zeehaven- en industrierrein Moerdijk. Op 14 januari 2014 heeft het College van B&W ingestemd met het principeverzoek van Nuon en toegezegd mee te werken aan het in procedure brengen van een apart bestemmingsplan voor Windpark Moerdijk. De m.e.r.-procedure is gestart met de openbare kennisgeving, waarin bekend is gemaakt dat voor de ontwikkeling een zelfstandige procedure wordt gevolgd. Een Oplegnotitie Reikwijdte en Detailniveau voor het windpark op het oostelijk deel van het industrierrein Moerdijk heeft vanaf 27 februari 2014 tot en met 9 april 2014 ter inzage gelegen. Op het voornemen zijn 19 zienswijzen ingediend. Vanwege de beperkte beschikbare ruimte, mede doordat geen mogelijkheid bleek voor overdraai op percelen bij bedrijven, en door de reservering van ruimte in verband met de mogelijke toekomstige ontwikkelingen van het spoor, is tijdens de onderzoeksfase de conclusie getrokken dat alleen de oostzijde van het industrierrein onvoldoende mogelijkheden biedt om een windpark te ontwikkelen. De m.e.r.-procedure is vervolgens stopgezet voor een herevaluatie van de geplande turbinelocaties.

2015/2016: Zelfstandige bestemmingsplanprocedure windpark in westelijk en zuidoostelijk deel

Nuon en het Havenschap hebben vervolgens het westelijk deel van het industrierrein onderzocht op geschiktheid voor plaatsing van windturbines en stellen vast dat dit geschikt is. Door middel van een hernieuwd principeverzoek aan de gemeente Moerdijk is verzocht een zelfstandige procedure voor de windturbineontwikkeling met aangepaste locaties te mogen doorlopen. Op 30 juni 2015 heeft het College B&W van de gemeente ingestemd met het principeverzoek.

De m.e.r.-procedure ging op 8 juli 2015 van start met de openbare kennisgeving van de oplegnotitie Reikwijdte & Detailniveau voor het Windpark Industrierrein Moerdijk. De bestuursorganen, die ook bij de voorbereiding van het bestemmingsplan zijn betrokken, zijn geraadpleegd over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER. De oplegnotitie is, tezamen met de vastgestelde Kadernotitie voor het bestemmingsplan Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk, vanaf 9 juli tot en met 1 september 2016 (voor de duur van 8 weken) ter inzage gelegd. Op de oplegnotitie zijn 13 zienswijzen ingediend.

In de Kadernotitie voor het MER Bestemmingsplan Windpark Industrierrein Moerdijk is aangegeven hoe met de binnengekomen zienswijzen op de Oplegnotitie Reikwijdte en Detailniveau rekening wordt gehouden. Daarnaast zijn ambtshalve aanvullingen toegevoegd die niet uit het advies van de Commissie of uit de inspraak op het nieuwe windpark op het westelijk en zuidoostelijk deel van Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk gebleken zijn. Als gevolg van het stopzetten van de m.e.r.-procedure voor het Windpark in het oostelijk deel van het Zeehaven- en Industrierrein in 2014 hoeven de 19 eerder ingediende zienswijzen op dat voornemen formeel niet te worden beantwoord en te worden betrokken bij het onderzoekskader voor MER voor het nieuwe windpark op het westelijk en zuidoostelijk deel van het Zeehaven- en industrierrein Moerdijk. De zienswijzen bevatten een aantal punten dat echter relevant is voor het onderzoekskader. Deze zijn daarom opgenomen als ambtshalve aanvullingen in de Kadernotitie. Tezamen vormt deze notitie het kader voor het op te stellen milieueffectrapport (MER) dat noodzakelijk is voor het bestemmingsplan Windpark Industrierrein Moerdijk. De gemeenteraad heeft de Kadernotitie op 5 november 2015 vastgesteld.

Het ontwerpbestemmingsplan 'Windpark Industrierrein Moerdijk' met het MER Bestemmingsplan Windpark Industrierrein Moerdijk heeft vanaf 21 april 2016 tot en met 1 juni 2016 ter visie gelegen. Op 23 juni heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage een toetsingsadvies uitgebracht.

2.2 TE VOLGEN PROCEDURE

In deze Nota van Zienswijzen geeft het bevoegd gezag aan wat haar reactie is op de ingebrachte zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan en het MER van Windpark Industrierrein Moerdijk. De Nota van Zienswijzen wordt tezamen met het bestemmingsplan en het MER ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. De behandeling hiervan door de raad is voorzien in het najaar van 2016. De besluiten zullen vervolgens ter inzage gelegd worden.

Beroepsmogelijkheid

Belanghebbenden kunnen tegen de besluiten beroep instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, postbus 20019, 2500 EA, Den Haag. De termijn voor het indienen van een beroepschrift bedraagt zes weken en vangt aan met ingang van de dag na die waarop het besluit ter inzage is gelegd. Geen beroep kan worden ingesteld door een belanghebbende aan wie redelijkerwijs kan worden verweten dat hij geen zienswijze over het ontwerp van het besluit waartegen zijn beroep is gericht naar voren heeft gebracht.

3. OVERZICHT ONTVANGEN ZIENSWIJZEN EN ONTVANKELIJKHEID

Zienswijzen

In het kader van het ontwerpbestemmingsplan en het MER zijn in totaal 227 zienswijzen ontvangen:

1. Gezamenlijke reactie van 218 insprekers:

- M.J. van Ham – Schneijderberg;
- C.T. Dekkers;
- A.G.W.M. Nuiten;
- J.A. Schreuders – Vreugdenhil;
- A.A.M. Dekkers;
- W. Boekhoven;
- J.A. Confurius;
- R.A. Smaal;
- A.P. den Hollander;
- H.J.W.B. Thiele;
- J.A.P.C. van Eekelen;
- W.P.J. Mills – Listing;
- P.W. den Hollander - van Schilfgaarden;
- C.J. de Gast – Ploeg;
- R.H. van Dijk;
- E. Zeeman;
- H.C. Pillhock - van Geel;
- Bhagwandien - van de Geer;
- J. Lodder;
- G. de Ruiters;
- P. den Bakker;
- G. van Dueren den Hollander;
- J.A. Posthumus;
- S. van Dongen;
- M.P. Korteweg-Maris;
- G. Langerak;
- F.J.M. Hofstede;
- J. van der Veen;
- J.G. Zandvliet;
- A.A.J.M. van Kaam;
- S.B. Nuijten – Bhagwandien;
- C. Dalemans;
- M.M.J. van Oosten;
- D.R. van der Lely;
- K.P. Hollaar;
- M.J.C. Roelands;
- L.L.J. van Loenen;
- H. de Vos;
- C.W.J.M. Schoep - van Steen;
- J.J. Littooy - van der Burgh;
- A.P. Gjaltema – Slagt;
- A.M. van Eekelen;
- K. van Wijgerden;
- P. Ploeg;
- M.G.C. van Tetering;
- M.P.A. Leijten – Magielse;
- C.G. Purmer;
- G. Leijten;
- W.L. Serlier;
- D.J. Vermeulen;
- M. Portengen;
- A. Ardon;
- B.H.H.M. Roes;
- A.J.M. Harmsen;
- R.P.A. van Kaam;
- H. Leehuis;

- S.A. Blommers – Pars;
- C.den Hollander – Korteweg;
- N. Noteboom - van de Pol;
- C.G.C. Snijders;
- W.H. Endepoel;
- R. Koert;
- S.M. van der Made;
- J. den Hollander, 't Hooft;
- R. van Gils;
- A.M. den Engelse – Geerts;
- G.J.P. Schneijderberg;
- M.D. Damen – Zuiderwijk;
- A.F. Damen;
- H.J.W. Römer;
- P.A. den Engelse;
- C. den Hollander;
- Nuiten – Goverde;
- C.W. Hollemans;
- E.H.A. Musson;
- J.P.C.M. Musson - van Schendel;
- C.H.M. Hendriks;
- A.M.P. Hendriks – Farla;
- M.E.J. van Dongen;
- J. Confurius;
- C.J. Verkaik;
- H.B.J. de Roos;
- R.C.S. Hoek;
- L. Hoek - van der Meij;
- S.S. Hoek - de Man;;
- R.A.M. Hoek;
- J.M. Hoek - van Nierop;
- M.A. Hoek;
- M.J. Steehouwer;
- H. de Gast;
- A.M. de Gast – Schermer;
- A.B.P. Woudenberg;
- A.P.J.M. van Gils – Frijters;
- P.A.M. van Gils;
- A.J.J. Gravendeel – Mels;
- E.J. Gravendeel;
- P.L. van den Bergh;
- Nivo Steigerwerken BV;
- P.L. van den Bergh Holding BV;
- G.E. Gjaltema;
- T. Kudlak;
- C.G. Verhees – Andeweg;
- A.P. Gjaltema – Slagt;
- M. van de Werken;
- J.W.J. van Driel - van Drimmelen;
- A. Endeman;
- L. den Hollander;
- M.R. Bouwman;
- D.A.J. Ottevanger;
- N. Noteboom - van de Pol;
- M.L.W. van Ouwerkerk;
- H. Strootman;
- P.J. van Driel;
- C. Dekkers;
- M.J.A. van Alphen;
- M. Rozendaal – Donkers;
- J.J.M. Rozendaal;
- C.C.J. van Ingen;
- J.E. van Ingen;

- A. van Rijswijk;
- J. den Hollander – Lips;
- W.K. den Hollander;
- S. Littooi;
- E.H. van Rijswijk – Driesprong;
- J.C. van Ingen;
- Butin Bik – Portier;
- W.G.F. Lankhuijzen;
- J.A. Poolman;
- E.R. Butin Bik;
- H.J. Nollen;
- J.M.C. Knook – Pieters;
- R. Littooi – Donkers;
- W. Bot;
- C. de Zeeuw;
- A.E. Kamp;
- W.G.J. Bezuijen;
- C. Verhoeven - de Vos;
- J.M. Krijnen – Segers;
- Y.D.S. Goppel - van Hoof;
- R.C. van Wensen;
- DAS Rechtsbijstand (namens M. Dekkers);
- J. Goppel;
- A. Dekkers;
- W.P.P.L.G. van der Sanden;
- M. Knook;
- S.W. Donkers – Dekkers;
- R. Donkers;
- P.J.N. van der Meij;
- M.E.T.C. van der Ham;
- J.J. Schoep;
- E.G. Vermeulen – van Wensen;
- Stichting Stadsraad Klundert;
- C.E. Voogt - den Bakker;
- Advocatenkantoor Moerdijk;
- G. Dekkers;
- C.A. van Drimmelen;
- L. van Drimmelen – Zwartbol;
- W.H. van Hattum;
- J. Knook;
- F.A. Rietveld;
- Y. van Kessel;
- H. van Trig;
- G.W. van Wijgerden – Konijnendijk;
- M.H.M. van Dijk;
- A.B. den Engelse;
- A.M. den Engelse;
- M. Leijten - den Engelse;
- A.C. den Engelse - den Bakker;
- C.P.J.M. Langeweg – Assmann;
- A.C. Langeweg;
- E. van Dijk;
- E.C. Lijnbach;
- A.C.M. Goverde;
- B.A.C.D. van Pruijssen;
- I.C.M. Elffers;
- L.M.A. Smits;
- A.M. Goedemonst - de Rooij;
- A.A. den Engelse;
- C.A. van Straten – den Hollander;
- M.J. van Haperen;
- A.M.K. Marsman – de Rooij;
- I.J.A. Boomaars;

- M.B. van Ham;
- M. van Poppel;
- C.E. Smits;
- R.D. Smitshoek;
- L.A. Schneijderberg – IJsselstein;
- H.T. Buskens;
- P.C. Tolenaars – de Laat;
- C.J.W. Eenkhoorn;
- P.E.C. Koomans – Schreuders;
- G. Pols;
- J.M. Roza;
- J.A.G. Kaijen;
- M.C. van Tilborgh;
- R.J.T. Hoenink;
- A.W. van Dam – Leijten;
- V. Schimandl;
- R.M. Strootman – Haverdings;
- A.J.W. Strootman;
- J.G.E. Bakx;
- K.R. Bhagwandien;
- I.M.M. Jansen;
- De Roos Modeschoenen;
- R.J. Leendertse;
- N.C. Lankhuijzen;
- M.C. Strootman;
- A.J.M. Buckens;
- T.A. de Visser;
- H. de Visser – Punt;
- H. de Visser;
- E. Verhoeve;
- M.L.W. van Ouwerkerk;
- B.A. den Bakker;
- G. Ewoldt – Proper;
- W.A.J. Bol;
- M.P.C. Tak – Bol;
- A.J.M. Bol.

2. Maatschap J.E. van der Gronden en A.N. Vervoorn

3. Palletcentrale Groep, B.V., Fondo Monte B.V. en Palletcentrale B.V.

4. Leidingenstraat Nederland

5. Delta Infra B.V. in naam van:

- DOW Benelux B.V.;
- ZEBRA Gasnetwerk B.V.;
- Zeeland Refinery N.V./Total Opslag en Pijpleidingen Nederland N.V.

6. Mopal B.V. en Mopal Beheer B.V.

In het kader van het ontwerpbestemmingsplan en het MER zijn geen overlegreacties ontvangen.

De bovenstaande zienswijzen zijn binnen de termijn ontvangen en derhalve ontvankelijk. De indieners van de betreffende zienswijzen worden bij brief van het besluit over hun zienswijze op de hoogte gebracht.

Vier zienswijzen zijn buiten de termijn ontvangen en daarmee niet ontvankelijk. Het gaat om de zienswijzen van:

- E.P. Van Rijn, ingekomen op 14 juni 2016;
- P. Van Rijn-Verhoef, ingekomen op 14 juni 2016;
- R. Kramer, Ingekomen op 14 juni 2016;
- F. Kramer - Van Vuuren, ingekomen op 14 juni 2016.

4. REACTIE OP HOOFDLIJNEN

Een groot aantal van de zienswijzen heeft betrekking op de volgende onderwerpen:

1. De duurzame energie- en windenergieopgave op nationaal, provinciaal en regionaal niveau;
2. Het gemeentelijk beleid ten aanzien van windenergie;
3. Toetsing aan de Verordening ruimte;
4. Het planproces en communicatie;
5. Locatie-afweging van windmolens op het industrieterrein;
6. Uitvoerbaarheid van het windpark;
7. Bouwhoogte windmolens;
8. De afstand van de windmolens tot Klundert;
9. Energie-opbrengsten windenergie versus zonne-energie;
10. Subsidie;
11. Sociale randvoorwaarden / bewonersregeling;
12. Waardedaling / planschade.

In dit hoofdstuk wordt een reactie op hoofdlijnen gegeven op deze ontwerpen.

4.1 De duurzame energie- en windenergieopgave op nationaal, provinciaal en regionaal niveau

Nationaal

Het Rijk heeft als landelijke doelstelling geformuleerd dat in 2020 6.000 MW aan windenergie op land is gerealiseerd. Het Rijk en de provincies hebben afspraken gemaakt over hoe zij deze doelstelling gaan halen. Deze afspraken staan in de Structuurvisie Windenergie op land, die het kabinet in maart 2014 heeft vastgesteld. In de Structuurvisie wijst het kabinet 11 gebieden aan die het meest geschikt zijn voor grote windmolenparken (minimaal 100 megawatt). Deze gebieden worden met een rijkscoördinatieregeling gerealiseerd. Provincies wijzen zelf plaatsen aan voor kleinere windparken met minder dan 100 megawatt (maar meer dan 5 megawatt).

Provincie

De provincies hebben zich op 31 januari 2013 gecommitteerd aan het onderling verdelen van de landelijke opgave van 6.000 MW aan windenergie. Noord-Brabant neemt hiervan ruim 470 MW voor haar rekening, waarvan het merendeel (320 MW) terecht moet komen in de (windrijke) regio West-Brabant. De hele gemeente Moerdijk valt binnen het zoekgebied voor windmolens, zoals de provincie dat in haar Verordening Ruimte heeft vastgelegd. Bij gemeentegrens overschrijdende ontwikkelingen is het veelal de provincie die de planologische procedure doorloopt, zoals bij Windpark Oud Dintel en het geplande Windpark bij Zonzeel langs de A16. Zij doet dit dan in overleg met de gemeente.

Regio

De provinciale opgave voor West-Brabant komt onder andere voort uit een regionaal bod (d.d. 31 oktober 2011) dat door de gezamenlijke gemeenten in West-Brabant is neergelegd. Daarmee wilde de regio niet afwachten op wat Rijk en provincie zouden doen, maar alvast zelf de locaties aanwijzen. De gemeenteraad heeft dit regionale bod in haar vergadering van 7 februari 2013 onder voorwaarden bekrachtigd. Bij amendement (OM, VVD, PvdA, BBM, CDA, CU en SP) is toen besloten dat op de locatie LPM vooralsnog geen windmolens worden geplaatst en is bepaald dat een opschaling van de turbines op de locatie Volkerak door het ophogen van de bestaande turbines ten noordoosten van de A29 (nu A4) is uitgesloten. Verder wenst de gemeente geen bijdrage meer te leveren aan een eventueel volgend bod bij een nieuwe tranche. Met inachtnaam van het door de gemeenteraad aangenomen amendement wijst het regionale bod locaties in Moerdijk aan waar tussen de 62 en 104 MW aan windenergie kan worden gerealiseerd.

4.2 Het gemeentelijke beleid ten aanzien van windenergie

Voorgeschiedenis

Vanaf de jaren negentig ontstonden steeds meer initiatieven voor het plaatsen van windmolens. Met het verbeteren van de techniek werden de molens ook op voorheen minder windrijke geachte plekken rendabel. Daarnaast hebben de overheden expliciete doelstellingen geformuleerd ten aanzien van duurzaamheid en duurzame energie. Dit maakt dat in de gemeente Moerdijk de 'Visie Windenergie Moerdijk' is opgesteld en op 8 juli 2004 is vastgesteld. In deze visie vindt een uitvoerig locatieonderzoek plaats. Wel 26 locaties worden binnen de gemeente onderzocht,

waarvan er elf mogelijk geschikt zijn. Deze bieden ruimte aan maximaal 137 MW aan vermogen. Een nadere afweging beperkt het aantal locaties tot Volkerak, Sabinadijk, Sabinapolder, Klaverpolder en het industrieterrein Moerdijk. Het ambitieniveau wordt op 35 MW gelegd. Bij amendement wordt de (zoek)locatie Klaverpolder, mede gelet op het advies van de Provinciale Planologische Commissie, geschrapt. Ter vervanging hiervan is het industrieterrein aangewezen als zoeklocatie.

De paraplunota Leefomgeving

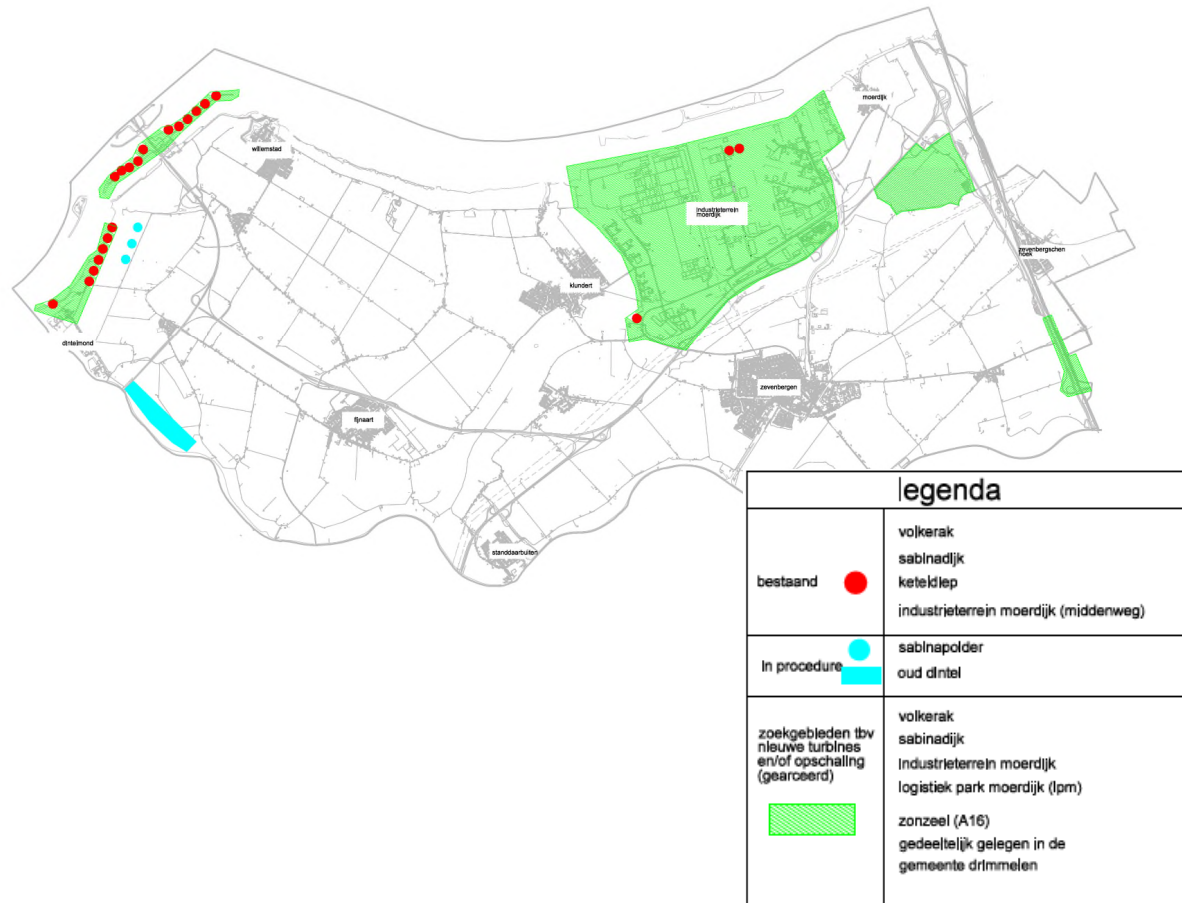
Gedurende de raadsvergadering van 25 oktober 2012 wordt de 'Paraplunota Leefomgeving' vastgesteld. In de nota is opgenomen dat de gemeente ambieert om in 2030 70% van de energie lokaal op te wekken met duurzame energie; 30% met windenergie, 10% met bio-energie en 30% met zonne-energie binnen de gebouwde omgeving. Ingeschat wordt dat 30% van de totale energiebehoefte in 2030 in de vorm van windenergie overeen komt met de realisatie van circa 85 MW aan windenergie.

Dit maakt het noodzakelijk om de 'Visie Windenergie Moerdijk' uit 2004 te actualiseren wat betreft de aspecten ambitieniveau, locaties, ruimtelijke en sociale randvoorwaarden, de organisatieopzet en de rol van de betrokken partijen. Deze actualisatie vindt plaats in de 'Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030'.

Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030

In de raadsvergadering van 16 januari 2014 is de 'Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030' vastgesteld, als verdere uitwerking van de paraplunota Leefomgeving. Bij amendement (VVD en OM) is de hierin opgenomen locatie Klaverpolder uit de notitie gehaald. Dit verwijzend naar het eerdere besluit in 2004 waar ook de locatie Klaverpolder was geschrapt en het industrieterrein werd aangewezen. Bij het amendement in 2014 wordt nog expliciet vermeld dat de mogelijkheden van windenergie nog niet (volledig) zijn benut op het industrieterrein.

In de 'Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030' zijn onder meer sociale randvoorwaarden gesteld aan de ontwikkeling van windparken. Verder zijn er (op pagina 14) zoeklocaties opgenomen waar de opschaling en plaatsing van windturbines mogelijk is, zie de onderstaande afbeelding met daarbij de opmerking dat, conform het besluit over het regionaal bod, afgesproken is dat op de locatie LPM, dat hoogwaardig en duurzaam wordt ontwikkeld, vooralsnog geen windmolens worden geplaatst. Dit als gevolg van de externe veiligheidswetgeving in relatie tot de geplande bebouwing.

Op dit moment zijn windmolens geplaatst langs het Volkerak, de Sabinadijk, de Sabinapolder, Keteldiep en bij Oud Dintel. Deze windmolens leveren 41 MW aan windenergie. Wat nog resteert is de opgave om 44 MW (85-41) aan windenergie te plaatsen binnen de gemeente volgens het eigen beleid. Conform het regionaal bod zal nog 61 MW moeten worden gerealiseerd omdat ten tijde van het regionaal bod bestaande windparken niet zijn meegeteld.

Hoewel de eigen gemeentelijke ambitie gericht is op 2030, maakt de regionale (zijnde ook de provinciale) opgave duidelijk dat deze ambitie wel voor 2020 gerealiseerd dient te zijn.

4.3 Toetsing aan de Verordening ruimte

In de toelichting van het ontwerpbestemmingsplan is de windturbineontwikkeling getoetst aan artikel 32 van de Verordening Ruimte 2014 (Vr) van de provincie Noord-Brabant. Van toepassing is echter artikel 4.10 van de Vr. Dit betreft plaatsing van windmolens op onder andere een zwaar industriegebied. Vereist is een minimum van drie windmolens in lijn- of clusteropstelling. De provincie heeft aangegeven dat ze de zeven windturbines beschouwt als één samenhangend cluster van windturbines op het Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk.

4.4 Het planproces en de communicatie

In hoofdstuk 2 van de Nota van Zienswijzen zijn de procedurestappen van de bestemmingsplan- en m.e.r.-procedure beschreven. Deze paragraaf bevat een weergave van het planproces en de communicatiemomenten.

Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk

Al in de nota 'Visie Windenergie Moerdijk' uit 2004 wordt het industrierrein Moerdijk genoemd als locatie voor windenergie. Op 18 november 2002 presenteert het Havenschap een haalbaarheidsstudie. Op basis daarvan wordt op 9 juli 2003 een intentieovereenkomst gesloten tussen Havenschap en Nuon voor de aanleg van een windmolenpark. Nuon doet hier al sinds 1997 onderzoek naar op het industrierrein. Als locatie wordt gekeken naar de Westelijke Randweg, de Zuidelijke Randweg en de Westelijke Insteekhaven. Hier zou in totaal voor 41,5 MW aan vermogen kunnen worden opgesteld (circa 15 molens). Onder meer door de andere wetgeving in die tijd ten aanzien van geluid, is dit plan niet tot ontwikkeling gekomen.

Oostelijke en Zuidelijke Randweg

Nuon en het Havenschap verleggen het plangebied naar de Oostkant van het industrierrein. Dit plan wordt opgenomen in de actualisatie van het bestemmingsplan voor het Zeehaven- en industrierrein Moerdijk. Op 31 mei 2012 is in het voorontwerpbestemmingsplan Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk en de bijgevoegde Notitie Reikwijdte en Detailniveau (t.b.v. het MER) dit windpark opgenomen langs de Oostelijke en Zuidelijke Randweg. Door de vertraging in het bestemmingsplanproces is in januari 2014 een afzonderlijke planologische procedure gestart voor dit windpark. Uit de reacties op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, die van februari tot april 2014 ter inzage werd gelegd, bleek al gauw dat deze oostelijke locatie niet haalbaar was. Er werd op deze locatie geen privaatrechtelijke toestemming verkregen om een overzwaai te maken met de rotoren op gronden die niet van het Havenschap waren. Verder maakt de toekomstige uitbreiding van het goederenspooreplacement enkele molens langs de Zuidelijke Randweg onmogelijk.

De Westelijke en Zuidelijke Randweg

De procedure voor een windpark aan de oostzijde van het industrierrein is toen stopgezet. Nuon en het Havenschap zijn vervolgens gaan kijken naar andere mogelijkheden op het industrierrein. Van juni tot oktober 2014 heeft een vooronderzoek plaatsgevonden door Nuon naar mogelijkheden om acht windmolens te plaatsen. Vervolgens is tot december 2014 gesproken met bedrijven die gelegen zijn aan de gedachte locaties. Dit heeft geleid tot een principeverzoek voor een windpark aan de Westelijke Randweg en de Zuidelijke Randweg waarop het College op 30 juni 2015 positief heeft besloten. Vervolgens is een interactief proces gestart gekoppeld aan de procedure voor het MER en het bestemmingsplan. Op meerdere momenten en voor meerdere partijen is uiteengezet wat het initiatief behelst. Het ontwerpbestemmingsplan en het MER heeft ter inzage gelegen van 21 april 2016 tot en met 1 juni 2016.

Een meer gedetailleerde weergave van dit proces kunt u vinden op de volgende bladzijde.

Planproces	Datum
Vaststelling Visie windenergie Moerdijk (industrieterrein aangewezen als zoekgebied)	8 juli 2004
Ter inzage legging Bestemmingsplan Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk en Notitie Reikwijdte en Detailniveau (Windmolens tot 190 meter hoog aan Oostelijke Randweg)	31 mei 2012
Vaststelling Paraplunota Leefomgeving (ambitie windenergie)	25 oktober 2012
Vaststelling regionaal bod windenergie onder voorwaarden (amendement)	7 februari 2013
Bespreken visie op windenergie met partijen en bewoners (besloten bij vaststelling regionaal bod op 7 februari 2013) ten behoeve van voorbereiding Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030.	20 maart 2013
Vaststelling Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030	16 januari 2014
Instemmen College met principeverzoek zelfstandige procedure voor Windpark aan Oostelijke Randweg	14 januari 2014
Ter inzage legging Oplegnotitie Reikwijdte en Detailniveau voor Windpark aan Oostelijke Randweg	27 februari 2014 tot en met 9 april 2014
Besluit te stoppen met Oostelijke Randweg (als gevolg van overzwaai bij bedrijven en toekomstige railuitbreiding)	april 2014
Gesprekken met omliggende BRZO(Bevi)-bedrijven door Nuon, het Havenschap en de gemeente	oktober 2014 – heden
Instemmen College met principeverzoek zelfstandige procedure voor Windpark aan Westelijke Randweg	30 juni 2015
Informeren Stadstafel Klundert over ter inzage legging Kadernotitie Reikwijdte en Detailniveau	7 juli 2015
Ter inzage legging Kadernotitie Reikwijdte en Detailniveau	8 juli 2015 tot en met 2 september 2015
Informatieavond Kadernotitie reikwijdte en Detailniveau in Klundert	15 juli 2015
Informeren over plannen windpark aan Stadstafel Klundert door Nuon	28 september 2015
Extra informatiemiddag bedrijven op havenkantoor Moerdijk door Nuon	augustus 2015
Raadsinformatiebijeenkomst over Kadernotitie reikwijdte en Detailniveau	1 oktober 2015
Onderzoeken externe veiligheid per BRZO(Bevi)-bedrijf verzonden naar bedrijven door Nuon	oktober 2015
Gesprek met afvaardiging Stadstafel Klundert door Nuon	oktober 2015
Vaststelling Kadernotitie reikwijdte en Detailniveau door gemeenteraad	5 november 2015
Overleg met 'werkgroep Windpark' met projectleider gemeente voorafgaan aan stadstafel	30 november 2015
Informeren Burenraad over Windpark Moerdijk door projectleider en Nuon	9 december 2015
Overleg 'werkgroep Windpark' met wethouder Jaap Kamp en projectleider gemeente	10 december 2015
Deelname wethouder, projectleider gemeente en Nuon aan avond die de Stadstafel Klundert organiseerde rondom thema windmolenpark	18 januari 2016
Extra informatieavond met presentatie door Nuon van eerste resultaten MER voor alle geïnteresseerden in Klundert	1 maart 2016
Raadsinformatiebijeenkomst over eerste resultaten MER, georganiseerd door Nuon	10 maart 2016
Stadsmiddag en –avond Klundert in kader Gebiedsplan o.a. over Windpark met aanwezigheid wethouder Jaap Kamp	30 maart 2016
Geluidssafari Nuon waarbij ook wethouder en projectleider gemeente aanwezig waren.	9 april 2016
Inhoudelijke-technische beantwoording van 33 vragen die door de Stadstafel Klundert zijn gesteld aan de raadsfracties.	18 april 2016
Ter inzage legging ontwerpbestemmingsplan en MER	9 april 2016 tot en met 1 juni 2016
Informatiemailing aan de eigenaren van percelen binnen de risicocontouren van het windpark	21 april 2016
Inloopavond ontwerpbestemmingsplan en MER Windpark Industrieterrein Moerdijk	9 mei 2016

4.5 Locatie-afweging op het industrieterrein

In de loop van de jaren zijn meerdere plekken op het industrieterrein onderzocht en is gebleken dat veel locaties afvallen. In onderstaand figuur is globaal aangegeven welke locaties zijn afgevallen. Het gaat om de volgende belemmeringen:

1. De los- en laadkaden van het haventerrein dienen gevrijwaard te zijn van windmolens omdat deze de bewegingsvrijheid van bestaande en eventueel nieuwe los- en laadinstallaties beperken;
2. Ook langs het Hollandsch Diep worden de los- en laadmogelijkheden beperkt door de plaatsing van windmolens. Verder speelt hier de wens om te komen tot een netwerk van radarposten langs het Hollandsch Diep ten behoeve van veilig scheepvaartverkeer. De windmolens kunnen daarbij tot verstoring leiden. Tenslotte zouden de windmolens hier vrijwel direct aan het Natura2000 gebied van het Hollandsch Diep liggen;
3. Hier loopt de buisleidingenstraat. Daar kunnen geen windmolens op of in directe nabijheid staan;
4. Hier liggen nog uit te geven industrieterreinen. Windmolens worden niet geplaatst op nog voor bedrijvigheid uit te geven terreinen. Dit betreft het grootste nog uit te geven gebied. Elders op het industrieterrein kunnen nog kleinere terreinen liggen;
5. Hier lopen de hoogspanningsleidingen van en naar de energiecentrales en langs de A17 een buisleiding met nafta (aardoliedestillaat);
6. Uitbreiding goederenspooreplacement voorzien in de toekomst;
7. Hier bevindt zich de Plaza. Hier zijn veel kantoren gelegen en is sprake van de aanwezigheid van kwetsbare en beperkt-kwetsbare objecten;
8. De ruimte langs de Oostelijke Randweg is meer volgebouwd dan de Westelijke Randweg waardoor overzwaai van turbinebladen plaatsvindt op de private terreinen.

De overige gebieden zijn volgebouwd. Eventueel zijn er mogelijkheden bij grote bestaande bedrijven (Havenschap Moerdijk spreekt van plaats voor minimaal drie molens), maar door de aanwezigheid van kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten is de ruimte beperkt en bestaat er de kans dat bedrijven elkaar gaan hinderen.

Initiatief Staatsbosbeheer

Ook Staatsbosbeheer heeft naar aanleiding van het voorontwerpbestemmingsplan Zeehaven- en industrieterrein Moerdijk aangegeven dat zij windmolens wil plaatsen op haar gronden op en nabij het industrieterrein. Er is eens een idee gelanceerd om windmolens te plaatsen in de zone tussen de A17 en de Distributieboulevard van het industrieterrein. Naar het oosten toe liep deze lijn ook door ten zuiden van de A17 en daarmee buiten het zoekgebied, zoals de gemeente dat heeft vastgesteld in de Notitie Windenergie Moerdijk 2013 - 2020.

Er is in september 2015 nog email contact geweest tussen de gemeente en Staatsbosbeheer, waarbij de gemeente verzocht om nadere informatie en tevens verzocht de uitvoerbaarheid aan te tonen, mede gezien de hier aanwezige leiding waar nafta door wordt vervoerd. Hier is door SBB samen met Nuon naar gekeken en geconcludeerd dat het hier zeer moeilijk is om tot de realisatie van windmolens te komen. Het initiatief is daarmee tot op heden niet verder uitgewerkt.

4.6 Uitvoerbaarheid van het windpark

De uitvoerbaarheid van het windpark is onderzocht in het bestemmingsplan. Het MER, dat als bijlage is toegevoegd bij het bestemmingsplan, bevat een overzicht van de ruimtelijke en milieueffecten van het windpark op het plan- en studiegebied. Onder andere geluid, slagschaduw en externe veiligheidsaspecten mogen niet tot onacceptabele overlast voor de omgeving leiden. De Commissie m.e.r. oordeelt dat het MER alle informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming.

Onderstaand wordt nader ingegaan op het toetsingsadvies van de Commissie m.e.r. en de leefomgevingsaspecten (externe veiligheid, geluid, cumulatief geluid, slagschaduw) en het landschap. Voor een nadere weergave van de milieueffecten wordt verwezen naar het MER.

Toetsingsadvies Commissie m.e.r.

Het MER is getoetst door de Commissie voor de milieueffectrapportage. Naast het MER, de achtergrondrapporten en het ontwerpbestemmingsplan, heeft de Commissie na de terinzagelegging van de plandocumenten de zienswijzen via bevoegd gezag ontvangen om te verwerken in haar toetsingsadvies.

Op 23 juni 2016 heeft de Commissie een positief toetsingsadvies uitgebracht op het MER. Het oordeel is als volgt:

“De Commissie is van oordeel dat het MER alle informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. Echter, indien gebruik gemaakt wordt van de beschikbare schuifruimte voor de turbines richting of tot in het Natuur Netwerk Nederland (NNN), adviseert zijn, vóórdat besluitvorming plaatsvindt, de effecten op het NNN nader te bepalen en te beoordelen. Het MER is goed leesbaar en met name de effectbeschrijvingen voor de leefomgeving en het landschap zijn van goede kwaliteit. De Commissie doet een aantal aanbevelingen ten aanzien van de onderbouwing van de gekozen doelstelling voor de productie van windenergie en de locatie van de windturbines, als ook de gevolgen voor de natuur en de veiligheid van buisleidingen. Zij hoopt hiermee een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.”

Het volledige toetsingsadvies is in bijlage 1 van de Nota van Zienswijzen opgenomen. De aanbevelingen van de Commissie m.e.r. zijn verwerkt in de toelichting van het bestemmingsplan.

Externe veiligheid en bedrijfsvoering

In het kader van het bestemmingsplan en het MER heeft onderzoek naar externe veiligheidseffecten plaatsgevonden. Aan de hand van wettelijk bepaalde worst case faalfrequenties is berekend wat de faalkans is van een turbine en of dat volgens de geldende veiligheidsnormen acceptabel is. Hierbij is rekening gehouden met de kans op het optreden van domino-effecten.

Hieruit is gebleken dat het windpark binnen de wettelijke normen op het gebied van externe veiligheid blijft. Het windpark is zodanig ontworpen dat bedrijven niet beperkt worden in huidige en toekomstige risicovolle activiteiten. Dit is omschreven in het MER en besproken met de risicovolle bedrijven in de omgeving van het windpark. In de berekeningen is uitgegaan van worst case faalfrequenties. Het windpark zal in werkelijkheid veiliger zijn dan weergegeven in het MER.

Daarnaast geldt dat binnen de plaatsgebonden PR 10⁻⁶ contouren van de windmolens geen kwetsbare objecten zijn toegestaan. Dit is in lijn met een regeling die is opgenomen in het voorontwerp bestemmingsplan Windpark Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk, waarin kwetsbare objecten op het gehele haven- en industriegebied (exclusief Plaza) zijn uitgesloten. Het windpark leidt zodoende niet tot beperking van bedrijfsvoering.

In het kader van het bestemmingsplan en het MER heeft ook onderzoek naar de effecten van de windturbines op de leveringszekerheid via leidingen plaatsgevonden. Hieruit is naar voren gekomen dat bij een aantal leidingen sprake is van afname van de leveringszekerheid indien een turbine één van de buisleidingen en/of het rioolstelsel treft. Deze berekende additionele faalfrequentie is relatief beperkt en wordt door het bevoegd gezag acceptabel bevonden.

Geluid

In het kader van het bestemmingsplan en het MER heeft onderzoek naar het windturbinegeluid en cumulatie van geluidbelasting op geluidgevoelige objecten (met name woningen) plaatsgevonden.

Windturbinegeluid

Uit de geluidberekeningen in het MER blijkt dat als gevolg van de windturbineontwikkeling sprake is van een geluidbelasting op de omliggende woningen. De maximale geluidbelasting L_{den} bedraagt 45 dB, de maximale geluidbelasting L_{night} bedraagt 38 dB op geluidgevoelige objecten. Bij alle woningen wordt aan de geluidsnorm van L_{den} 47 dB en L_{night} 41 dB voldaan.

Bedrijven vormen geen geluidgevoelige objecten of terrein. Het industrieterrein Moerdijk is overigens een gezondeerd industrieterrein. De zonegrens voor geluidemissies geldt voor de bedrijven op het industrieterrein. Het gaat dan om het geluid van bedrijven; de geluidemissie van de turbines telt echter niet mee in deze geluidzoning. Voor Industrieterrein Moerdijk heeft dit als gevolg dat, als er windturbines komen, dat geen effect heeft op de geluidzoning.

Cumulatie van geluidbelasting

In het kader van een goede ruimtelijke ordening is een beoordeling van de totale geluidbelasting van belang. Dit wordt aangeduid als het 'gecumuleerde geluidniveau', waarbij de geluidbelasting van verschillende bronnen (naast windturbinegeluid ook wegverkeer en industrie) samen wordt genomen. Voor de beoordeling van het gecumuleerde geluidniveau gelden geen normwaarden. Uit de berekeningen van geluidscumulatie blijkt dat de toename van het gecumuleerde geluidsniveau bij de woningen van beide varianten varieert tussen de 0,2 en 1,9 dB. Bij de bepaling van de cumulatieve geluidbelasting weegt, zoals aangegeven, vanwege de voorgeschreven cumulatiefactoren het geluid van windturbines relatief zwaar mee. Het geluid van industrie en wegverkeer blijft echter dominant.

Met betrekking tot de geluidbelasting wordt als regel gehanteerd dat verschillen kleiner dan 1,5 - 2 dB voor een gemiddeld persoon vrijwel niet waarneembaar en beleefbaar zijn. Voor de beoordeling is verder van belang dat de verschillende geluidbronnen (windturbines, industrie, wegverkeer) de betreffende woningen vanuit ongeveer dezelfde richting belasten, uitgezonderd de woning aan de Koekoekendijk.

Slagschaduw

In het kader van het bestemmingsplan en het MER heeft onderzoek naar de slagschaduwhinder van windturbines op woningen plaatsgevonden. In het geval van de voorkeursvariant is er bij een aantal woningen sprake van 18 tot 27 dagen per jaar waarop meer dan 20 minuten per dag slagschaduw optreedt (slagschaduw mag gemiddeld optreden gedurende maximaal 17 dagen met meer dan 20 minuten slagschaduwhinder). Om te voldoen aan de wettelijke normen worden de windturbines uitgerust met een automatisch stilstandvoorziening. Uitgaande van de automatische stilstandvoorziening op de windturbines ondervinden de bewoners zeer beperkte slagschaduwhinder.

De effecten zijn gemakkelijk te mitigeren met de automatische stilstandvoorziening op windturbines. Uitgaande van de automatische stilstandvoorziening op de windturbines ondervinden de bewoners zeer beperkte slagschaduwhinder. De effecten zijn ruim beneden de geldende norm.

Uit het bestemmingsplan volgt dat het windpark uitvoerbaar is en geen zodanige hinder of beperkingen oplevert voor de omgeving dat daardoor een ongewenste situatie ontstaat.

Landschap

In het kader van het MER heeft onderzoek naar de landschappelijke effecten plaatsgevonden, mede op basis van fotovisualisaties. Hieruit is gebleken dat de windturbineontwikkeling in hoge mate aan sluit op de bestaande landschappelijke structuur (lijninfrastructuur en hoge industriële bebouwing) van het zeehaven- en industrieterrein Moerdijk. Uit de fotovisualisaties blijkt dat in de kernen rondom het industrieterrein Moerdijk de turbines zichtbaar zijn. Dit effect op de landschappelijke beleving en zichtbaarheid vanuit de bredere omgeving is licht negatief beoordeeld. De Commissie m.e.r. oordeelt dat de effectbeschrijvingen voor het landschap van goede kwaliteit zijn.

4.7 Bouwhoogte windmolens

Naar aanleiding van de zienswijzen op de bouwhoogte is de tiphoogte van de windmolens verlaagd van maximaal 196 meter naar maximaal 186 meter. De ashoogte van de windmolens bedraagt maximaal 130 meter en de rotordiameter maximaal 132 meter (ongewijzigd). Oorspronkelijk is in het voorontwerp en ontwerpbestemmingsplan een tiphoogte van maximaal 196 meter aangegeven om maximale ruimte te houden in de (verplichte) Europese aanbesteding die Nuon doet voor het aankopen van de windmolens. Na de terinzagelegging van het ontwerpbestemmingsplan heeft Nuon een marktonderzoek gedaan en daaruit is gebleken dat er voldoende aanbieders zullen zijn voor de bouw van windmolens met een hoogte van maximaal 186 meter. Derhalve is verlaging van de windmolens van maximaal 196 meter naar maximaal 186 meter mogelijk.

De bouwhoogte (tiphoogte) van de windmolens van maximaal 186 meter is nodig vanwege de volgende redenen:

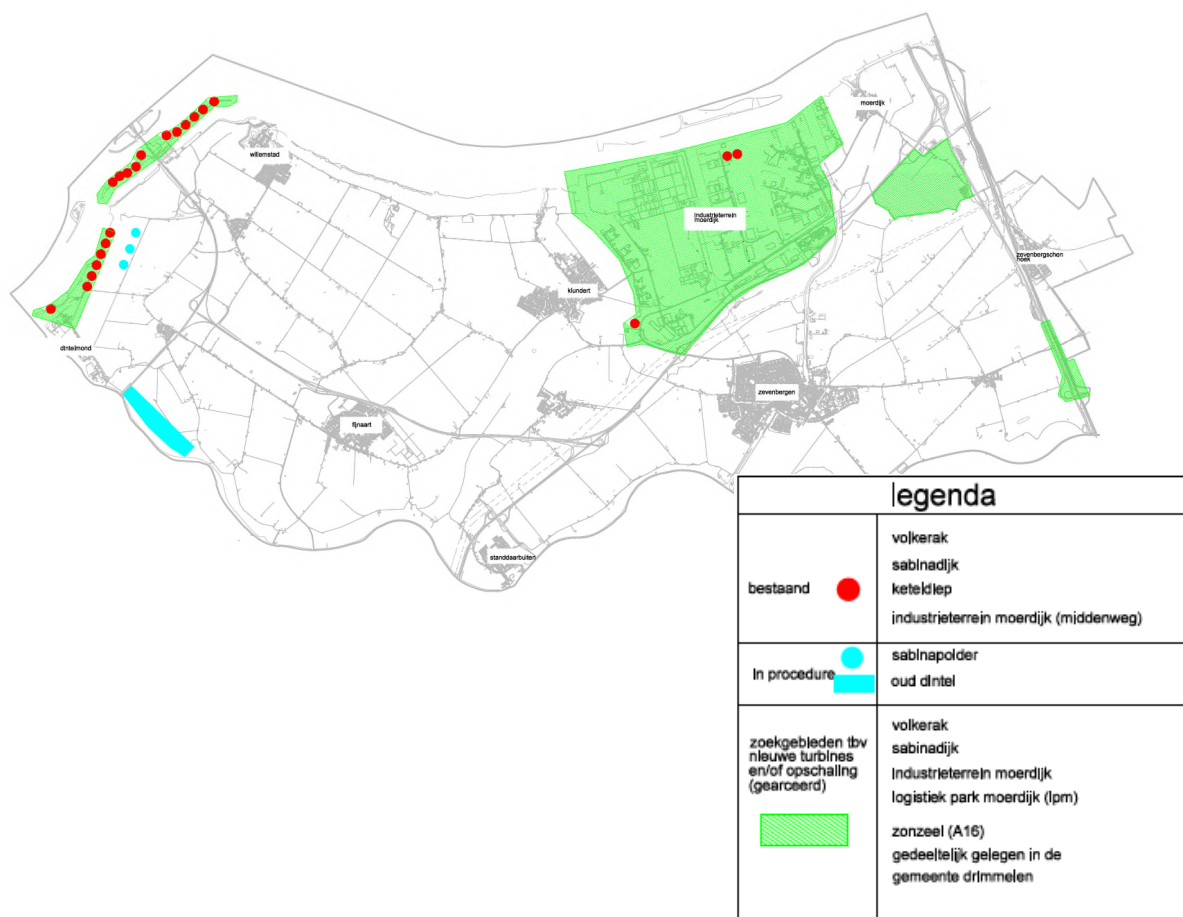
- De hoogte wordt in belangrijke mate bepaald door de subsidieregeling SDE+. Drie à vier jaar geleden kon worden volstaan met een lagere windmolen met kleinere rotors, om een rendabele exploitatie nog mogelijk te maken. De SDE+ regeling 2016 is zodanig dat een exploitant per windmolen 3000 tot 3500 vollasturen (draaitijd) per jaar nodig heeft om een rendabele exploitatie te kunnen draaien. Om deze vollast-uren te halen moet een windmolen de hoogte in en een grote rotorbladen hebben. Op deze wijze wordt meer wind gevangen en op grotere hoogte zijn de windsnelheden hoger en constanter. De hoeveelheid energie neemt met een 3^e macht toe met het toenemen van de windsnelheid. Ook de oppervlakte van het rotorblad neemt kwadratisch toe met het toenemen van de rotordiameter. Daarnaast werken windmolens beter en efficiënter met een stabiele wind. Daarom is het voordeliger om te werken met grotere windmolens. Hierdoor gaan de kosten van windenergie omlaag. Dit is voor alle nieuwe windmolens het geval en zal alleen maar aan belang toenemen gezien de verwachting dat de subsidie in de komende jaren jaarlijks verder zal dalen.
- Er is sprake van een omgeving met veel industriële bebouwing en hoge bomen (tot 32 meter) in de groenstroken rondom het industrieterrein. Deze zorgen voor wervelingen in de lucht (turbulentie) en een ongunstig windprofiel (verschil windsnelheid onderkant en bovenkant rotorblad). Een lagere windmolen heeft hier veel meer last van. Dat leidt tot minder windopbrengst en meer trillingen en daardoor slijtage van de turbine.
Ter illustratie, de bomen in de omgeving van enkele turbines zijn tot 32 meter hoog. Nuon heeft het park dusdanig ontworpen dat een verwachte tiplaaagte van minimaal 45 meter mogelijk is in het bestemmingsplan, zodat zeker is dat de windturbines op een optimale en verantwoorde manier geplaatst kunnen worden.
- Op het industrieterrein zijn gebouwen tot een hoogte van 120 meter planologisch toegestaan. Hoewel dit feitelijk alleen met de koeltoren van de energiecentrale heeft plaatsgevonden, maakt de mogelijkheid ertoe wel dat er een risico is verbonden aan windmolens kleiner dan 186 meter. Vindt er hoogbouw plaats, dan vangen deze molens geen voldoende wind meer en komen er trillingen en belastingen op de rotorbladen en lagers, waardoor meer kans is op storingen, meer onderhoudskosten en mogelijk een verkorte levensduur van de windmolens.

Extra achtergrondinformatie

Met een ashoogte van maximaal 130 meter is de mast het meest zichtbare constante onderdeel van een windmolen. Hiermee sluiten de windmolens aan bij de al aanwezige hoge schoorstenen op het industrieterrein. Planologisch gezien kunnen schoorstenen tot 250 meter hoog worden gebouwd op het industrieterrein. Belangrijk daarbij is dat de tiphoogte niet bepalend is voor de beleving van de landschappelijke effecten, maar de verhouding van de masthoogte en de rotordiameter. Een turbine met een lagere masthoogte, maar met een gelijke maat van de rotordiameter (maximaal 132 meter), heeft een veelal meer verstorend landschappelijke effect, omdat deze turbines uit verhouding zijn. Verder draait de (grotere) rotor van een hogere windmolen langzamer dan die van een lagere windmolen. Ook dit geeft een rustiger beeld.

Al in 2012 werd in het voorontwerpbestemmingsplan aan de Oostelijke en Zuidelijke Randweg uitgegaan van windmolens met een maximale ashoogte van 130 meter en een rotor van 120 meter, zodat een tiphoogte van 190 meter zou ontstaan. In de notitie Reikwijdte en Detailniveau uit 2014 voor de Oostelijke en Zuidelijke Randweg is sprake van een ashoogte van 130 meter en een tiphoogte van 191 meter.

In onderstaande kaart zijn de bestaande windmolens in de gemeente Moerdijk opgenomen met daarbij de hoogte. De hoogte van de windmolens bij Zonzeel is nog niet bekend, maar zoals hiervoor al aangegeven is het goed mogelijk dat ook deze molens een tiphoogte tot wel 200 meter kunnen krijgen.

Enkele andere windparken die nu in ontwikkeling zijn in Nederland kennen de volgende maximale hoogten in hun regeling:

- Drentsche Monden/Oostermoer : as 145 meter en rotor 131 meter → tip 210 meter;
- Nieuw-Beijerland : as 140 meter en rotor 126 meter → tip 208 meter;
- Windpark Bijvanck (onder Doesburg) : as 124 meter en rotor 122 meter → tip 185 meter;
- Eemsmond : as 135 meter en rotor 126 meter → tip 198 meter.

De windturbine de Ambtenaar bij Medemblik heeft een ashoogte van 135 meter. Een dergelijke turbine zal niet op het industrieterrein Moerdijk komen, de maximale ashoogte bedraagt hier 130 meter.

4.8 Afstand van de windmolens tot Klundert

Windmolen T3 komt het dichtst bij Klundert te staan en staat daarmee op 1.000 meter van de dichtstbijzijnde woning. In de praktijk gelden geen richtafstanden tot windmolens. In de praktijk leidt dit tot afstanden van 400 – 600 meter. Veelal wordt wel verwezen naar afstanden in relatie tot geluid en wordt wel gesproken over een wenselijke afstand van 400 meter (zoals bij een rijksweg). 1.000 meter is een veelvoud hiervan. In de volgende tabel zijn nog enkele andere afstanden tussen de rand van de kern en de omliggende windmolenparken weergegeven:

Kern	Windpark	Minimale Afstand (in meters)
Heijningen	Sabinaweg Volkerak Oud Dintel	1.470 1.700 1.330
Willemstad	Volkeraksluizen	1.180
Helwijk	Sabinaweg	1.950
Standdaarbuiten	Sint Antoinedijk	1.690
Zevenbergen	Hoevense Beemden Hoevense Beemden (afgerond Bosselaer-Z.)	1.650 1.350
Langeweg	Laakse Vaart Zonzeel (gepland)	2.050 1.180
Klundert	Windpark Moerdijk (gepland)	1.000

4.9 Energie-opbrengsten windenergie versus zonne-energie

Zonne-energie is zonder meer een waardevolle bron van duurzame energie. De energieopbrengst van zonne-energie en windenergie zijn echter niet vergelijkbaar. Voor een gelijke opbrengst aan schone stroom van 1 windmolen van 3 MW zijn ongeveer 20.000 zonnepanelen nodig. Hiervoor is een oppervlakte benodigde van ongeveer 12 voetbalvelden. Uitgaande van een windpark van 21 MW (minimaal te verwachten vermogen van Windpark IT Moerdijk) zouden dan 84 voetbalvelden met windmolens moeten worden gerealiseerd. Daarnaast is de kostprijs van zonne-energie per KWh op dit moment hoger dan die van wind: respectievelijke 12,8 € ct/kWh tegen 7 tot 9 € ct/kWh, zie SDE Basisbedragen 2016,

Om de Europese en landelijke doelstellingen voor duurzame energie te halen zijn zowel zonne-energie als windenergie noodzakelijk.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/regelingen/2015/12/07/basisbedragen-voor-sde-2016>.

Zoals in paragraaf 4.1 al is aangegeven dient Moerdijk een bijdrage te leveren aan de landelijke doelstelling van 6.000 MW windenergie op land in 2020. Deze opgave mag niet vervangen worden door andere vormen van opwekking van (duurzame) energie.

4.10 Subsidie

Windpark Industrierrein Moerdijk komt in aanmerking voor SDE+ (Stimulering Duurzame Energieproductie). Dit is een instrument van de Rijksoverheid om de opwekking van duurzame energie te stimuleren. Het is een subsidie die voor diverse vormen van duurzame energie beschikbaar is. Naast wind kunnen bijvoorbeeld ook zonne-energie en blauwe energie hiervoor in aanmerking komen. Op het moment dat de vergunningen definitief zijn, kan deze subsidie worden aangevraagd door de initiatiefnemers. In de voorliggende besluitvorming speelt de toekenning van subsidie dan ook geen rol, behoudens in het kader van de economische haalbaarheid. Het uiteindelijke subsidiebedrag is nog niet bekend en is onder andere afhankelijk van het op het moment van indienen van de subsidie aanvraag geldende subsidie regime en de elektriciteitsprijs.

In de subsidiebeschikking wordt een zogenaamd basisbedrag vastgesteld voor de gehele looptijd (15 jaar) van de beschikking. De uiteindelijk uit te keren subsidie is gelijk aan het basisbedrag minus de inkomsten uit de verkoop van elektriciteit. Omdat de elektriciteitsprijs van jaar tot jaar kan verschillen, zal ook de subsidie van jaar tot jaar verschillen. Er is verder een risico voor de ontwikkelaar dat als de energieprijzen te veel daalt, tot onder de floor van de SDE regeling, er minder inkomsten binnenkomen. In juni 2016 is dat bijvoorbeeld het geval: floor 29, prijs vaak 25 euro /MWh.

De uitgaven voor duurzame energie via de SDE+-subsidieregeling nemen de komende jaren toe, omdat steeds meer duurzame energie projecten worden gerealiseerd. Veel duurzame energie-initiatieven komen niet van de grond zonder subsidie vanuit de Rijksoverheid. Deze uitgaven worden gedekt uit de opbrengst van de aparte fiscale opslag voor duurzame energie. Zowel huishoudens als bedrijven betalen deze opslag en dragen op deze manier

bij aan de verduurzaming van de toekomstige energievoorziening. De keuze van de rijksoverheid voor deze systematiek staat in het kader van deze besluitvormingsprocedure voor het windpark niet ter discussie.

4.11 Sociale randvoorwaarden / bewonersregeling

In de Notitie windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030 zijn sociale randvoorwaarden gesteld. Dit waarborgt dat een gedeelte van de revenuen van een (nieuw) windpark ten goede komt aan de lokale gemeenschap. Met andere woorden: niet alléén de lasten, maar ook de lusten. De exacte invulling hiervan wordt per project afzonderlijk vastgelegd, een en ander afhankelijk van de specifieke situatie (ligging, aantal te plaatsen turbines, e.d.).

Momenteel wordt door Nuon een plan opgesteld op basis van door de gemeente Moerdijk gestelde voorwaarden. Conform de wensen van de gemeente bevat het plan onder meer een bewonersregeling. Ook spant Nuon zich in om lokale ondernemers een kans te geven in de aanbesteding van de bouw van het windpark, alsook in de werkzaamheden voor het beheer en onderhoud van het windpark. De onderhandelingen over de sociale randvoorwaarden lopen nog. Zoals gezegd is de exacte invulling hiervan mede afhankelijk van de specifieke omstandigheden en mogelijkheden. Eerst zal duidelijkheid moeten worden of en onder welke voorwaarden de turbines gebouwd mogen worden, voordat hierover definitieve afspraken gemaakt kunnen worden.

4.12 Waardedaling / planschade

Waardedaling kan zich voordoen wanneer sprake is van een vermindering van het woon- en leefgenot, of wanneer nieuwe planologische beperkingen worden gesteld aan het gebruik of de bouw mogelijkheden van het onroerend goed. Van planschade kan sprake zijn indien het nieuwe planologisch regime nadeliger wordt ten opzichte van het eerdere regime en deze verslechtering ertoe leidt dat een omwonende daardoor schade, in de vorm van waardevermindering van het onroerend goed, optreedt.

Voor het bepalen van de vraag of voor individuele gevallen sprake is van planschade, en (zo ja) hoe groot de omvang van deze schade is, kent de Wet ruimtelijke ordening (Wro) een aparte procedure. Belanghebbenden die menen in aanmerking te komen voor planschade kunnen na het vaststellen en onherroepelijk worden van het bestemmingsplan, hiertoe een verzoek doen bij het gemeentebestuur van de gemeente Moerdijk. Het bestemmingsplan treedt in werking nadat de beroepstermijn tegen de besluiten is afgelopen, tenzij beroep is ingesteld en bij voorlopige voorziening om een schorsing van het in werking treden van het bestemmingsplan is gevraagd. Dan treedt het plan pas in werking als door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak (ABRvS) is gedaan. Wordt die voorlopige voorziening toegekend, dan treedt het plan pas in werking nadat de ABRvS uitspraak doet over de ingestelde beroepen.

Met de initiatiefnemer (Nuon) wordt door de gemeente een locatieontwikkelingsovereenkomst gesloten. Hierin wordt vastgelegd dat toekomstige planschadeclaims door de initiatiefnemer zal worden vergoed. Een planschadeclaim wordt alleen uitgekeerd als deze aannemelijk is gemaakt en beoordeeld door een onafhankelijke instantie. Deze beoordeling maakt onderdeel uit van de gemeentelijke procedure van beoordeling van planschade.

4. BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN

#	Zienswijze	Beantwoording	Aanleiding tot aanpassing besluit
1	Gezamenlijke zienswijze, zie in hoofdstuk 3 de namen van indieners d.d. 18 mei t/m 1 juni 2016		
1	Inspreker stelt dat de gemeente en haar organen, met name het College van B&W, zijn gebonden aan het Verdrag van Aarhus. Volgens inspreker schrijft het Verdrag voor dat de overheid op actieve wijze reële inspraakmogelijkheden dient te scheppen inzake milieukwesties als de onderhavige. Zijn er geen alternatieven meer, dan kan niet gesproken worden van inspraak in de zin van het verdrag. Inspreker verwijst naar artikel 6 lid 4 van het Verdrag. Inspreker doet een uitdrukkelijk beroep op de rechtstreeks werking van het Verdrag voor de onderhavige procedure. Volgens inspreker heeft het college van B&W diverse malen aangegeven dat er geen alternatieven zijn. Inspreker stelt dat de inspraakprocedure niet voldoet aan de juridische eisen die daar aan worden gesteld conform het Verdrag van Aarhus.	De turbines liggen in het zoekgebied voor windenergie (het grootschalige zeekleilandschap van West-Brabant), zoals in de Provinciale Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en Verordening Ruimte van de provincie Noord-Brabant is weergegeven. Tevens voldoet het initiatief aan de Regels voor windturbines in stedelijk concentratiegebied zoals opgenomen in de Verordening Ruimte. Ook is de locatie als zoekgebied aangewezen in het Regionale Bod Windenergie van de regio West-Brabant en het windenergiebeleid van de gemeente Moerdijk, zoals vastgelegd in de Structuurvisie Moerdijk 2030. Bij de voorbereiding van plannen en programma's is toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht vereist. Ten aanzien van de genoemde structuurvisies en verordening, waarin de locatiekeuze voor het industriegebied Moerdijk is opgenomen, is dan ook aan de daarvoor geldende eisen voor inspraak voldaan. In hoofdstuk 3 van het MER is uiteengezet welke alternatieve locaties binnen het industriegebied zijn onderzocht en wat de uitkomsten zijn van dat onderzoek. Voorafgaand aan het opstellen van het MER is tevens een mogelijkheid geboden voor inspraak. In de Kadernotitie Reikwijdte & Detailniveau voor het milieueffectrapport Windpark Industrierrein Moerdijk is aangegeven wat met de reacties is gedaan en op welke wijze die tot aanpassing hebben geleid. Vervolgens zijn in het MER twee inrichtingsvarianten beschouwd, wat heeft geleid tot de voorkeursvariant zoals beschreven in paragraaf 15.3. Bij het opstellen van het bestemmingsplan is tenslotte een eigen ruimtelijke afweging gemaakt, waarin de alternatieven zijn meegenomen. Uit voorgaande is af te leiden dat met het doorlopen van de m.e.r.-procedure dat aan het ontwerp bestemmingsplan Windpark Industrierrein ten grondslag ligt en de procedures van voorgaande plannen is voldaan aan de verplichtingen volgend uit het verdrag van Aarhus. Wij zijn van mening dat men tijdens de inspraakperiode van de Kadernotitie Reikwijdte & Detailniveau voor het milieueffectrapport Windpark Industrierrein Moerdijk had kunnen (en moeten) inspreken op dit punt. Dat is immers het document dat bepaalt wat de reikwijdte van het MER moet zijn.	

		Zowel bij het opstellen van het bestemmingsplan als bij het MER is overeenkomstig de daarvoor geldende wettelijke bepalingen inspraak geboden. Wij zien in de onderhavige zienswijzen geen aanleiding om de uitkomsten van het MER niet ten grondslag te leggen aan het bestemmingsplan noch om aanpassingen daaraan te verrichten. Wij zijn dan ook van mening dat de geboden inspraak voldoet aan de daaraan gestelde eisen. Wij verwijzen op dit punt ook naar uitspraak van de ABRvS 27 mei 2015, zaaknr. 201409190/1/R6 en van 4 mei 2016, zaaknr. 201504506/1/R6 waar het Verdrag van Aarhus in relatie tot inspraakprocedures uitgebreid aan de orde komt.	
2	De Oplegnotitie Reikwijdte en Detailniveau spreekt ervan dat het de gemeente is, die een besluit heeft genomen. Inspreker constateert dat niet de gemeenteraad een besluit heeft genomen, maar het College van B&W. Inspreker is van mening dat het College zich onbevoegd heeft verbonden jegens Nuon, althans dat de gemeenteraad daaraan niet is gebonden. Het onttrekt zich aan het zicht van inspreker hoe de verhoudingen van de Raad en het College B&W vooraf zijn ingevuld, maar evident is dat de Raad niet gelukkig kan zijn met hetgeen het College is aangegaan met Nuon. Voor het geval het College werd gemandateerd door de Raad, is het aan de Raad geweest om zich de strekking van het gegeven mandaat te realiseren. Inspreker stelt dat alle gevolgen hiervan niet voor rekening van inspreker kunnen komen en evenmin voor de Klundertse bevolking. Inspreker stelt dat indien deze gang van zaken ertoe leidt dat het College B&W de gemeente in een positie heeft gebracht, die tot schadeplichtigheid van de gemeente leidt jegens derden (i.c. Nuon), dan zal zij daaruit conclusies moeten trekken en niet kunnen aanblijven.	De besluiten in het kader van de juridisch-planologische procedure voor Windpark Industrieterrein Moerdijk zijn en worden volgens de juiste bevoegdheden van het College B&W en de Gemeenteraad van Moerdijk genomen. Het college van burgemeester en wethouders is bevoegd om de procedure voor de milieueffectrapportage en het bestemmingsplan voor te bereiden. De gemeenteraad is bevoegd om het bestemmingsplan vast te stellen. In of bij het bestemmingsplan wordt in ieder geval vermeld hoe rekening is gehouden met het MER. Het College B&W heeft op 30 juni 2015 positief besloten op het principeverzoek van Nuon voor de toepassing van een zelfstandige juridisch-planologische procedure voor Windpark Industrieterrein Moerdijk op het westelijke en zuidoostelijke deel van het industrieterrein. Een principeverzoek is een gericht verzoek aan de gemeente tot beoordeling van een ruimtelijk initiatief, oftewel een inspanningsverplichting. Dit is geen resultaatsverplichting. Om de gemeenteraad goed mee te nemen in het proces is ook de Notitie Reikwijdte en Detailniveau als eerste stap in de m.e.r.-procedure ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. De raad heeft dit document op 5 november 2015 vastgesteld en daarmee de kaders voor het MER-onderzoek vastgelegd. Het uiteindelijke besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan ligt bij de gemeenteraad. De gemeenteraad kan een positief besluit nemen, de gemeenteraad kan om nadere informatie vragen of de gemeenteraad kan een negatief besluit nemen. Het College B&W en de Raad voeren hun taken uit volgens de geldende bevoegdheden. Bij een negatief besluit kan het betekenen dat de initiatiefnemer onderzoekt of het mogelijk is een schadeclaim in te dienen bij de gemeente. Er kan echter nooit van tevoren met een initiatiefnemer worden afgesproken dat de gemeenteraad een bepaald	

		besluit dient te nemen. Schadeplichtigheid als gevolg van een besluit van de gemeenteraad is dan ook niet aan de orde.	
3	Inspreker stelt dat het College B&W ten onrechte de bevoegdheid heeft aangemeten om het besluit van 15 juni 2015 te nemen en ten onrecht de positie van geadresseerde heeft aangemeten met betrekking tot het indienen van zienswijzen. Het College wijst in haar besluit zichzelf aan als geadresseerde, terwijl de raadsgriffier de Gemeenteraad aanwijst als geadresseerde. Inspreker stelt dat net als eerdere aangelegenheden, de burgers hierdoor wederom op het verkeerde been worden gezet.	Op 15 juni 2015 heeft het College B&W geen besluit genomen inzake de voorgenomen ontwikkeling van Windpark Industrierrein Moerdijk. Waarschijnlijk doelt inspreker op het besluit van het principeverzoek op 30 juni 2015. Dit besluit is conform de wettelijke bevoegdheden door het College B&W genomen. De zienswijzen op het ontwerpbestemmingsplan en het MER dienden te worden geadresseerd aan de Gemeenteraad. Dit stond inderdaad verkeerd vermeld in de aankondiging van de ter visie legging. Het College B&W is conform de wettelijk verplichtingen verplicht de zienswijzen door te zenden naar de Gemeenteraad. Dit is uitgevoerd. Hiermee voldoet de procedure aan de wettelijke verplichtingen.	
4	Inspreker verzoekt om de ingezonden brief van de Stadstafel aan de gemeenteraadsleden (brief Werkgroep Windmolens, Rien van Dongen, d.d. 11 april 2016) als hier ingelast en herhaald te beschouwen. De brief bevat 33 vragen aan de leden van de gemeenteraad:	Onderstaand zijn de antwoorden op de 33 vragen weergegeven:	
	1. Wat is de datum en exacte inhoud van de opdracht van de provincie aan de gemeente Moerdijk over duurzame energie opwekking?	1. Er is een akkoord over de verdeling van de landelijke opgave van windenergie van 6.000 MW. Hier heeft de provincie zich op 31 januari 2013 landelijk aan verbonden. Het provinciale bod is regionaal verdeeld en dit regionale bod heeft de gemeente Moerdijk, als onderdeel van West-Brabant, op 7 februari 2013 bekrachtigd.	
	2. Op welke datum is de gemeenteraad ingelicht over de opdracht van de provincie over duurzame energie opwekking/	2. Op 13 oktober 2011 is reeds een regionaal bod vanuit de regio West-Brabant ingediend dat door de gemeenteraad van Moerdijk op 7 februari 2013 is vastgesteld. Zie paragraaf 4.1 van de Nota van Zienswijzen voor een nadere toelichting op de windenergieopgave op landelijk, provinciaal, regionaal en gemeente niveau.	
	3. Hoe is in de gemeenteraad gekeken naar alternatieven voor duurzame energie naast of in de plaats van windmolens?	3. De analyse van alternatieven voor duurzame energie heeft plaatsgevonden en is uitgewerkt in de Paraplunota leefomgeving 2012 - 2030, vastgesteld door de raad op 25 oktober 2012. In de nota is opgenomen dat de gemeente ambieert om in 2030 70% van de energie lokaal op te wekken met duurzame energie; 30% met windenergie, 10% met bio-energie en 30% met zonne-energie binnen de gebouwde omgeving. Deze nota is samen met de lokale gemeenschap opgesteld. Daarnaast geldt de specifiek voor windenergie vastgestelde landelijke doelstelling. De gemeenten en provincies hebben niet de bevoegdheid deze opgave te vervangen door andere vormen van duurzame energie.	
	4. Hoe en wanneer is het raadsbesluit van 2013 actief kenbaar gemaakt aan de inwoners van de gemeente (zie ook het verdrag van Aarhus uit 1998)?	4. Alle raadsbesluiten worden gepubliceerd.	

	5. Welke studies die aangeven dat het energieprobleem maar marginaal door windmolens kan worden oplost en vele miljarden meer gaat kosten dan begroot, heeft de raad bij zijn oordeelsvorming betrokken?	In de Paraplunota Leefomgeving is in een interactief proces met bewoners en ondernemers een invulling gegeven aan de duurzaamheidsambitie voor de gemeente. Dat vond plaats op basis van de inzichten en beleidsvoornemens van die tijd vanuit een breed scala van belangen. De kosten voor de bouw en exploitatie van windmolens zijn voor rekening van de initiatiefnemer. Het financiële risico ligt daarmee niet bij de gemeente.	
	6. Hoe heeft de gemeenteraad gereageerd op de gegevens van de windkaart van Nederland waaruit blijkt dat de beste plek in West-Brabant westelijker ligt dan de gemeente Moerdijk?	6. De gemeente Moerdijk heeft ongeacht de gegevens van de windkaart van Nederland ook een eigen verantwoordelijkheid in de energietransitie. Gemeente Moerdijk maakt deel uit van Noord-Brabant, dat een provinciale opgave heeft. Verder heeft een regionale verdeling in West-Brabant tussen de gemeenten plaatsgevonden.	
	7. Hoe heeft de gemeenteraad gereageerd op het gegeven dat de CO ₂ reductie geringer is doordat emissierechten worden verhandeld?	7. De regels omtrent CO ₂ reductie in emissierechten (ETS-systeem) betreffen Europese regelgeving. Hierop heeft de gemeenteraad nauwelijks invloed. De gemeente heeft een eigen duurzaamheidsdoelstelling, weergegeven in de Paraplunota Leefomgeving: door middel van windenergie voorzien in 30% van de lokale energiebehoefte in 2030. De windenergieopgave zorgt voor een CO ₂ reductie (ervan uitgaande dat er daardoor minder grijze stroom wordt opgewekt). Overigens is Europees afgesproken dat in 2020 20% minder CO ₂ moet worden uitgestoot dan in 1990 en in 2030 40% minder CO ₂ . Ongeacht welk handelssysteem moeten deze bindende doelstellingen gehaald worden en windenergie is nodig om dit te bereiken.	
	8. Welke alternatieve locaties voor de plaatsing van windmolens zijn bij de gemeenteraad in overweging genomen naast het Industrierrein Moerdijk?	8. Er is naar het gehele gemeentelijke grondgebied gekeken en vervolgens heeft de afweging plaatsgevonden in de interactief tot stand gekomen 'Nota Visie Windenergie 2004' en later in de ook interactief opgestelde 'Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030', door de raad vastgesteld op 16 januari 2014.	
	9. Hoe is door de gemeenteraad gereageerd op de mogelijke komst van windmolens die bijna 200 meter hoog zijn?	9. Er is wisselend gereageerd door de gemeenteraadsleden. Op 5 november 2015 heeft de gemeenteraad de kadernotitie vastgesteld waarin het voornemen met windturbines van maximaal 196 meter is opgenomen. In maart – mei 2016 zijn vragen door een aantal raadsleden gesteld over de bouwhoogten. Naar aanleiding van de zienswijzen en het marktonderzoek door Nuon is de tiphoogte van de windmolens is verlaagd van maximaal 196 meter naar 186 meter. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de bouwhoogte van de windmolens in paragraaf 4.7 van de Nota van Zienswijzen	De maximale bouwhoogte van de windmolens wordt in de regels verlaagd van 196 naar 186 meter.
	10. Hoe heeft de gemeenteraad gereageerd toen duidelijk werd dat de windmolens maar 500 m van het recreatieterrein (groenstrook) komt te staan?	10. Hierop heeft de gemeenteraad niet gereageerd.	

	11. Is bij de keuze van het zoekgebied voor een locatie concreet in beeld gekomen dat ook de uiterste rand van het Industriegebied een mogelijke locatie zou worden?	11. Ja, zie de Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013 – 2030. Het gehele industrieterrein is aangewezen als zoekgebied. In de afgelopen jaren zijn meerdere locaties op het industrieterrein gezocht. Gebleken is dat veel locaties afvallen. De nu voorgestelde windmolens staan daarbij overigens niet aan de uiterste rand.	
	12. Op welke datum en welk welke document is bepaald dat Nuon samen zou gaan werk met de gemeente?	12. Er is geen sprake van een samenwerking. De gemeenteraad heeft beleid vastgesteld voor duurzame energie en in het bijzonder windenergie. Nuon heeft zich bij de gemeente gemeld met verzoek om planologische medewerking te verlenen aan de realisatie van een windpark op het industrieterrein Moerdijk. Op 14 januari 2014 heeft het College B&W ingestemd met het principeverzoek van Nuon en toegezegd mee te werken aan het in procedure brengen van een apart bestemmingsplan voor het Windpark op het oostelijke deel van het industrieterrein en vervolgens op 30 mei 2015 voor het windpark op het westelijke deel van het industrieterrein. De gemeente benadert dus geen marktpartijen, de gemeente schepte de ruimtelijke kaders en randvoorwaarden waaraan de marktpartijen invulling kunnen geven.	
	13. Welke andere energiebedrijven zijn benaderd om eventueel de duurzame energie te gaan opwekken?	13. De gemeente benadert zelf geen marktpartijen. Naast Nuon heeft ook Staatsbosbeheer zich bij de gemeente gemeld met een initiatief. De uitvoerbaarheid hiervan is tot nu toe niet aangetoond.	
	14. Welke bedrijven op het industrieterrein waren tegen de molens in de buurt van hun bedrijf en waarom?	14. Dat was een aantal bedrijven langs de Oostelijke Randweg. Zij wilden niet dat de rotorbladen over hun eigendom heen zwaaiden en verleenden daarvoor geen toestemming.	
	15. Wat zijn de exacte bezwaren tegen windmolens aan het Hollands Diep en wie heeft die ingebracht?	15. Het Havenschap Moerdijk wil geen windmolens aan het Hollandsch Diep. De los- en laadmogelijkheden langs het Hollandsch Diep worden beperkt door de plaatsing van windmolens. Verder speelt hier de wens om te komen tot een netwerk van radarposten langs het Hollandsch Diep ten behoeve van veilig scheepvaartverkeer. De windmolens kunnen daarbij tot verstoring leiden. Tenslotte zouden de windmolens hier vrijwel direct aan het Natura 2000-gebied van het Hollandsch Diep liggen.	
	16. Wat zijn de exacte bezwaren tegen windmolens aan de oostrand en wie heeft die ingebracht?	16. Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 14 van de Stadstafel Klundert. Hierdoor bleken de windmolens niet ruimtelijk inpasbaar en daarmee niet uitvoerbaar.	
	17. Wat zijn de exacte bezwaren tegen windmolens aan de zuidrand van het Industrieterrein en wie heeft die ingebracht?	17. Aan de zuidrand van het industrieterrein lopen de hoogspanningsleidingen van en naar de energiecentrales. Hieronder en nabij zijn geen windmolens mogelijk. Daarnaast moeten de gronden rondom het rail service centrum gereserveerd blijven voor de gewenste toekomstige uitbreiding van de rail service centrum. In het deelgebied Plaza liggen zogenaamde kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten, waar meerdere mensen voor een langere duur verblijven (zoals de brandweerkazerne, het restaurant en kantoren). In verband met externe	

		veiligheidsrisico's dient er voldoende afstand tussen de windmolens en deze objecten te worden aangehouden. Vanwege bovengenoemde redenen zijn aan de zuidrand windmolens maximaal twee windmolens ruimtelijk inpasbaar. Het betreffen dus geen bezwaren maar ruimtelijke beperkingen en onmogelijkheden.	
	18. Op basis van welke argumenten kunnen er wel twee of drie molens aan de zuidrand worden geplaatst en niet meer?	18. Zie antwoord op zienswijze 4 vraag 17 van de Stadstafel Klundert.	
	19. Hoe heeft de gemeenteraad gereageerd toen duidelijk werd dat de enige overblijvende locatie voor molens vlakbij Klundert zou zijn?	19. De gemeenteraad heeft op 5 november 2015 de kadernotitie, waarin de locatie van het windpark op het westelijk en zuidoostelijk deel op het industrieterrein is weergegeven, vastgesteld. De locatie sluit aan bij het door haar vastgestelde beleid in de Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013 – 2020. Overigens, de locatie ligt op minimaal 1.000 m afstand van Klundert.	
	20. Met welk document en op welke datum zijn de bewoners (omwonenden) ingelicht over de mogelijke komst van windmolens op het industrieterrein?	20. In feite al met de vaststelling van de Visie windenergie Moerdijk op 8 juli 2004. Een concreet plan voor windmolens op het industrieterrein was opgenomen in het voorontwerpbestemmingsplan Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk, tezamen met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, dat vanaf 31 mei 2012 ter inzage lag (zie ook tabel planproces in paragraaf 4.4 van de Nota van Zienswijzen).	
	21. Met welk document en op welke datum zijn de bewoners (omwonenden) ingelicht over de mogelijke komst van windmolens aan de Westrand, vlakbij Klundert?	21. De bewoners (omwonenden) zijn met de publicatie en terinzagelegging van de Oplegnotitie Reikwijdte en Detailniveau vanaf 9 juli 2015 ingelicht over de mogelijke komst van de windmolens op het westelijke en zuidoostelijke deel van het industrieterrein (zie ook tabel planproces in paragraaf 4.4 van de Nota van Zienswijzen).	
	22. Hoe heeft de gemeenteraad bij zijn oordeel over de locatie voor de windmolens, betrokken dat Klundert al heel veel overlast van het industrieterrein heeft; druk, vrachtverkeer, filevorming, branden, ontploffingen, fakkelen, lekkage van gevaarlijke stoffen, verstoring van het aanzicht door veel grote industriële gebouwen, enz.	22. De gemeenteraad heeft al sinds 8 juli 2004 het industrieterrein als zoekgebied in haar beleid opgenomen. Dit zoekgebied reikt zelf dichterbij tot Klundert dan waar nu de windmolens van Klundert worden opgesteld. Het is van belang voor de gemeenteraad dat de effecten van het windpark niet negatief zijn voor de (directe) omgeving. De MER toont aan dat dit niet het geval is.	
	23. Hoe heeft de gemeenteraad bij zijn oordeel over de locatie voor de windmolens betrokken dat in Klundert al angst heerst voor de industrie waardoor sommigen gereed staan om bij een calamiteit met koffers en kinderen te vertrekken naar een hotel op grote afstand?	23. Zie antwoord op vraag 22 van Stadstafel Klundert. In het kader van het bestemmingsplan en het MER heeft onderzoek plaats gevonden naar de externe veiligheidseffecten. Hieruit is gebleken dat het windpark binnen de wettelijke normen op het gebied van externe veiligheid blijft. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de uitvoerbaarheid van het plan in paragraaf 4.6 van de Nota van Zienswijzen.	

	24. Hoe heeft de gemeenteraad bij zijn oordeel over de locatie voor de windmolens betrokken dat Klundert na de herindeling al heel veel leefbaarheidsplus-punten heeft verloren; politiepост, bibliotheek met leeszaal, 24 uur/7 dagen huisartsenservice, bruikbare groenstrook, openbaar vervoer, banken enz.	24. De raad heeft de door inspreker aangeduide leefbaarheidspluspunten in de kern Klundert niet betrokken bij haar oordeel over de locatie voor de windmolens op het industrieterrein. Wel worden de effecten op de leefomgeving en het landschap van de bewoners in de kern Klundert, zoals beschreven in het MER, betrokken bij de besluitvorming. De Commissie m.e.r. oordeelt in haar toetsingsadvies dat met name de effectbeschrijvingen voor de leefomgeving en het landschap van goede kwaliteit zijn. Overigens kan het windpark ook een positieve bijdrage hebben aan de voorzieningen en leefbaarheid in Klundert door middel van een bewonersregeling. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de uitvoerbaarheid van het plan in paragraaf 4.6 van de Nota van Zienswijzen.	
	25. Bij welke gelegenheid is genoemd dat 800.000 euro compensatie voor de omwonenden zou kunnen komen over een periode van 20 jaar (ongeveer 1 euro per inwoner per jaar)?	25. Dit heeft Nuon sinds de informatieavond over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau van het MER op 15 juli 2015 steeds gecommuniceerd. Dit bedrag komt voort uit de gedragscode van de energiemaatschappijen dat uitgaat van € 0,40 - € 0,50 per MWh per jaar. Bij 7 turbines is dat ongeveer € 40.000,00 per jaar en € 800.000,00 over de gehele levensduur van het park.	
	26. Hoe heeft de gemeenteraad gereageerd toen bleek dat de Informatiebijeenkomsten die Nuon heeft georganiseerd niet goed gepland en niet tijdig gepubliceerd zijn?	26. De reguliere informatiebijeenkomst is tijdig georganiseerd en juist gepland. Wat wel beter aangekondigd kon worden in de krant was de extra informatiebijeenkomst over het voorkeursalternatief en het conceptMER op 1 maart 2016. Helaas is dat toen niet gepubliceerd in de Moerdijkse Bode. Overigens is de avond wel tijdig gecommuniceerd naar de Stadstafel en op de gemeentelijke website.	
	27. Welke afspraken zijn reeds gemaakt met Nuon?	27. Onduidelijk is op welke afspraken de Stadstafel doelt. Op 30 juni 2015 heeft het College B&W positief besloten op het principeverzoek van Nuon om een planologische procedure te doorlopen voor de nu voorgestelde locatie. Verder vinden nog gesprekken plaats tussen de gemeente en Nuon over de sociale randvoorwaarden. Dat zal uiteindelijk voor de vaststelling van het bestemmingsplan zijn beslag krijgen in een locatieontwikkelingsovereenkomst.	
	28. Wie heeft opdracht gegeven voor de MER en wanneer?	28. Nuon heeft als initiatiefnemer opdracht gegeven voor het MER aan Antea Group. De opdrachtverlening heeft in juni 2015 plaatsgevonden.	
	29. Wanneer was de raad op de hoogte van het feit dat Nuon boete zou kunnen eisen bij vertraging van het tot stand komen van het bestemmingsplan voor de molens (uitspraak van wethouder Kamp)?	29. Een vertraging zal niet leiden tot een boete vanuit Nuon aan de gemeente. De raad heeft uiteindelijk de bevoegdheid om het bestemmingsplan vast te stellen en dat kan niet van tevoren worden afgedwongen of worden overeengekomen.	
	30. Hoe is er nog een redelijke compensatie voor omwonenden te verwachten nu Nuon het enige bedrijf is wat in beeld is voor de plaatsing van windmolens?	30. In de Notitie windenergie gemeente Moerdijk 2013 – 2030 zijn sociale randvoorwaarden opgenomen. Elk windparkontwikkeling binnen de gemeente Moerdijk zal hieraan een invulling moeten geven, waarbij ook specifiek naar de belangen van omwonenden wordt gekeken. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op sociale randvoorwaarden / bewonersregeling in paragraaf 4.11 van de Nota van Zienswijzen.	

	31. Welke voordelen zou de plaatsing van windmolens voor de bewoners kunnen opleveren; hoeveel werkgelegenheid?	31. Dat kan meer concreet worden gemaakt bij de vaststelling van het bestemmingsplan en wanneer de sociale randvoorwaarden zijn ingevuld. In ieder geval zijn er de wettelijke bijdragen (OZB en leges. Naar verwachting zullen deze over de levensduur van het park in totaal 1-2 miljoen euro bedragen. Daarnaast betaalt Nuon aan het havenschap een vergoeding voor het gebruiken van de grond, die vergoeding komt ten goede aan faciliteiten voor de bedrijven. Verder zal er een fonds komen voor lokale projecten zoals beschreven onder vraag 25. Ook spant Nuon zich in om lokale ondernemers een kans te geven in de aanbesteding van de bouw van het windpark, alsook in de werkzaamheden voor het beheer en onderhoud van het windpark. De gemeente is momenteel in gesprek met Nuon om verdere mogelijkheden de te onderzoeken om lokaal voordeel te genereren met het windpark en/of gerelateerde activiteiten.	
	32. Hoe beoordeelt de gemeenteraad de MER nu de beoordelingen op nagenoeg alle punten neutraal of negatief zijn?	32. Het MER is opgesteld door een deskundig en onafhankelijk bureau. De gemeente heeft vervolgens ook de onafhankelijke Commissie m.e.r. naar de MER laten kijken. De Commissie is van oordeel dat een compleet beeld is ontstaan van de milieugevolgen van het windpark en het (milieu-)belang volwaardig kan worden meegewogen in de besluitvorming. Zij geeft aan dat uit het rapport blijkt dat het windpark goed is in te passen op het industrieterrein Moerdijk. Het is nu aan de gemeenteraad om dit te beoordelen. Er is dus nog geen sprake van een oordeel van de gemeenteraad. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de uitvoerbaarheid van het windpark in paragraaf 4.6 van de Nota van Zienswijzen.	
	33. Hoe beoordeelt de gemeenteraad de gekozen locatie nu blijkt dat daar leidingen, treinen en vrachtwagens gevaarlijke stoffen vervoeren en er wel eens een wijk kan afbreken?	33. Zie antwoord op zienswijze 4 vraag 22 van de Stadstafel.	
	<i>[In de volgende zienswijzen.5 t/m 80 zijn addenda toegevoegd aan de 33 vragen uit de brief van de Stadstafel aan de gemeenteraadsleden d.d. 11 april 2016 (zie zienswijze 4). De cijfers van de addenda sluiten aan op de nummers van de vragen uit de brief van de Stadstafel; uit zienswijze 4.</i>		
5a	Ad vraag 1 – 3 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat de inhoud van de opdracht van de provincie aan de gemeente Moerdijk over duurzame energieopwekking onjuist is, althans te beperkt wordt uitgelegd. Het College B&W heeft onvoldoende onderzocht welke alternatieven er mogelijk zijn binnen diezelfde opdracht, eventueel door aanpassing van die opdracht in overleg met de provincie. Inspreker acht het	De provincie heeft ten aanzien van windenergie een provinciale taakstelling, die door de gemeenten in West-Brabant is vertaald in een regionaal bod. Die taakstelling draagt bij aan de realisatie van de landelijke doelstelling voor windenergie. Zie eerdere opmerkingen hierover. De raad heeft in de Paraplunota Leefomgeving de gemeentelijke ambities ten aanzien van zonne-, bio- en windenergie vastgesteld.	

	op de weg van het College B&W gelegen om in overleg te treden met de provincie om in plaats van windenergie, zonne-energie te gebruiken om de doelstelling in te voelen. Uit de hierna volgende zienswijzen (zie punt 63 t/m 72) zal blijken dat er voldoende mogelijkheden zijn, zowel technisch als financieel.	Daarvoor is voldoende onderzocht welke alternatieven aan duurzame energie mogelijk zijn. Er is nu geen aanleiding om deze ambities aan te passen. De opbrengst tussen windenergie en zonne-energie is niet vergelijkbaar. Voor een gelijke opbrengst aan schone stroom van 1 windmolen van 3 MW zijn ongeveer 20.000 zonnepanelen nodig. Hiervoor is een oppervlakte benodigde van ongeveer 12 voetbalvelden. Uitgaande van een windpark van 21 MW (minimaal te verwachten vermogen van Windpark IT Moerdijk) zouden dan 84 voetbalvelden met windmolens moeten worden gerealiseerd. Daarnaast is de kostprijs van zonne-energie per kWh op dit moment hoger dan die van wind: respectievelijk 12,8 € ct/kWh tegen 7 tot 9 € ct/kWh (SDE Basisbedragen 2016). Zie verder de reactie op hoofdlijnen op energie-opbrengst in paragraaf 4.9 van de Nota van Zienswijzen.	
5b	Ad vraag 4 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat de wijze van bekendmaking niet voldoet aan de daaraan te stellen eisen (zie procedureel inzake strijd met het Verdrag van Aarhus). Voorts is het besluit van 30 juni 2015 door het College genomen en niet door de raad. Het is daardoor nog niet gelegitimeerd. Het college heeft toezeggingen gedaan en/of afspraken gemaakt, zonder zich ervan te vergewissen wat de gemeenteraad daarvan vond. Indien het College daarmee te ver voor de troepen heeft uitgelopen of haar hand heeft overspeeld, dan is dat het probleem van het College; de bevolking van de kern Klundert, waaronder ondergetekende, is op geen enkele wijze hieraan gebonden. In elk geval wenst ondergetekende zich niet gesteld te zien voor voldongen feiten die slechts aan het College zijn toe te rekenen. Er kan onder deze omstandigheden al geheel niet worden gesproken van een behoorlijke vorm van inspraak.	Zie antwoord op zienswijze 1 en 2. Het positieve besluit op het principeverzoek van Nuon is conform de wettelijke bevoegdheden door het College B&W genomen. Het College B&W en de Raad voeren hun taken uit volgens de geldende bevoegdheden.	
6	Ad 5 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat het dat het College, althans de Raad, in onvoldoende mate studies heeft betrokken bij de oordeelsvorming over het antwoord op de vraag of de doelstellingen voor duurzame energie slechts door windmolens kunnen worden opgelost.	Zie het antwoord op zienswijze 4, vraag 3 van de Stadstafel Klundert.	
7	Ad 6 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat het windprofiel van de voorgestane locatie niet gunstig genoeg is voor de plaatsing van windmolens.	Nuon heeft het windprofiel gemeten tot ongeveer 200 meter hoogte met een SODAR meetapparaat en heeft geconstateerd dat deze locatie zeer geschikt is voor een windpark met windmolens met voorgestelde hoogtematen. Overigens is het financiële risico van de exploitatie van	

		de windmolens voor rekening van Nuon en dus loopt de gemeente hierin geen risico's. Zie verder het antwoord op zienswijze 4 vraag 6 van de Stadstafel Klundert.	
8	Ad 7 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat onvoldoende onderzocht is op welke wijze de verhandeling van emissierechten invloed heeft op het behalen van de doelstellingen.	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 7 van de Stadstafel Klundert.	
9	Ad 8 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat alternatieve locaties onvoldoende in overweging zijn genomen, althans dat bezwaren tegen andere locaties niet opwegen tegen de bezwaren t.a.v. de voorgestane locatie. Daarbij komt dat inspreker geen inspraak heeft gehad bij de weging en beoordeling van die andere locaties.	De opstelling van de notitie Windenergie gemeente Moerdijk in 2013 is een interactief proces geweest. Hiertoe heeft de gemeenteraad in haar besluit van 7 februari 2013 expliciet besloten. Op 20 maart 2013 is er met verschillende partijen en bewoners over de notitie gesproken. Op 18 april 2013 is er nog een openbare informatieavond gehouden voor de raad. Conform de gemeentelijke inspraakverordening heeft vervolgens in oktober-november 2013 een ieder de mogelijkheid gehad een inspraakreactie op de Ontwerp Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013 – 2030 in te dienen.	
10	Ad 9 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat de toegestane hoogte van bijna 200 meter de skyline van de historische kern Klundert onevenredig schaadt. Daarbij heeft het College niet, althans onvoldoende in afweging genomen dat de historische kern Klundert, naast diverse monumenten, ook een beschermd stadsgezicht heeft.	In het MER zijn de effecten van de windturbines op de cultuurhistorische waarden van Klundert onderzocht. Hieruit is naar voren gekomen dat er geen sprake is van aantasting van de cultuurhistorische waarden. De effecten van beide varianten op deze cultuurhistorische waarden zijn licht negatief beoordeeld. De Commissie m.e.r. oordeelt in haar toetsingsadvies dat de effectbeschrijvingen voor de leefomgeving en het landschap van goede kwaliteit zijn. Klundert heeft overigens geen beschermd stadsgezicht. Evenwel is de maximale tiphoogte van de windmolens verlaagd van 196 meter naar 186 meter. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de bouwhoogte van de windmolens in paragraaf 4.7 van de Nota van Zienswijzen.	
11	Ad 10-11 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat de voorgestane locatie te dicht bij het recreatiegebied Groenstrook ligt.	De groenstrook langs de oostzijde van het industrieterrein fungeert als groenbuffer rondom het industrieterrein en heeft de bestemming 'Groen'. Het is een dicht beplante groenstrook. Zicht op de molens zal er slechts zijn langs de randen van dit gebied. De afstand van de windmolens tot deze groenstrook bedraagt minimaal 500 meter.	
12	Ad 12 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat het College, dan wel de Raad, zich op onjuiste, dan wel onvolledige gronden heeft verbonden aan NUON voor het ontwikkelen van een windmolenpark, althans dat het College, dan wel de Raad, zich onvoldoende heeft gerealiseerd welke gevolgen zijn besluit heeft gehad voor de verdere procedure. Ten onrechte heeft het College, dan wel de Raad, niet ook andere bedrijven en/of energiemaatschappijen aangezocht om deze ontwikkeling ter hand te nemen.	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 12 en 13 van de Stadstafel Klundert.	

13	Ad 13 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat inspreker recht heeft op inzage in de documenten die ten grondslag liggen aan de samenwerking tussen NUON en de gemeente Moerdijk en/of Havenschap. Door aan inspreker deze inzage te onthouden, wordt aan inspreker de mogelijkheid onthouden om zich een beeld te vormen over de voorwaarden, de mogelijkheden en de belemmeringen voor verdere gedachtenvorming en/of planvorming. Tevens wordt aan inspreker de mogelijkheid onthouden om te controleren of de verhoudingen al dan niet zijn onderworpen aan het (Europees) aanbestedingsrecht, zowel voor wat betreft de bouw als de exploitatie van de windmolens.	Alle documenten die ten grondslag liggen aan de ruimtelijke besluiten voor het initiatief zijn openbaar. De afspraken met het Havenschap Moerdijk zijn privaatrechtelijk. De bouw van het windpark wordt door Nuon aanbesteed. De aanbesteding van Nuon zal voldoen aan de Europese aanbestedingsregels.	
14	Ad 14 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat het college slechts zeer selectief bedrijven in de nabije omgeving heeft benaderd, in elk geval heeft zij niet alle bedrijven benaderd.	De ruimtelijke procedure verloopt volgens de geldende procedurele stappen. Het College B&W heeft middels een openbare kennisgeving (publicatie) de start van de m.e.r.-procedure kenbaar gemaakt. Het College B&W heeft geen bedrijven benaderd. Additioneel op de planprocedure van het m.e.r. en het bestemmingsplan heeft Nuon de BRZO(Bevi)-bedrijven (risicovolle bedrijven) in de nabije omgeving benaderd. Daarnaast heeft de gemeente medewerking verleend bij de organisatie van infomiddagen door Nuon voor de bedrijven op het industrieterrein. Verder zijn er informatie middagen door Nuon(samen met gemeente en haven) georganiseerd, mails verstuurd door havenschap met informatie en uitnodigingen voor deze informatiemiddagen en additioneel zijn ook nog brieven verstuurd door Nuon naar grondeigenaren die binnen 185 meter van de turbine zijn gelegen. Zie verder de tabel planproces in paragraaf 4.4 van de Nota van Zienswijzen.	
15	Ad 15 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat de bezwaren die zijn ingebracht tegen het plan om windmolens langs het Hollands Diep te plaatsen, onvoldoende opwegen tegen de bezwaren van inspreker. Daarenboven is een aantal argumenten tegen plaatsing langs het Hollands Diep feitelijk onjuist, dan wel is het met relatief eenvoudige middelen mogelijk om deze bezwaren te ondervangen.	Zie het antwoord op zienswijze 4, vraag 15 van de Stadstafel Klundert. Ongeacht of er in meer of mindere mate sprake is van radarverstoring als gevolg van windturbines langs het Hollandsch Diep, het is een aandachtspunt. Daarnaast zijn er andere beperkingen die van invloed zijn op de mogelijkheid om windmolens langs het Hollandsch Diep bij het industrieterrein te plaatsen: de mogelijkheid tot op- en overslag van goederen op schepen met kranen, het meer versnipperde grondeigendom en de nabijheid van Natura 2000 gebied Hollandsch Diep.	
16	Inspreker is van mening dat het College ten onrechte de locaties langs het Hollands Diep diskwalificeert met een beroep op radarverstoring: It is not cool not to know what you are talking about!	Zie het antwoord op zienswijze 15.	

17	Inspreker stelt dat het immers bekend is dat er reeds vele windmolens langs drukke vaarwegen zijn geplaatst. Inspreker wijst erop dat ook langs andere vaarwateren windmolens zijn geplaatst, zonder dat dit radarverstoring tot gevolg heeft, nota bene betreffen dit ook vaarwateren die tot de gemeente Moerdijk behoren.	Zie het antwoord op zienswijze 15.	
1.18	Inspreker is van mening dat er technisch gesproken geen enkel probleem is. Desgevraagd is het volgens Rijkswaterstaat gewoon mogelijk (bijlage 4 van de zienswijze). Windmolens hoeven slechts een kleine afstand vanaf de vaarroute geplaatst te worden om storing te voorkomen. Daarenboven kan nog altijd met een enkele steunzender reststoring worden ondervangen. Zo is het argument van scheepsradarverstoring op eenvoudige wijze te ondervangen. Het argument van radarverstoring is een drogreden en feitelijk technisch onjuist.	Zie het antwoord op zienswijze 15.	
19	Inspreker nodigt het College uit om zich te laten voorlichten door Rijkswaterstaat en het TNO-onderzoek terzake. Inspreker benadrukt dat dit behoort tot het werk van het uitvoerend orgaan van de gemeente, dus het College, en niet van inspreker.	Zie het antwoord op zienswijze 15.	
20	Met betrekking tot het voorgaande merkt inspreker op dat het College er een handje van heeft om met stellingen te strooien, waaromtrent burgers, w.o. de Stadstafel, dan maar weer moet gaan aantonen dat 's-Colleges stellingen onjuist zijn.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	
21	Ad 16 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is voorshands van mening dat bezwaren tegen plaatsing van windmolens aan de Oostrand van het industrieterrein niet opwegen tegen de bezwaren van inspreker. Inspreker wenst in dat licht op de hoogte te worden gesteld van de exacte bezwaren. Anders dan het College schijnt te stellen in een memo die op 26 mei 2016 (bijlage 1 bij de memo) aan de Raad zou zijn verstrekt, heeft het College op 18 april 2016 geen antwoorden gezonden aan dhr. R. van Dongen, n.a.v. diens 33 vragen die namens de stadstafel zijn gesteld. Zie hiervoor bijlage 5 van de zienswijze.	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 14 en 16 van de Stadstafel Klundert. Overigens heeft de heer R. van Dongen namens de stadstafel zijn vragen ter informatie gesteld aan de raadsfracties in de gemeente Moerdijk en niet aan het College. Het was aan de raadsfracties om daar al dan niet richting de heer R. van Dongen van de stadstafel op te reageren.	
22	Ad 17 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is voorshands van mening dat bezwaren tegen plaatsing van windmolens aan de Zuidrand van het industrieterrein niet opwegen tegen de bezwaren van inspreker. Inspreker	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 17 van de Stadstafel Klundert. Zie het antwoord op zienswijze 21.	

	wenst in dat licht op de hoogte te worden gesteld van de exacte bezwaren. Anders dan het College schijnt te stellen in een memo die op 26 mei 2016 (bijlage 1 bij de memo) aan de Raad zou zijn verstrekt, heeft het College op 18 april 2016 geen antwoorden gezonden aan dhr. R. van Dongen, n.a.v. diens 33 vragen die namens de stadstafel zijn gesteld. Zie hiervoor bijlage 5 van de zienswijze.		
23	Ad 18 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat er aan de Zuidrand onvoldoende ruimte is benut voor plaatsing van windmolens. Er zou aldaar geclusterd kunnen worden zodat het niet nodig is om windmolens aan de Westrand te plaatsen.	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 17 en 18 van de Stadstafel Klundert.	
24	Ad 19 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker stelt dat met het steunen van slechts 1 overgebleven locatie het College de inspraakmogelijkheden van de omwonenden van de overgebleven locatie frustreert. Daarbij stelt inspreker dat niet is voldaan aan de eisen van het Verdrag van Aarhus, welk verdrag directe werking heeft in de Nederlandse rechtsorde.	Zie het antwoord op zienswijze 1 en 9.	
25	Ad 20 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat omwonenden, w.o. inspreker, te laat, althans op onfaire wijze zijn ingelicht over het voorliggende plan. Zie artikel Moerdijkse Bode d.d. 2 maart 2016, pagina 24 (bijlage 6).	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 26 van de Stadstafel. Verder laat de tabel met het planproces in paragraaf 4.4 zien dat er al vanaf het begin over de planvorming is gecommuniceerd.	
26	Ad 21 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat omwonenden, w.o. inspreker, te laat, althans op onfaire wijze zijn ingelicht over het voorliggende plan. Zie artikel Moerdijkse Bode d.d. 2 maart 2016, pagina 24 (bijlage 6).	Zie het antwoord op zienswijze 25.	
27	Ad 22 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker stelt: Volgens de Oplegnotitie Reikwijdte en Detailniveau zou de MER inzicht moeten geven in de cumulatie van (mogelijke) milieueffecten van de intensivering van Zeehaven- en Industrierrein en Windpark Industrierrein Moerdijk (zie 1.3 van de Oplegnotitie). Dit inzicht wordt niet verschaft, integendeel.	In hoofdstuk 16 van het MER zijn de cumulatieve effecten van het Zeehaven- en Industrierrein en het windpark in beeld gebracht. De Commissie m.e.r. oordeelt in haar toetsingsadvies dat het MER alle informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming.	
28	Inspreker stelt dat voor wat betreft de geluidsnormen bijvoorbeeld, de geluidsoverlast van de windmolens afzonderlijk wordt beschouwd en niet cumulatief met de toegestane overige geluidshinder van het industrierrein. Dit is niet een reële benadering. De burger hoort de geluiden tegelijkertijd en tezamen. Het is gewoonweg	In paragraaf 5.3.2 van het MER zijn de geluidseffecten van het windpark in cumulatie met het industrielaawaai en het wegverkeerslaawaai beschouwd. Dit conform de methode die in het Activiteitenbesluit is aangegeven met weegfactoren voor de hinder van afzonderlijke geluidbronnen, waarbij het geluid van windturbines relatief zwaar wordt meegewogen.. Hieruit volgt een maximale toename van	

	onjuist te denken dat het ene oor alleen maar industriegeluid hoort en het andere oor alleen maar windturbines.	geluid van 1,9 dB. Een dergelijke toename wordt in de regels als vrijwel niet waarneembaar en beleefbaar beschouwd.	
29	Inspreker stelt: Tel daarbij op dat de overlast van druk vrachtverkeer, filevorming, branden, ontploffingen, fakkelen, lekkage van gevaarlijke stoffen, verzorging van het aanzicht door veel grote industriële gebouwen, reeds een zware wissel trekt op de leefbaarheid van Klundert. Daarbij past niet dat de MER het windmolenpark als solitaire hinderfactor beoordeelt; Klundert zal te maken krijgen met alle hinderfactoren tegelijkertijd en niet afzonderlijk.	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 24 van de Stadstafel Klundert en op zienswijze 27.	
30	Ad 23 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat het college ernstig onderschat wat de gevoelens zijn bij de Klundertse bevolking. De Klundertse bevolking is immers, tezamen met de bevolking van enkele andere voormalige gemeentes, de “moeder” van het “kindje” Industrie en Havenschap Moerdijk. Dit kindje dreigt nu zijn eigen moeder te vernietigen door de ongebreidelde groei van de industrie. Tot dusver heeft de Klundertse bevolking altijd coulant gestaan ten aanzien van de ontwikkelingen, maar de grenzen zijn nu bereikt. Het mag niet zo zijn dat de Klundertse bevolking in permanente staat van paraatheid moet staan om bij nacht en ontij de koffers te moeten pakken als er weer wat gebeurt op het industrieterrein. In plaats daarvan zou de Klundertse bevolking een nauwe samenwerking willen voorstaan met alle belanghebbenden op en rond het industrieterrein, gericht op oplossingen. Een voorbeeld van een dergelijke oplossing zou de volgende kunnen zijn: Bekend is dat Shell plannen heeft voor een windmolenpark op zee. Men zou kunnen onderzoeken of het bod van de gemeente Moerdijk kan worden ingevuld door windmolens op zee daaraan te laten bijdragen. Als het juridisch mogelijk is om emissierechten verhandelen, dan moet het ook mogelijk zijn om windenergieverplichtingen te verhandelen. De goede verhoudingen tussen Klundert en Shell hebben weliswaar wat krasjes opgelopen in de afgelopen periode, maar dat hoeft, wat inspreker betreft, een samenwerking op een	Wij vinden niet dat de geplande windmolens verantwoordelijk kunnen worden gesteld voor de groei van de industrie en de ongelukken die de laatste tijd hebben plaatsgevonden op het industrieterrein. Het betekent wel dat de gemeente een groot belang hecht aan de (externe) veiligheidseffecten van het windpark. Hier is in het MER uitvoerig aandacht aan besteed en hieruit volgt dat de realisatie van het windpark mogelijk is zonder dat dit leidt tot onacceptabele veiligheidsrisico's. Ten aanzien van uw voorstel. Het provinciaal, regionaal en gemeente windenergiebeleid betreft een windenergieopgave op land. Separaat is er een windenergieopgave op zee. Beiden zijn nodig om de landelijke duurzaamheidsdoelstellingen te halen. Bij de windenergieopgave op zee is de provincie Noord-Brabant, de regio West-Brabant en de gemeente Moerdijk niet betrokken. Zie verder ook het antwoord op zienswijze 4 vraag 22 en 23 van Stadstafel Klundert.	

	punt als dit niet in de weg te staan, integendeel zelfs. Het zou van hernieuwde toenadering getuigen, indien een dergelijke samenwerking mogelijk mocht blijken.		
31	Ad 24 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker stelt dat tegenover alle nadelen die de groei van de industrie met zich meebrengt maar weinig voordelen voor de bevolking van Klundert staan. In diezelfde tijd heeft Klundert zwaar moeten inleveren op belangrijke leefbaarheidspunten: politiepost, bibliotheek met leeszaal, 24uur/7dagen huisartsenservice, bruikbare groenstrook, openbaar vervoer, bankkantoren etc. etc. alle revenuen van het industrieterrein komen primair elders terecht. En vervolgens is het voor de Klundertse bevolking maar afwachten welke kraaltjes en spiegeltjes er hen worden toegeworpen. Tegen deze achtergrond is het plaatsen van de beoogde turbines een brug te ver en worden de grenzen van het acceptabele overschreden.	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 24 van de Stadstafel Klundert.	
32	Ad 25 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker stelt dat het zich aan het zicht van inspreker onttrekt wie er ooit een compensatiebedrag heeft genoemd en of dit daadwerkelijk € 800.000.—zou bedragen over een periode van 20 jaar. Indien dit juist is, dan is er sprake van een bedrag van 1 euro per inwoner per jaar. Het college kan, volgens inspreker, niet verwachten dat de Klundertse bevolking met een dergelijke fooi genoeg zal nemen, of in eerdere valuta gesproken: met die paar kraaltjes en spiegeltjes.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker. De gemeente is momenteel in gesprek met Nuon om in het kader van de sociale randvoorwaarden verdere mogelijkheden te onderzoeken om lokaal voordeel te genereren met het windpark en/of gerelateerde activiteiten. Daarbij is geen sprake van "compensatie". Het gaat hier om een bovenwettelijke bijdrage aan de omgeving. De invulling van de sociale randvoorwaarden komt verder aan de orde bij de vaststelling van het bestemmingsplan. Zie verder het antwoord op zienswijze 4 vraag 31 van de Stadstafel Klundert en de reactie op hoofdlijnen op sociale randvoorwaarden / bewonersregeling in paragraaf 4.11 van de Nota van Zienswijzen.	
33	Als dat het enige is dat in het verschiet ligt voor de Klundertse bevolking, dan daagt inspreker de gemeente uit (dat zal dus het volgend college zijn, na de eerstkomende verkiezingen), om het duurzaamheidstreven over een geheel andere boeg te gooien. Tegen de huidige lage rente, kan het immers niet moeilijk zijn om de gehele energiebehoefte op te lossen met zonnepanelen, die door de gemeente in eigen beheer worden geplaatst en geëxploiteerd. De benodigde oppervlakte ligt wellicht voor het grijpen: alle dakruimte op het industrieterrein, kan daarvoor gebruikt worden. Van alle toekomstige bedrijfsbebouwing (m.n. het LPM) dient op voorhand de dakoppervlakte geclaimd te worden voor dit doel. Met alle bestaande bedrijven dient hierover in gesprek te worden gegaan.	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 3 van de Stadstafel Klundert.	

34	In de voorschriften voor de bestemmingsplannen voor het LPM, dienen vooraf passende eisen te worden gesteld om de daken geschikt te maken voor het dragen van het gewicht van zonnepanelen.	Dit provinciale inpassingsplan staat hier niet ter discussie. Opmerkingen daarover moeten in de procedure van dat plan worden gemaakt.	
35	Inspreker stelt dat het onaanvaardbaar is dat er vele particuliere huishoudens in financiële problemen verkeren door de hoge vaste lasten, w.o. ook de energiekosten en de gemeentelijke belastingen, terwijl er legio mogelijkheden zijn om dergelijke energiekosten en zakelijke lasten voor de gehele Klundertse bevolking drastisch te verlagen. Daarvoor heeft het college echter geen oog en geen creativiteit; in plaats daarvan worden de mogelijkheden voor een habbekrats vergeven aan NUON.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker. De invulling van de sociale randvoorwaarden komt verder aan de orde bij de vaststelling van het bestemmingsplan.	
36	Een sportief gemeentebestuur zal een dergelijk initiatief in een NV-vorm kunnen opzetten en alle bewoners van de kern Klundert gelegenheid kunnen geven om middels het nemen van aandelen hierin te participeren.	De gemeente is geen ontwikkelaar van windparken. De gemeente heeft als taak kaders en randvoorwaarden te scheppen, waaraan marktpartijen invulling kunnen geven.	
37	Ad 26 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker kan zich niet aan de indruk onttrekken dat er boos opzet in het spel is om de Klundertse bevolking met een kluitje in het riet te sturen: alle informatiebijeenkomsten, belangrijke beslissingen en bijbehorende argumenten worden selectief gepresenteerd op een wijze die altijd het meest ongunstig is voor de burgers. Zie artikel Moerdijkse Bode d.d. 2 maart 2016, pagina 24 (bijlage 6).	De ruimtelijke procedure verloopt volgens de geldende procedurele stappen. Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 12, 20 en 26 van de Stadstafel Klundert. Zie verder de tabel van het planproces in paragraaf 4.4 van de Nota van Zienswijzen. Hieruit blijkt dat er meer dan voldoende is gecommuniceerd.	
38	Ad 27 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker stelt dat er geen enkel inzicht wordt verschaft in de gemaakte afspraken met NUON; aldus wordt aan de burger de mogelijkheid onthouden om zich een zelfstandig oordeel te vormen omtrent de juistheid en validiteit van de argumenten van het College.	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 27 van de Stadstafel Klundert.	
39	Ad 28 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker stelt dat de MER is opgesteld in opdracht van NUON zelf en betaald door NUON. Dit maakt de opdrachtnemer per definitie tot een niet-onafhankelijke partij: immers, ook hier geldt, "wiens brood men eet, diens woord men spreekt".	Het MER is opgesteld door Antea Group. Dit adviesbureau is lid van NL Ingenieurs, en onderschrijft de gedragscode en de Code of Ethics van Fédération International des Ingenieurs Conseils (FIDIC). Antea Group stelt onafhankelijkheid en deskundigheid centraal bij de uitvoering van haar opdrachten. Antea Group laat zich bij de vervulling van aan de onderneming toevertrouwde taken niet leiden door nevenbelangen en voorkomt belangenverstrengeling. Dit is onder meer neergelegd in de verkregen Kwaliteitsnorm: NEN-EN-ISO 9001. De onafhankelijkheid van adviesbureaus, die in opdracht van een initiatiefnemer onderzoek uitvoeren, is herhaaldelijk getoetst door de	

		Raad van State. Uit de uitspraken blijkt dat voor Raad van State er geen aanleiding is dat een adviesbureau per definitie geen objectief en onpartijdig onderzoek zou kunnen uitvoeren, omdat de initiatiefnemer de opdrachtgever is. Additioneel wordt het MER getoetst door de Commissie m.e.r. die in dit geval heeft geconcludeerd dat het onderzoek een compleet beeld geeft. Hiermee is de onafhankelijkheid van het onderzoek ruimschoots gegarandeerd.	
40	Ad 29 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker stelt dat het college ermee schermt dat de gemeente zich schadeplichtig zou kunnen maken indien plaatsing niet zal plaatsvinden, maar tot dusver is dat nergens op gebaseerd. Inspreker moet er voorshands van uit gaan dat ingeval wordt besloten om de windmolens niet te plaatsen, eventuele nadelige gevolgen voor NUON behoren tot het gebruikelijke ondernemersrisico, dat voor rekening dient te blijven van NUON.	Wij zijn het eens met uw zienswijze. Zie verder het antwoord op zienswijze 4 vraag 29 van de Stadstafel Klundert.	
41	Ad 30 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker stelt dat het anders dan de Stadstafel bij monde van de heer Van Dongen meent, niet bepalend is wie er zal plaatsen – dit zal nog wel aanbesteed worden-, maar dat bepalend is wie er exploiteert. Vast staat dat dat inderdaad maar 1 partij zal zijn, t.w. NUON. Dan is het niet best meer onderhandelen over een verdeling van de opbrengsten. Het College heeft zich bijzonder slecht van haar taak gekweten indien dit de beroerde onderhandelingspositie is, waarin zij de Klundertse bevolking c.q. de gemeente heeft gebracht.	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 12, 27 en 30 van de Stadstafel Klundert.	
42	Ad 31 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat er geen enkel voordeel in termen van werkgelegenheid is te verwachten voor de Klundertse bevolking.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker. Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 24 en 31 van de Stadstafel Klundert.	
43	Ad 32 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker stelt dat de MER geen positieve punten aangeeft. Alle punten zijn negatief, of hooguit neutraal. Anders dan het College meent, is inspreker van mening dat uit de MER niet kan worden afgeleid dat het plan inpasbaar is.	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 32 van de Stadstafel Klundert en de reactie op hoofdlijnen op de uitvoerbaarheid van het plan in paragraaf 4.6 van de Nota van Zienswijzen. Verder gaat het bij de aanleg van een windpark ook om de verduurzaming van de energievoorziening en maatschappij. Hier levert het windpark wel een positieve bijdrage aan. Op dit aspect zijn de effecten het MER positief beoordeeld.	
44	Ad 33 uit zienswijze Stadstafel Klundert. Inspreker is van mening dat de gekozen locatie teveel risico's herbergt, omdat in de directe nabijheid middels leidingen, treinen	Zie het antwoord op zienswijze 4 vraag 22 en 33 van de Stadstafel Klundert. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de uitvoerbaarheid van het plan in paragraaf 4.6 van de Nota van Zienswijzen.	

	en vrachtwagens gevaarlijke stoffen worden vervoerd, terwijl er in de afgelopen periode elders voldoende incidenten zijn voorgevallen (afgebroken wieken, op hol geslagen windmolens), om te verwachten dat deze risico's zich wederom zullen verwezenlijken.		
45	Ad 1-2 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker is van mening dat de MER niet is opgesteld door een voldoende onafhankelijke instantie. Immers, de opsteller (Antea Group) werd aangezocht en betaald door de exploitant NUON en Antea Group is derhalve financieel belanghebbende bij de uitkomst van deze discussie. "Wiens brood men eet, diens woord men spreekt" Zo maken de bijlagen bij de MER maken er gewag van dat flora & fauna geen schade zullen ondervinden. Echter, deze onderzoeken zijn beperkt tot de soorten, die er helemaal niet voorkomen. Het industrieterrein is bijvoorbeeld geen belangrijk foerageergebied voor watervogels; logisch, want er is relatief weinig water. Het heeft dan ook geen zin om allerlei watervogels te noemen, die er helemaal niet voorkomen. Het is wel een foerageergebied voor bijvoorbeeld roofvogels. En daarvan zijn een aantal belangrijke soorten niet genoemd, terwijl bekend is dat deze wel aanwezig zijn, bijvoorbeeld de buizerd. Inspreker ziet hierin redenen om de MER te wantrouwen.	Zie het antwoord op zienswijze 39. In het kader van de ontwikkeling van het windpark zijn de effecten op beschermde soorten onderzocht in het kader van de Flora- en faunawet onderzocht. In het onderzoeksrapport 'Effecten op beschermde soorten van Windpark Moerdijk' (Bureau Waardenburg, 2016) zijn de effecten van het voornemen op beschermde soorten uitgewerkt. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de geldende protocollen. Ten noorden van het plangebied, foerageren en rusten verschillende soorten watervogels in het Hollands Diep. Van deze vogels is in het onderzoeksrapport geconstateerd dat zij geen relatie hebben met het plangebied van het windpark. In het onderzoek zijn de effecten van het windpark op roofvogels onderzocht, zoals de buizerd. De Commissie is van oordeel dat het MER alle informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. Op het aspect beschermde soorten zijn door de Commissie geen opmerkingen geplaatst in het toetsingsadvies.	
46	Ad 3 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker is van mening dat de keuze van locatie en grootte van de windmolens te zeer wordt bepaald door de exploitatieopbrengsten voor NUON. Derhalve is het plan hierdoor gekleurd. Dit wordt ook bevestigd door het College, daar het College met zoveel woorden het SDE+Subsidieregeling aanvoert als een reden voor de keuze voor windmolens van deze hoogte (tiphoogte 196 meter). Het plan is dus voor een belangrijk deel gebaseerd op de huidige subsidiemogelijkheden. Ten onrechte worden deze subsidiemogelijkheden van groter gewicht geacht dan de bezwaren en nadelige gevolgen voor omwonenden.	Van deze kleuring is geen sprake. Het aantal en de hoogte van de windturbines is van invloed op het mogelijk maken van een rendabel windproject. De tiphoogte van de windmolens is verlaagd van maximaal 196 meter naar 186 meter. In de besluitvorming van het bestemmingsplan speelt de toekenning van subsidie geen rol, behoudens in het kader van de economische haalbaarheid. Het uiteindelijk subsidiebedrag is nog niet bekend en is onder andere afhankelijk van het op het moment van indienen van de subsidie aanvraag geldende subsidie regime en de elektriciteitsprijs. De keuze van de rijksoverheid voor deze subsidieverstrekking staat in het kader van deze besluitvormingsprocedure voor het windpark niet ter discussie.	
47	Ad 4 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker is van mening dat de gekozen locatie niet geschikt is, omdat het	Zie het antwoord op zienswijze 7. Zie ook de reactie op hoofdlijnen op de bouwhoogte van de windturbines in paragraaf 4.7 van de Nota van Zienswijzen.	

	windprofiel zich niet leent voor andere windmolens dan uitsluitend de allerhoogste windmolentypes van Europa.		
48	Ad 5 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker meent dat het College zich bedient van wel erg grote onzin: de stelling dat het industrieterrein geen tot weinig kwetsbare objecten omvat is pertinent onjuist. Het ontbreken van woonfuncties is strikt genomen juist, maar de woningen staan wel op zeer korte afstand van de windmolens. Waar het College t.a.v. andere locaties afstanden aangeeft van 1,5 tot 2 km tot de woningen, is de afstand tot de Klundertse woningen veel geringer, namelijk 1 km. De planologische mogelijkheden voor bebouwing zijn niet relevant; deze gelden slechts voor schoorstenen en masten, die geen aerodynamische effecten hebben en niet voor turbulentie kunnen zorgen. Bedrijfsgebouwen zullen nimmer tot 250m hoog worden gebouwd, zoals het College wil doen geloven. Sterker nog, van diverse gebouwen op het industrieterrein is bekend dat zij in de ontwerpfase reeds tot zeer, zeer geringe hoogte werden beperkt, teneinde voor bouwvergunningverlening in aanmerking te kunnen komen.	Op het industrieterrein is een beperkt aantal kwetsbare objecten aanwezig op de Plaza. In de nabijheid van het windpark bevinden zich twee kwetsbare objecten: Plaza 3 en Fazantweg 4. Beide panden hebben een kantoor groter dan 1.500 m² bvo (bruto vloer oppervlak). Het windpark is zodanig ontworpen dat de PR 10⁻⁶ contouren van de windturbines niet over deze panden heen vallen. De windmolens staan op minimaal 1.000 meter afstand van Klundert, dit kan moeilijk gezien worden als een zeer korte afstand voor een windpark ten opzichte van woningen. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de afstand van de windmolens tot Klundert in paragraaf 4.8 van de Nota van Zienswijzen. Het industrieterrein leent zich in meerdere opzichten goed voor windmolens (zoals geen tot weinig kwetsbare objecten, een industrieel landschap en het ontbreken van woonfuncties). De locatie vraagt wel om hoge windturbines gezien de bestaande planologische mogelijkheden voor bebouwing. Daarnaast zorgen de hoge bestaande bebouwing en bomen voor turbulentie (wervelingen) en een ongunstig windprofiel (veel verschil windsnelheid boven en onderkant rotor). Een lagere windmolen heeft daar meer last van. Dat leidt tot meer belasting en trillingen op de bladen en lagers en daardoor lagere opbrengst meer onderhoudskosten en mogelijk kortere levensduur van de windturbines.. De bouwhoogte is ook een gevolg van de SDE+ subsidieregeling (Stimulering Duurzame Energieproductie), deze subsidie wordt steeds lager waardoor windenergie steeds goedkoper moet worden. Hierdoor zijn steeds grotere molens noodzakelijk zijn om windenergieprojecten rendabel te krijgen. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de bouwhoogte van de windmolens in paragraaf 4.7 van de Nota van Zienswijzen.	
49	Ad 6-7 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker is van mening dat het College zeer selectief te werk is gegaan met het leggen van contacten met bedrijven in de omgeving (BRZO (Bevi)-bedrijven). Het is inspreker bekend dat diverse bedrijven niet zijn benaderd door het College, terwijl het College met zoveel woorden stelt dat zij alle bedrijven heeft benaderd. Het College geeft aldus een onjuiste weergave van zijn feitelijke werkzaamheden.	Er is gesproken met alle bedrijven die als BRZO-(Bevi)inrichting (categorie zwaardere risicobedrijven) te boek staan en waarbij sprake was van een directe invloed van de risicocontouren van het windpark op hun perceel. Via het Havenschap en de Burenraad zijn andere bedrijven op de hoogte gesteld van de ontwikkeling. Ook zijn aanvullend op de voor iedereen toegankelijke infoavonden, ook informatiemiddagen voor de bedrijven georganiseerd in het havenschapskantoor. Zie ook het antwoord op zienswijze 14 en de tabel planproces in paragraaf 4.4 van de Nota van Zienswijzen.	

50	Ad 8 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker meent dat het College zich ten onrechte verschuilt achter de MER. Waar de MER tot doel moest hebben gehad om cumulatieve effecten in kaart te brengen, worden geluidseffecten ten onrechte afzonderlijk beoordeeld. Het moge zo zijn (is dat wel zo?) dat geluidemissie van de windmolens niet worden meegeteld in de geluidzonering van het industrieterrein, maar voor de bewoners is wel degelijk van een cumulatief effect sprake. De MER voldoet derhalve niet aan het gestelde doel, aangezien de cumulatieve effecten niet worden meegenomen. En ingeval de MER dit wel mocht hebben gedaan, dan is het het College dat dit oordeel terzijde legt, aangezien het College niet van een cumulatie uitgaat.	De geluidwaarden van het windpark blijven binnen de wettelijke normen. Ook is er gekeken naar de cumulatie van geluid, alhoewel dat niet verplicht is. Dit leidt tot een beperkte toename die als verwaarloosbaar wordt aangemerkt en daarmee ook als ruimtelijk aanvaardbaar wordt geacht. Zie verder ook de reactie op hoofdlijnen op de uitvoerbaarheid van het plan in paragraaf 4.6 van de Nota van Zienswijzen en het antwoord op zienswijze 28.	
51	Ad 9 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker verwijst naar punt 1.49 uit de zienswijze van de BBM-fractie.	Zie het antwoord op zienswijze 49.	
52	Ad 10 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker verwijst naar punt 44 uit de zienswijze van de Stadstafel Klundert.	Zie het antwoord op zienswijze 44.	
53	Ad 11 uit zienswijze BBM-fractie. Ten aanzien van geluid verwijst inspreker naar punt 50 van uit de zienswijze van de BBM-fractie. Ten aanzien van slagschaduw is inspreker van mening dat het argument van slagschaduw voor kantoren, op andere locaties juist weer wel een gehonoreerd bezwaar is geweest tegen plaatsing. En ook werd dit als argument genoemd om geen windmolens te plaatsen op het toekomstig LPM. Het kan niet zo zijn dat hetzelfde argument soms wel, soms niet pleit tegen plaatsing al naar gelang het het College uitkomt. Om redenen als deze stelt inspreker er recht op te hebben om in kennis te worden gesteld van de inhoud van de bezwaren tegen plaatsing van windmolens op andere locaties. Alleen dan kan inspreker zelfstandig beoordelen of argumenten niet als drogreden dan weer ten faveure van de ene en dan weer ten nadele van de andere locaties worden gebruikt.	Zie het antwoord op zienswijze 50. Als er inspraakreacties of zienswijzen zijn ingediend tegen een plan binnen de gemeente, dan zijn deze openbaar gepubliceerd en onderdeel geworden van de planvorming. Daarmee is ook de beantwoording ervan openbaar. Voor elke locatie is sprake van maatwerk. Dat is geen kwestie van drogredenen, maar het betreft een beoordeling van de specifieke omgevingsomstandigheden. Ter toelichting: Op LPM is besloten af te zien van windturbines vanwege veiligheidsredenen. Op het LPM zijn (beperkt) kwetsbare objecten toegestaan en deze zijn niet te combineren met windturbines op nabije afstand. Voor de ontwikkeling van LPM is namelijk als uitgangspunt genomen dat potentieel bouwvlak op het LPM niet verloren mag gaan als gevolg van de inpassing van de windturbines. In het aanvullend advies over reikwijdte en detailniveau op het MER voor de ontwikkeling van windturbines op LPM d.d. 23 mei 2011 is aangegeven dat vanwege het feit dat de inrichting van het LPM nog niet vast ligt, ook nog geen uitspraak kan worden gedaan over de (eventuele) slagschaduw op kantoren.	

		In het plan voor de windturbines op Industrierrein Moerdijk zijn de locaties wel bekend, alsmede de omliggende bedrijven. Nuon heeft met de omliggende bedrijven afgesproken dat, nadat de turbines in gebruik zijn genomen, op de ramen van kantoren waar slagschaduw als hinderlijk wordt ervaren mitigerend e maatregelen zullen worden getroffen. Deze maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit een stilstandvoorziening of zonnewering.	
54	Ad 12 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker is van mening dat het College onvoldoende heeft onderzocht of plaatsing op het LPM (Logistiek Park Moerdijk) niet alsnog mogelijk is, gegeven het feit dat de situatie rond het LPM recentelijk aanzienlijk is gewijzigd. Het College kan zich er onder deze omstandigheden niet van afmaken door slechts te stellen "dat onderzoek naar plaatsing op het LPM thans niet aan de orde is."	Zie het antwoord op zienswijze 34. Een onderzoek is niet aan de orde, omdat de gemeenteraad op 16 januari 2014 expliciet heeft besloten dat er vooralsnog geen windmolens geplaatst worden op het LPM. Het doet niks af aan het feit dat het industrierrein Moerdijk is aangewezen als zoeklocatie voor windenergie. Plaatsing wordt hier op voorhand voorgestaan en mogelijk geacht. Overigens is de situatie rond het LPM recentelijk niet aanzienlijk gewijzigd, het plan is half juli 2016 ongewijzigd door Provinciale Staten aangenomen en daarin zijn geen windmolens opgenomen.	
55	Inspreker is van mening dat het op de weg van het College ligt, en bij gebreke daarvan op de weg van de Raad, om te onderzoeken of plaatsing op het LPM niet alsnog mogelijk is, gegeven deze gewijzigde situatie.	Zie het antwoord op zienswijze 34 en 54.	
56	Waar het College stelt dat de nu voorgestane locatie het resultaat is van een lange zoektocht en er op andere plekken is het industrierrein geen ontwikkelingsmogelijkheden zijn voor een windpark, is inspreker hierover de volgende mening toegedaan: -er zijn wel andere mogelijkheden, maar het College heeft –al of niet met opzet- verzuimd om deze te onderzoeken. Zie hieronder locaties Staatsbosbeheer. -het geeft geen pas en het is in strijd met het verdragsrecht, om andere locaties af te wijzen en eerst nadat –naar de mening van het College- geen andere locaties resteren, de Klundertse bevolking te betrekken bij het proces rond de laatste overgebleven locatie. Deze handelwijze voldoet niet aan de eisen van effectieve en zinvolle inspraak. Het College brengt de Klundertse bevolking in de situatie van "slikken en stikken".	In de loop van de jaren zijn meerdere plekken op het industrierrein onderzocht en is gebleken dat veel locaties afvallen. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de locatie-afweging van de windmolens op het industrierrein in paragraaf 4.5 van de Nota van Zienswijzen. Ten aanzien van de zienswijze op het verdragsrecht: zie het antwoord op zienswijze 1.	
57	Het College lijkt het te willen doen voorkomen dat alle locaties langs het water kades betreffen; dat is natuurlijk niet zo. Er zijn voldoende locaties langs het water, die niet tevens kade zijn.	Langs de insteekhavens is in feite al het water omgeven door kades. Alleen langs het Hollandsch Diep is niet overal kade te vinden. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de locatie-afweging van de windmolens op het industrierrein in paragraaf 4.5 van de Nota van	

		Zienswijzen en het antwoord zienswijze 4 vraag 15 van de Stadstafel Klundert.	
58	Het is onjuist om zonder voorbehoud te stellen dat windturbines de scheepsradar zouden storen. Inspreker verwijst naar de vragen 16 t/m 20 uit de zienswijze van de Stadstafel Klundert.	Zie het antwoord op zienswijze 15 en de antwoorden op zienswijze 4, vraag 16 t/m 20 van de Stadstafel Klundert.	
59	Op het LPM is geen sprake van versnipperde eigendom. Evenmin op de terreinen van Staatsbosbeheer.	Het versnipperde eigendom als aspect speelt vooral op delen van het industrieterrein Moerdijk zelf.	
60	Ad 13 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker stelt dat er een taak ligt voor de gemeenteraad om een hernieuwd besluit te nemen, waarbij het LPM als zoeklocatie wordt aangewezen. Dit laatste voor zover daartoe al een nieuw besluit nodig mocht zijn.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker. Zie verder het antwoord op zienswijze 34 en 54.	
61	Ad 14 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker stelt dat er nog wel meer incidenten zijn geweest, dan de twee incidenten die door de vraagsteller worden genoemd. Het ligt op de weg van het College om spontaan ook andere relevante incidenten te vermelden, die van invloed kunnen zijn om de meningsvorming rond de risico's van windmolens. Het College beperkt zich ten onrechte tot een poging om de vraag te weerleggen door uitsluitend de twee genoemde incidenten te bespreken, terwijl het College tevens tot bespreking van andere relevante incidenten had moeten komen. De lijst van incidenten in Nederland, waarbij wieken van windmolens zijn afgebroken, is aanzienlijk langer dan het College ons wil doen geloven. Zo maakt het college ten onrechte geen melding van de navolgende incidenten: • januari 2016 molen op hol bij Vlissingen; • april 2015 molenwiek gebroken bij Creil; • januari 2015 molen op hol bij Swifterbant.	Het gaat om incidenten. Het College is conform de vraag van de BBM-fractie ingegaan op de twee incidenten die de BBM-fractie heeft benoemd. Veiligheid is een belangrijk thema in het MER. In het kader van het bestemmingsplan en het MER heeft onderzoek plaats gevonden naar de externe veiligheidseffecten. Hieruit is gebleken dat het windpark binnen de wettelijke normen op het gebied van externe veiligheid blijft. Hierbij is uitgegaan van conservatieve faalfrequenties zoals vastgesteld in het Handboek risicozonering windturbines versie 3.1 (RVO, 2014). Het windpark heeft geen effecten op de veiligheid van de bewoners in Klundert. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de uitvoerbaarheid van het plan in paragraaf 4.6 van de Nota van Zienswijzen	
62	Ad 16 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker is van mening dat de visualisaties de werkelijkheid verhullen. Voor een realistischer visualisatie verwijst inspreker naar bijlage 7 van de zienswijze.	De Commissie m.e.r. is van oordeel dat de effectbeschrijvingen voor het landschap van goede kwaliteit zijn. Alleen de eerste foto, vanaf de andere zijde van het Hollandsch Diep, zou enigszins als mistig / heilig te duiden zijn. Vrijwel alle andere foto's zijn bij helder weer genomen. Dit is representatief voor de werkelijke situatie, in de werkelijkheid verschillen de weersomstandigheden ook tussen helder, mistig, regen e.d. In alle gevallen is er een reëel beeld van de werkelijkheid gegeven.	
63	Ad 18 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker is van mening dat de doelstellingen voor duurzame energie ook behaald kunnen worden met andere technieken dan windmolens. Ten onrechte is dit niet door het College onderzocht.	De analyse van alternatieven voor duurzame energie (zoals wind, bio-energie en zonne-energie) heeft plaatsgevonden en is uitgewerkt in de Paraplunota leefomgeving 2012 - 2030, vastgesteld door de raad op 25 oktober 2012. Dit is dus wel onderzocht. Om haar gemeentelijk beleid uit te voeren is de gemeente ook op zoek naar de toepassing van	

		andere energiebronnen, zoals bio- en zonne-energie. Zie verder de reactie op hoofdlijnen in paragraaf 4.2 van de Nota van Zienswijzen en het antwoord op zienswijze 4 vraag 3 van de Stadstafel Klundert.	
64	En voor zover het College dit wel heeft gedaan, baseert hij zich op onjuiste, dan wel achterhaalde gegevens. Het is immers een bekend gegeven dat zonne-energie goedkoper kan worden opgewekt dan windenergie. Wereldwijd worden kostprijzen gehaald vanaf USD 0,05/kWh, dus iets meer dan EUR 0,04/kWh.	Zie de reactie op hoofdlijnen op de verschillen in opbrengsten van zonne- en windenergie in paragraaf 4.9 van de Nota van Zienswijzen.	
65	Voor zover inspreker bekend heeft het College geen tender uitgevoerd om aanbieders gelegenheid te geven eenzelfde opwekkingscapaciteit met behulp van zonnepanelen te offren.	Zoals aangegeven in de reactie op hoofdlijnen op de energie- en windenergieopgave in paragraaf 4.1 en 4.2 is er een nationale, regionale en lokale windopgave op land. Het staat hier nu niet ter discussie om deze te vervangen door een opgave in zonne-energie.	
66	Bekend is dat de kostprijs van zonne-energie per kWh intussen lager is dan van windmolens. De kostprijsgegevens die door het College worden aangevoerd (zie ook MER) zijn allang niet meer actueel. Zoals gezegd, is het op dit moment mogelijk om vanaf USD 0,05/kWh zonne-energie te leveren. Voor de Nederlandse situatie is dit mogelijk vanaf minder dan EUR 0,08/kWh en dat is inclusief 15-jaar durende opbrengstgarantie en zowel preventief, als correctief onderhoud! Daar kan natuurlijk geen windmolen tegenop. Deze gegevens zijn ontleend aan de ervaringen, die zijn opgedaan te Delft, alwaar de TU is volgebouwd met zonnepanelen. De kostprijsberekening van dit project is als bijlage 8 aan deze zienswijze gehecht.	Zie het antwoord op zienswijze 64 en 65.	
67	Bedacht zij dat de kostprijs voor de TU nog relatief hoog lag, omdat aldaar vele bestaande daken van diverse vorm en ligging werden bebouwd met zonnepanelen, terwijl de situatie op het industrieterrein veel eenvoudiger ligt. De deskundigen die betrokken waren bij het project te Delft komen op grond daarvan tot een lagere kostprijs voor Moerdijk en wel minder dan EUR 0,08 /kWh. Zoals gezegd, is deze prijs inclusief 15-jaar durende opbrengstgarantie en zowel preventief, als correctief onderhoud.	Zie het antwoord op zienswijze 64 en 65.	
68	Evenmin heeft het College onderzocht of het ruimtebeslag dat voor zonnepanelen nodig is, niet kan worden ingevuld door gebruik te maken van de dakruimte van bestaande en/of toekomstige bedrijven op het industrieterrein en het toekomstige LPM. Inspreker is van mening dat het op de	Zie het antwoord op zienswijze 65.	

	weg van het college ligt om hierin initiatieven te ondernemen.		
69	Bijvoorbeeld door bestaande en/of toekomstige bedrijven te verplichten om hun dakruimte ter beschikking te stellen aan de Gemeente of een door de gemeente aan te zoeken exploitant, voor het plaatsen van zonnepanelen. De beschikbare dakruimte is een veelvoud van de benodigde 84 voetbalvelden. Temeer daar het LPM naar verwachting daarvoor zeer geschikte dakruimte zal leveren.	Zie het antwoord op zienswijze 65.	
70	Inspreker is voorts van mening dat het op de weg van het College ligt om contact te leggen met de Provincie en het Rijk teneinde tot alternatieve invulling van de doelstelling te komen, door deze niet middels windmolens, maar middels zonnepanelen in te mogen vullen. Inspreker is van mening dat het College zich onvoldoende van haar taak gekwetend heeft door dusdanig overleg na te laten of welbewust uit de weg te gaan, doch daartegenover de Klundertse bevolking en de Gemeenteraad slechts af te dreigen met het –onwaarschijnlijke – vooruitzicht dat Provincie en/of Rijk maatregelen zullen treffen jegens de gemeente Moerdijk, ingeval de gemeente de doelstelling middels windmolens niet mocht behalen.	Zie het antwoord op zienswijze 65.	
71	Inspreker meent dat het de taak van het College is om op te komen voor de belangen van de gemeente en haar inwoners, in plaats van zich te verschuilen achter dreigende maatregelen van Provincie en/of Rijk. Daartoe dient het College zonodig het overleg te openen met Provincie en/of Rijk om tot een andere invulling te komen van de doelstelling dan middels windmolens.	Zie het antwoord op zienswijze 65.	
72	Ad 19 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker meent dat het niet reëel is om met een geluidssafari het volk te menen. De windturbines zullen immers niet op zich zelf staan, maar gecumuleerd worden ervaren, tezamen met het geluid van alle overige industrie. Waar het gaat om hinder, wordt dit door de burger als totale geluidsproductie ervaren. Het organiseren van een geluidssafari naar een of andere polder elders, heeft alleen zin, als ook alle industrielawaai van het industrieterrein Moerdijk wordt meegenomen op safari. Inspreker weet met zekerheid te zeggen dat dat tijdens de safari van 9 april jl., niet is gebeurd.	De geluidssafari op 9 april 2016 was representatief in de zin dat van tevoren de afstanden zijn bepaald die overeenkwamen met vergelijkbare geluidsniveaus op het windpark op het industrieterrein. Er is met experts met geluidsmeters ter plaatse geluisterd. Tijdens de safari was het juist duidelijk dat bij een hoog achtergrondgeluid, het geluid van de windturbines slechter hoorbaar is.	

73	Ad 20 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker ziet in de bespreking rond leges wederom dat opbrengsten gaan richting Zevenbergen en lasten gaan richting Klundert. Wel zeer handig gebruikt het College de aanduiding "gemeenschap" als begunstigde van de leges en niet de aanduiding "Klundertse bevolking". Het is dus weer afwachten welke kraaltjes & spiegeltjes de Klundertse bevolking toegeworpen krijgt.	De gemeente kan leges innen conform de Legesverordening. Naast leges wordt er ook onroerende zaakbelasting (OZB) geheven. Verder wordt op dit moment gewerkt aan een invulling van de sociale randvoorwaarden, waarbij wordt ingezet op een jaarlijkse structurele bijdrage aan de gemeenschap (bewonersregeling). Daarbij is het inderdaad zo dat deze leges en vergoedingen ten goede komen aan de gemeenschap van de gehele gemeente Moerdijk en niet aan een specifieke kern. Dit is ook het geval op andere locaties binnen de gemeente waar windmolens zijn gerealiseerd. Vergoedingen in het kader van de invulling van de sociale randvoorwaarden kunnen mogelijk (gedeeltelijk) wel worden toebedeeld aan een specifieke kern of deelgebied.	
74	Ad 21 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker stelt dat het niet mogelijk is om de visuele overlast te verminderen eenmaal nadat de windmolens zijn geplaatst. De maatregelen die het College in het vooruitzicht stelt zijn dus niet meer dan een doekje voor het bloeden, terwijl Klundert door de cumulatie van overlast van industrie en windmolens zichtbaar doodbloedt.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	
75	Ad 22 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker stelt dat voor een visualisatie van de situatie te Medemblik geput kan worden uit de foto's die in Klundert al veelvuldig de ronde doen. Evident is dat het er aldaar, volgens inspreker, bijzonder storend uitziet. Volgens inspreker is bekend dat Klundertse eigenaren van onroerend goed te Medemblik bijzonder slechte ervaringen hebben met de Medemblikse situatie. Om daarover meer te weten te komen, hoeft men dus niet helemaal naar Medemblik af te reizen, maar kan dat ook aan de betreffende Klundertenaren worden gevraagd.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	
76	Ad 23 uit zienswijze BBM-fractie. De waardedaling van de woningen in de kern Klundert bedraagt volgens de meest recente gegevens 5% (onderzoek Tinbergen Instituut). Uitgaande van een eigen risico van 2%, zal dit een netto planschadevergoeding betekenen van 3% van de huidige waarde van de Klundertse woningvoorraad, derhalve 10 tot 20 miljoen euro. Inspreker is, net als veel mede-Klundertenaren, voornemens een claim ter zake van planschade in te dienen. Voor zover de gemeente zich onvoldoende heeft gevrijwaard ten laste van NUON, zal naast NUON, ook de gemeente door inspreker worden aangesproken. Het financiële risico dat de gemeente kennelijk bereid is te lopen, staat niet in verhouding tot de	Planschade is een risico bij elke ruimtelijke ontwikkeling. Dit risico legt de gemeente neer bij de initiatiefnemer, in dit geval Nuon. Zij nemen dat mee in hun business case. In het geval een planschadeclaim wordt ingediend, zal een onafhankelijk planschade-adviesbureau hierin adviseren. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op planschade in paragraaf 4.12 van de Nota van Zienswijzen.	

	mogelijke voordelen uit de opbrengsten van de windmolens. Ook zal de planschade vele malen groter zijn dan een eventuele claim van NUON. Dit laatste voor zover de gemeente al enig risico mocht lopen om schadeplichtig jegens NUON te zijn.		
77	Ad 24 uit zienswijze BBM-fractie. Inspreker stelt dat het College geheel onbesproken laat op welke wijze sociale randvoorwaarden worden ingevuld en aan wie deze ten goede komen. Inspreker vraagt zich af of bijvoorbeeld of het als één van de voorwaarden bij NUON te bedingen is dat alle Klundertse huishoudens een korting op een electriciteitsleveringcontract ontvangen, bijv. aldus dat de eerste 5.000 kWh per jaar gratis is? En dat daarnaast een vast percentage van de netto-opbrengst zal vloeien in een fonds ten behoeve van de Klundertse kern?	Conform het beleid dat is neergelegd in de notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030, zal een invulling worden gegeven aan de sociale randvoorwaarden. Ook voor het windpark Zonzeel is dit gedaan. Dit is een voorbeeld voor het Windpark op het industrieterrein Moerdijk, maar gezien de historie van deze plek is maatwerk noodzakelijk. De gemeente is hierover in overleg met de Nuon. Hoe de regeling eruit komt te zien, zal voor de vaststelling van het bestemmingsplan duidelijk moeten zijn. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op sociale randvoorwaarden / bewonersregeling in paragraaf 4.11 van de Nota van Zienswijzen.	
78	In plaats daarvan is het College erop uit om opbrengsten toe te voegen aan de algemene middelen van de gemeente, terwijl Klundert zal moeten afwachten wat vanuit Zevenbergen nog aan kraaltjes en spiegeltjes wordt toegeworpen.	Zie het antwoord op zienswijze 73.	
79	Het College betoont zich, volgens inspreker, een buitengewoon slecht onderhandelaar voor de Klundertse bevolking. Het College zou er eer in moeten stellen om NUON het vel over de neus te halen ten gunste van de Klundertse bevolking; hiervan blijkt echter geheel niets.	Hierover is nog niets te concluderen, omdat de onderhandelingen nog niet zijn afgerond over de sociale randvoorwaarden. Zie ook het antwoord op zienswijze 77.	
80	Ad 25 uit zienswijze BBM-fractie. Met de verwijzing van het College naar het antwoord op vraag 21 (zie ad 21 uit de zienswijze van de BBM-fractie), wordt bevestigd dat er geen enkele intentie bij het College bestaat, om de visuele overlast op reële wijze binnen de perken te houden. Inspreker vraagt zich daarmee tevens af hoe het bestaat dat een serieuze fractie als BBM zich op deze wijze met een kluitje in het riet laat sturen.	De aangepaste tiphoogte van maximaal 196 meter naar maximaal 186 meter wordt als passend bij het industrieterrein gezien. De masthoogte sluit met maximaal 130 meter aan bij de overige schoorstenen in het gebied. Met de draaiende rotoren reikt de molen hoger, maar dit beeld is meer dynamisch. Zie ook de reactie op hoofdlijnen over de bouwhoogte van de windmolens in paragraaf 4.7 van de Nota van Zienswijzen. Wij nemen kennis van de laatste vraag van inspreker.	
81	Ad 1 uit zienswijze dhr. Lems (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker merkt op dat er geen luchtstromingsmetingen hebben plaatsgevonden op een hoogte boven 150 meter. Desondanks worden er m.b.t. de voorgestelde/toegestane hoogte van 196 meter "conclusies" gepresenteerd. Deze zijn, volgens inspreker, dus niet gebaseerd op de uitgevoerde metingen, want deze waren beperkt tot slechts 150 meter. Het is geheel niet duidelijk op welke gronden het College meent dat de voorgestane hoogte noodzakelijk voor het benutten van windstromingen. Dan	Deze onderzoeksvraag maakte geen deel uit van het onderzoekskader in de notitie Reikwijdte en Detailniveau, omdat dit geen relevante informatie is wat betreft de effecten op de omgeving. Dergelijke windprofielmetingen zijn door Nuon wel verricht voor het vaststellen van het ontwerp van het windpark. Er is een jaar lang gemeten tot ongeveer 200 meter hoogte met een SODaR (meteorologisch instrument). Het instrument mat de windrichting, de windsnelheid, de turbulentie en de verticale windschering. Aan de hand van deze metingen heeft Nuon geconstateerd dat deze locatie zeer	

	resteert slechts dat de voorgestane hoogte uitsluitend is ingegeven door de –kennelijk- hogere subsidiebedragen; dat wordt ook letterlijk door het College erkend. Dit maakt van het project dus geen windgestuurd project of energiedoelstellingengestuurd project, maar slechts een subsidiegestuurd project. Noch inspreker, noch de bevolking van Klundert en al helemaal niet de gemeente Moerdijk en haar organen, zijn voorbestemd of in het leven geroepen om met overheidssubsidies de zakken te vullen van de energiemaatschappijen of daaraan medewerking te verlenen	geschikt is voor een windpark met windmolens met voorgestelde hoogtematen.	
82	Ad 2 uit zienswijze dhr. Lems (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker weet dat er technisch geen enkel bezwaar is om kleinere molens te plaatsen. Er zijn geen gebouwen die in de lagere luchtstromingen voor turbulentie zorgen. Nu niet en in de toekomst ook niet. Schoorstenen spelen aerodynamisch vrijwel geen rol.	De tiphoogte van de windturbines is verlaagd van maximaal 196 meter naar maximaal 186 meter. Er is sprake van een omgeving met veel industriële bebouwing en hoge bomen. Deze objecten zorgen voor wervelingen in de lucht (turbulentie) en een lagere windmolen heeft hier meer last van wat leidt tot minder windopbrengst en meer trillingen en daardoor slijtage van de turbine. Zie ook het antwoord op zienswijze 80 en de reactie op hoofdlijnen over de bouwhoogte van de windmolens in paragraaf 4.7 van de Nota van Zienswijzen.	
83	Omtrent de te verwachten opbrengst meent inspreker dat lagere windmolens goedkoper zijn en dit deels opweegt tegen een eventuele lagere energieopbrengst. Bovendien, er is slechts gemeten tot 150 meter, dus over de opbrengst op grotere hoogte dan 150 meter, weet men feitelijk niets.	Dit is niet het geval. Er is gemeten tot meer dan 200 meter. Wat betreft de opbrengst, de hoeveelheid energie neemt met een 3^e macht toe met het toenemen van de windsnelheid. Ook werken windturbines beter en efficiënter met een stabiele wind. Ook de oppervlakte van het rotorblad neemt kwadratisch toe met het toenemen van de rotor diameter. Deze principes zorgen ervoor dat een hogere grotere windturbine zeer veel meer opbrengst geeft dan een lagere kleinere turbine. Daarom is het voordeliger om te werken met grotere turbines. Hierdoor gaan de kosten van windenergie omlaag, en dat is noodzakelijk omdat ook de SDE+-subsidie steeds lager worden. Kortom, momenteel is het niet zo dat de lagere kosten van een kleinere molen opwegen tegen de hogere opbrengst van een grotere molen. Ten aanzien van de uitgevoerde metingen, zie het antwoord op zienswijze 81.	
84	De gemeente Moerdijk en al veel minder de omwonenden, hebben niet tot taak om de zakken van NUON te vullen met subsidies.	De gemeente geeft geen subsidie aan het windpark. Wel is er op nationaal niveau de SDE+-subsidieregeling. De SDE+ subsidie is bedoeld om de onrendabele top te vergoeden voor het produceren van duurzame energie. Jaarlijks wordt door ECN berekend hoe veel subsidie daar voor nodig is aan de hand van een vastgesteld projectrendement en de huidige marktprijzen en stand van techniek. (zie bijvoorbeeld advies 2016: https://www.rvo.nl/sites/default/files/2016/03/ECN%20eindadvies%20SDE%202016.pdf). Dit mechanisme gaat over subsidiëring tegen.	

		Nuon is een commercieel bedrijf en ontwikkelt windparken voor eigen rekening en risico. zoals elke organisatie moet er met de activiteiten een gezond rendement worden gemaakt, omdat anders de organisatie niet zal overleven. Dit rendement is in het geval van windenergie gelimiteerd door het basisbedrag van de SDE dat jaarlijks naar beneden wordt bijgesteld. Dit landelijke beleid zorgt ervoor dat 'zakkenvullen' niet aan de orde is. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op subsidie in paragraaf 4.10 van de Nota van Zienswijzen.	
85	Inspreker meent dat andere locaties geschikter zijn, omdat aldaar het bouwen van lagere windmolens in ieder geval wel tot de mogelijkheden behoort, ongeacht het subsidieaspect.	Een afweging van locaties heeft voor de nota's over windenergie zowel in 2004 als in 2013 plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot het aanwijzen van zoeklocaties door de gemeente Moerdijk. Het industrieterrein is daarbij steeds als locatie in beeld geweest. Op andere geschikte locaties zijn al windmolens gebouwd of bestaan er plannen voor. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op subsidie in paragraaf 4.10 van de Nota van Zienswijzen.	
86	Bij het beoordelen van de vragen omtrent plaatsing van windmolens, dienen de subsidieaspecten te worden weggedacht. Doet men dit niet, dan ontstaat een vertekend beeld van de economische realiteit en zal elke vervolgbeslissing evenzeer door subsidies gestuurd worden: als volgende week de subsidieregels worden gewijzigd, dan wijzigen ook de plannen rond de molens. Dit is een onwenselijk verschijnsel. Het betekent ook oneerlijke concurrentie ten opzichte van andere vormen van duurzame energie.	Uiteindelijk staan we wel voor een landelijke, provinciale en lokale opgave voor het realiseren van windenergie op land. De gemeentelijke windenergieopgave dient ingevuld te worden. De wijze van subsidiëren heeft effect op het business model van een windmolen en is daarom één van de aspecten die meespeelt bij de plaatsing van windmolens door initiatiefnemers.	
87	Ad 3 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker verwijst naar zienswijze 81	Zie het antwoord op zienswijze 81.	
88	Ad 4 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker stelt dat de MER niets aantoon. Inpasbaarheid – voorzover al juist- zegt niets over de hinder die door inspreker en de Klundertse bevolking zal worden ervaren. De MER toont in elk geval geen enkel respect voor de historische kern Klundert en het feit dat de vestingwerken gelden als beschermde stadsgezichten. Van dit beschermde stadsgezicht blijft weinig over; hierover vermeldt de MER geheel niets.	De stad Klundert is geen beschermd stadsgezicht. Hier wordt wel over gesproken, ook in het MER, maar dit is gebaseerd op een verkeerde interpretatie van de gemeentelijke cultuurhistorische waardenkaart. Zie verder het antwoord op zienswijze 10.	
89	Ad 5 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker stelt dat infrastructuur te pas en te onpas wordt aangevoerd als argument om “hier” dan wel “daar” te plaatsen, al naar gelang het het College uitkomt.	Deze vraag van Onafhankelijk Moerdijk had te maken met artikel 32 van de Verordening Ruimte en het hier gebruikte begrip grootschalige infrastructuurlijn. Niet dit artikel, maar artikel 4.10 uit de Verordening Ruimte is van toepassing voor dit windpark. Hierin speelt het begrip grootschalige infrastructuur geen rol. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de toetsing aan de Verordening ruimte in paragraaf 4.3 van de Nota van Zienswijzen.	

90	Ad 6 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker stelt dat net zozeer als de andere documenten, de visualisaties gemaakt zijn door een derde die niet onpartijdig geacht kan worden.	Er zijn fotovisualisaties gemaakt door Antea Group en er bestaat voor ons geen aanleiding om te twifelen aan de juistheid van deze visualisaties. Zie ook het antwoord op zienswijze 39. Op het verzoek van Onafhankelijk Moerdijk zijn verder nog vier extra fotovisualisaties opgenomen vanuit Klundert. De Commissie m.e.r. oordeelt dat de effectbeschrijvingen voor het landschap van goede kwaliteit zijn.	
91	Ad 7 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker stelt dat bewoners die naar de informatieavond zijn gekomen zelfs van de "partijdige visualisaties" behoorlijk geschrokken zijn. De lieflijke entree van de historische kern Klundert wordt danig ontsierd, indien er dergelijk grote windmolens worden geplaatst.	Het beeld van Klundert met de blik naar het oosten zal op plekken waar men ver weg kan kijken inderdaad veranderen. Net als men nu al de schoorstenen van de industrie kan zien, zullen ook windmolens te zien zijn. Deze staan echter op een minimaal 1 km afstand (dat is verder dan molen de Ambtenaar bij Medemblik, met een tiphoogte van 198m, waar vaak aan gerefereerd wordt). Het bestemmingsplan dat nu in procedure is voorziet niet in een dergelijke hoogte. Het bestemmingsplan voorziet in de aangepaste tiphoogte van maximaal 196 meter naar maximaal 186 meter. Daarmee zal er overigens zicht op de windmolens blijven vanuit Klundert,.	De maximale bouwhoogte van de windmolens wordt in de regels verlaagd van 196 naar 186 meter.
92	Ad 8 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker meent dat uit de beantwoording van het College volgt dat dus niet alle mogelijke locaties reeds zijn ingevuld. Er zijn alternatieven. Dit geldt o.a. voor het LPM.	Hiervoor verwijzen wij naar de notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030, die de gemeenteraad op 16 januari 2014 heeft vastgesteld. Hierop staan de locaties waar binnen de gemeente windmolens mogen worden gebouwd. Buiten het industrieterrein om zijn deze locaties vrijwel geheel ingevuld of gepland (Zonzeel). Het LPM is als zoeklocatie opgenomen, maar de gemeenteraad heeft op 16 januari 2014 bij de vaststelling van de notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030 besloten om op de locatie LPM vooralsnog geen windmolens te plaatsen. Zie verder ook de reactie op hoofdlijnen op het gemeentelijk windenergiebeleid in paragraaf 4.2 van de Nota van Zienswijzen.	
93	Ad 9 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker stelt dat ten tijde van het amendement van 7 februari 2013 de situatie rond het LPM anders was. Inmiddels is echter de invulling van LPM op de langere baan geschoven. Dit biedt mogelijkheid om het LPM opnieuw als locatie voor windmolens te onderzoeken. Inspreker meent dat het LPM een minder bezwaarlijke locatie is, dan de thans voorgestane locatie. Het antwoord van het College laat op dit moment ook alle ruimte daarvoor. Niet voor niets wordt in het antwoord het cruciale woord "moment" weggelaten en is de beantwoording van de art. 37 vragen bewust onvolledig.	Zie het antwoord op zienswijze 34 en 53. Op dit moment geldt het besluit van de gemeenteraad dat het LPM vooralsnog niet als zoeklocatie voor de plaatsing van windmolens in aanmerking komt.	
94	Ad 10 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker stelt dat het niet uitsluitend aan het College is om te bepalen of iets wel of geen zin heeft. Het lijkt er veeleer op dat het College er gewoonweg zelf geen "zin	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	

	<u>in</u> “ heeft om haar werk eens over te doen, maar dan beter.		
95	Ad 11 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker stelt dat het niet uitsluitend aan het College is om te bepalen of iets wel of geen zin heeft. Het lijkt er veeleer op dat het College er gewoonweg zelf geen “ <u>zin in</u> “ heeft om haar werk eens over te doen, maar dan beter.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	
96	Ad 12 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker stelt dat bij het vaststellen van het beleid geen rekening is gehouden met het plaatsen van windmolens van 200 meter hoog. Het beleidsvoornemen is bovendien ingehaald door ontwikkelingen van technische aard (het kunnen bouwen van hogere windmolens), maar vooral van subsidietechnische aard (alleen zeer hoge windmolens worden gesubsidieerd).	In de notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030 zijn inderdaad geen bouwhoogten opgenomen. Daarmee is dus ook geen maximum aangegeven. Op dat moment was echter wel al bekend dat molens op het industrieterrein tot 196 meter hoog konden worden conform de al in 2012 opgenomen regeling in het voorontwerpbestemmingsplan Zeehaven en Industrieterrein Moerdijk. De maximale tiphoogte van de windturbines wordt evenwel aangepast van 196 meter naar 186 meter. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de bouwhoogte van de windmolens in paragraaf 4.7 van de Nota van Zienswijzen.	
97	Ad 13 uit art. 37 vragen (Onafhankelijk Moerdijk). Inspreker is er niet bang voor dat de Provincie tot inpassing zal overgaan. Integendeel, inspreker meent dat nu het moment is gekomen om met de Provincie te overleggen op welke alternatieve wijze duurzame energie kan worden opgewekt. Door voortschrijdende ontwikkeling, m.n. kostenontwikkeling, is bijvoorbeeld zonne-energie aanzienlijk goedkoper geworden dan voordien. Het moet mogelijk zijn om als gemeente een adequate bijdrage te leveren aan de gewenste duurzame energie, door dit middels zonne-energie te produceren. Zo kunnen vele vierkante meters dakoppervlak worden belegd met zonnepanelen. Inspreker ziet het LPM daarom ook met vertrouwen tegemoet, omdat het LPM, gezien de aard van de bedrijfsactiviteiten en de daarbij behorende bebouwing met zeer grote dakoppervlaktes, een uitgelezen kans is om vele vierkante meters zonnepanelen te leggen. Daarvoor is geen, althans veel minder subsidie nodig.	Genoemd worden activiteiten die goed zijn om te doen en die ook al in kader van het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid plaatsvinden. Er is echter sprake van een mix van duurzaamheidsbronnen. Het voorzien in een opgave van wind op land hoort daar bij. Die kan niet worden vervangen door andere duurzaamheidsbronnen. Zie ook het antwoord op zienswijze 65 (gemeentelijke windenergieopgave, zienswijze 84 (subsidie) en zienswijzen 34, 53 en 92 (LPM).	
98	Als het Rijk zich hiermee wenst te bemoeien, zoveel te beter, want dan is dat helemaal een mooie kans om eindelijk eens landelijk de discussie te openen over de subsidiegeilheid van energiemaatschappijen en lagere overheden, daaronder begrepen het college van B&W van de Gemeente Moerdijk. Inspreker zal in dat geval ook Kamervragen laten stellen.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	

99	Ad 14 uit art. 37 vragen Onafhankelijk Moerdijk. Inspreker heeft er geen behoefte aan om de Klundertse omgeving te laten pronken met het hoogterecord van windmolens. Inspreker meent dus ook dat niet hoeft te gelden: hoe hoger, hoe beter.	Voor een uitleg waarom een dergelijke hoogte nodig is wordt verwezen naar de reactie op hoofdlijnen op de bouwhoogte van de windmolens in paragraaf 4.7 van de Nota van Zienswijzen. De maximale tiphoogte van de windturbines wordt evenwel aangepast van 196 meter naar 186 meter.	
100	Zienswijze ingebracht naar aanleiding van: Art. 37 vragen van de CDA-fractie Onderwerp: Locaties Staatsbosbeheer Staatsbosbeheer heeft eerder een aantal locaties aangeboden voor de plaatsing van windmolens. Inspreker is van mening dat de locaties die door Staatsbosbeheer zijn aangedragen niet, althans onvoldoende zijn onderzocht. Mogelijk vallen ook deze locaties binnen de door de raad gestelde zoekgebieden en randvoorwaarden.	De plannen van Staatsbosbeheer liggen gedeeltelijk binnen het zoekgebied van het industrieterrein. Het betreft met name de strook ten noorden van de A17. Staatsbosbeheer is op de hoogte van de zoekgebieden en de gestelde randvoorwaarden. Tot op heden heeft Staatsbosbeheer echter geen formeel verzoek ingediend om windturbines te realiseren binnen het zoekgebied van het industrieterrein Moerdijk. Een eerste verkenning laat zien dat in genoemde strook een Nafta-leiding loopt die beperkingen oplegt aan de omgeving. De gemeente staat open voor initiatieven die passen binnen de door de raad gestelde zoekgebieden en randvoorwaarden. De initiatiefnemer dient de uitvoerbaarheid aan te tonen. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de locatie-afweging op het industrieterrein in paragraaf 4.5 van de nota van zienswijzen.	
101	Waar het college zelf stelt: "Het college staat open voor initiatieven die passen binnen de door de raad gestelde zoekgebieden en randvoorwaarden.", is deze stelling dus ook in strijd met haar stelling dat de huidige locatie de enig mogelijke is.	Verwezen wordt naar de reactie op hoofdlijnen op de locatie-afweging op het industrieterrein in paragraaf 4.5 van de nota van zienswijzen. Mocht een initiatiefnemer kunnen aantonen dat een plan op een andere locatie op het industrieterrein uitvoerbaar is, dan staat het college daarvoor open.	
102	Het huidige standpunt van het college dat de gekozen locaties de enige resterende mogelijkheid zijn voor het plaatsen van windmolens is dus ook feitelijk onjuist.	Zie de beantwoording bij zienswijze 100 en 101.	
103	Inspreker is van mening dat het op de weg van het College ligt om alle opties op tafel te leggen en daarbij ook zelf voldoende initiatief te nemen om te onderzoeken welke opties er zijn. Inspreker is van mening dat het College zich er niet van kan afdoen met de mededeling dat Staatsbosbeheer geen formeel verzoek heeft ingediend. Als uitvoerend orgaan van de Gemeente is het aan het College om initiatieven te nemen en het al of niet bestaan van opties niet af te laten hangen van formele verzoeken van derden.	Het College heeft samen met de gemeenteraad in de Notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030 al aangegeven waar de zoekgebieden binnen de gemeente Moerdijk liggen. Hier acht de gemeente het ruimtelijk mogelijk om windmolens te plaatsen. Het is aan de initiatiefnemers om hier uitvoerbare plannen voor te ontwikkelen. De gemeente zelf is geen energieproducent.	
104	Zienswijze ingebracht naar aanleiding van: art. 37 vragen van de CDA-fractie Onderwerp: Ontbreken "Visie Windenergie" van het Havenschap Inspreker is van mening dat het Havenschap eerst een "Visie Windenergie" dient te hebben opgesteld, alvorens	Het beleid omtrent windenergie is door de raad vastgesteld voor de gehele gemeente, inclusief het industrieterrein Moerdijk. Het Havenschap Moerdijk is hierbij betrokken geweest en er is geen reden om voor het industrieterrein een aparte visie op te stellen.	

	onomkeerbare besluiten worden genomen, die op grote bezwaren vanwege de Klundertse bevolking, w.o. inspreker, stuiten.		
105	Immers, mede vanwege de samenstelling van het bestuur van het Havenschap, acht inspreker het essentieel dat een dergelijke visie voorhanden is. Dit bestuur is niet voor niets samengesteld met daarin ook vertegenwoordigers van representatieve organen. Met het ontbreken van een dergelijke visie, wordt aan dergelijke vertegenwoordigers de mogelijkheid onthouden om inspraak te hebben in de totstandkoming van het windparkplan, meer bijzonder ook de locatiekeuze. Aldus worden de representatieve vertegenwoordigers in het bestuur van het Havenschap, voortijdig buiten spel gezet.	Zie het antwoord op zienswijze 104.	
106	Zienswijze ingebracht naar aanleiding van: art. 37 vragen van de CDA-fractie Onderwerp: Nabuurschap Deelonderwerp: Geen waarborgen voor omwonenden Inspreker is van mening dat er geen enkele waarborg is dat omwonenden ook voordeel van de windturbines gaan genieten door het invullen van de sociale randvoorwaarden. Het College heeft reeds eerder zelf gesteld dat eventuele revenuen ten goede zullen komen aan de gemeente Moerdijk, althans aan haar inwoners. Daarbij gaat het College uit van <u>alle</u> inwoners van de Gemeente Moerdijk. De inwoners die in casu als omwonenden kwalificeren zijn echter de inwoners van de kern Klundert. Inspreker is van mening dat eventuele voordelen ten goede dienen te komen aan de inwoners van Klundert en niet tevens aan de inwoners van de gehele gemeente Moerdijk.	Zie het antwoord op zienswijze 73.	
107	Zienswijze ingebracht naar aanleiding van: art. 37 vragen van de CDA-fractie Onderwerp: Nabuurschap Deelonderwerp: Inspraak omwonenden Anders dan het College meent, zijn de omwonenden niet tijdig bij het proces betrokken. Inspreker verwijst naar de brief van de Stadstafel d.d. 19 april jl., waaruit volgt dat het College zowel de Stadstafel, als de Stadsraad, pas heeft betrokken bij dit proces toen er –volgens zeggen	Er was al eerder bij de opstelling van de notitie Windenergie gemeente Moerdijk 2013-2030 inspraak mogelijk op de zoeklocaties. Zie verder het antwoord op zienswijze 9. Verder toont het planproces in paragraaf 4.4 van de nota van zienswijzen dat de partijen en bewoners in Klundert al meteen vanaf de start bij het proces voor dit windpark zijn uitgenodigd. Waarschijnlijk doelt inspreker op de brief van de Stadstafel d.d. 11 april jl. De zienswijzen/vragen uit deze brief zijn reeds in zienswijze 4 beantwoord.	

	van het College zelf- geen alternatieve locaties meer voorhanden waren. De <u>brief van 19 april jl. van de Stadstafel, dient als hier ingelast en herhaald te worden beschouwd.</u>		
108	Derhalve voldoet dit niet aan “het <u>tijdig</u> betrekken” van omwonenden bij dit proces. Voor het invullen van het criterium “tijdig”, refereert inspreker aan het Verdrag van Aarhus, ingevolge welke slechts van “tijdig” sprake kan zijn, als er nog alternatieven voor handen zijn. Inspreker meent dat er i.c. niet van tijdige betrokkenheid kan worden gesproken, omdat er volgens de woorden van het College –bij monde van wethouder Kamp- geen andere opties meer zijn dan de huidige gekozen locatie.	Zie het antwoord op zienswijze 1 en 107.	
109	Zienswijze ingebracht naar aanleiding van: art. 37 vragen van de CDA-fractie Onderwerp: Nabuurschap Deelonderwerp: Geen clustering Inspreker is van mening dat niet wordt voldaan aan de eisen van clustering. Van clustering is de facto geen sprake als de onderlinge afstand te groot is. De enkele mogelijkheid van een lijnopstelling betekent nog niet dat van clustering sprake is, omdat een lijn wiskundig oneindig is en een oneindige, althans zeer grote onderlinge afstand, er aan in de weg staat dat van clustering sprake is. Het criterium “lijnopstelling” zegt dus alleen iets over de richting van de opstelling van windmolens ten opzichte van elkaar (namelijk in 1 lijn) en niet over de afstand. Om van clustering te kunnen spreken is er –naast de opstelling in lijn- ook de eis dat de onderlinge afstand klein genoeg moet zijn om van een samenhangende groep (cluster) te kunnen spreken. Het College geeft derhalve een onjuiste, want onvolledige, uitleg van de Verordening Ruimte door bij de beantwoording van de vraag of van een cluster sprake is, uitsluitend de lijnopstelling te betrekken en niet tevens de onderlinge afstand.	De beoordeling of wordt voldaan aan de Verordening Ruimte hiervan vindt plaats door de provincie Noord-Brabant. Met de provincie heeft afstemming plaatsgevonden over het bestemmingsplan. De provincie Noord-Brabant beschouwt de 7 turbines als één samenhangend cluster van windturbines op het industrieterrein Moerdijk.	
110	Inspreker meent dat de toegestane hoogte volgens het vigerend bestemmingsplan uitsluitend betreft schoorstenen en masten; dit zijn statische objecten. De toegestane hoogte omvat niet tevens bewegende objecten, zoals windmolens.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	

111	Zienswijze ingebracht naar aanleiding van: De informele en besloten raadsbijeenkomst d.d. 26 mei 2016 Onderwerp: Zie aanleiding zienswijze. Kennelijk is het College toch wat ongerust geworden over de woede van de Klundertse bevolking. Om die reden heeft het College gemeend de gemeenteraad vooraf te moeten “masseren” teneinde zich voldoende gesteund te zien bij de aankomende behandeling van het ontwerp-bestemmingsplan. Daartoe is een informele en besloten raadsbijeenkomst georganiseerd op 26 mei 2016. Stukken en informatie die hier zijn gewisseld zijn niet ter kennis gebracht aan de burgers.	Deze bijeenkomst is een direct gevolg van een overleg dat het College van B&W heeft gehouden met de Stadstafel Klundert. Daarin werd gezamenlijk besloten dat het goed zou zijn als college en gemeenteraad eens op informele wijze bij elkaar zouden gaan zitten om te spreken over het windpark op het industrieterrein Moerdijk. Dit gezien de onrust die het plan in Klundert veroorzaakt. Het stuk dat hiervoor ter voorbereiding is opgesteld betrof feitelijkheden en was ook al dezelfde dag nog in bezit van leden van de Stadstafel Klundert.	
112	Dit is schandalig, want het is precies het soort achterkamertjespolitiek waar Nederland zijn zakken van vol heeft.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	
113	Het is voorts onbegrijpelijk dat de Gemeenteraad hieraan meedoet. Immers, er is reeds gekozen voor de procedure van ter inzagelegging van een ontwerp-bestemmingsplan. Dit is een openbare procedure. Daarin moet sprake zijn van equality of arms, dat wil zeggen dat de burger zich moet kunnen bedienen van dezelfde informatie die door het College wordt gebruikt. Dit nu, is niet meer het geval.	Zie het antwoord op zienswijze 111.	
114	Het onttrekt zich aan het zicht van inspreker wat zich tijdens die vergadering heeft afgespeeld, welke argumenten er zijn aangevoerd en welke stukken er zijn gewisseld. Dit klemmt te meer nu deze vergadering slechts enkele dagen voorafgaand aan het einde van de inzagetermijn heeft plaatsgevonden en er realiter geen mogelijkheid meer is om alle belanghebbenden (de gehele Klundertse bevolking) nog tijdig te informeren over mogelijke nieuwe informatie. Wederom wordt het spelletje “handig gespeeld” en is van toeval geen sprake (zie artikel Moerdijkse Bode d.d. 2 maart 2016, pagina 24 (bijlage 6 van de zienswijze), zo meent inspreker.	Zie het antwoord op zienswijze 111.	
115	Indien het College de gemeenteraad had willen peilen en masseren, dan had zij dit voorafgaand aan de terinzagelegging moeten doen en niet tijdens een lopende openbare procedure.	Het College handelt in deze conform de besluiten die de gemeenteraad heeft genomen ten aanzien van de realisatie van windmolens in de gemeente Moerdijk.	
116	Daardoor is immers welhaast ondenkbaar geworden dat de Gemeenteraad, bij de beoordeling van de zienswijze van inspreker, zonder enige preoccupatie, de argumenten van inspreker op waarde zal schatten. Daarmee is een	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	

	essentieel rechtsbeginsel geschonden, waardoor de gehele procedure reeds nu voor de gemeente onhoudbaar is geworden.		
117	Het is voor inspreker ook vrijwel niet mogelijk om stukken, die tijdens een dergelijke besloten vergadering zijn gewisseld, op juistheid en compleetheid te controleren. Denkbaar is immers, dat daarin omissies zijn te ontdekken.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	
118	Zo heeft de Stadstafel (namens deze: dhr. R. van Dongen) tot dusver geen antwoord gekregen van het College op zijn 33 vragen, die op 11 april jl. zijn ingediend, terwijl inspreker deze vragen wel in zijn zienswijze heeft moeten bespreken (inspreker verwijst naar punten 1.4 tot en met 1.44 van deze zienswijzennotitie). Inspreker verwijst ook naar bijlage 5.	De heer R. van Dongen heeft namens de Stadstafel Klundert zijn vragen ter informatie gesteld aan de raadsfracties in de gemeente Moerdijk en niet aan het College. Het was aan de raadsfracties om daar al dan niet richting de heer R. van Dongen van de Stadstafel op te reageren.	
119	Het zou zo maar kunnen zijn dat het College aan de Gemeenteraad wil doen geloven dat zulk een beantwoording wel heeft plaatsgevonden, quod non. Voor inspreker is dit niet te controleren.	Er zijn door de heer Van Dongen geen vragen gesteld aan het College.	
120	Feit is wel dat op de website van de gemeente Moerdijk de ingekomen brief van dhr. Van Dongen d.d. 11 april 2016 wel is gepubliceerd, terwijl er in ieder geval tot op 27 mei 2016 geen antwoord te vinden was.	Dat is de standaard werkwijze bij brieven die gericht zijn aan de gemeenteraad of haar fracties.	
121	Indien de gemeenteraad onjuist en/of onvolledig mocht zijn geïnformeerd door het College, dan is dat voor inspreker niet anders te controleren dan door gewisselde stukken tijdens besloten vergaderingen te vergelijken met de gepubliceerde stukken. Door aan inspreker deze mogelijkheid te onthouden, wordt het beginsel van openbaarheid van bestuur geweld aangedaan en is geen democratische controle mogelijk.	Hiervan is geen sprake. Zie verder het antwoord op zienswijze 111.	
122	De kwalificatie "achterkamertjespolitiek" is i.c. dus geen loze kreet, maar kan worden onderbouwd door de stukken met elkaar te vergelijken en discrepanties daartussen vast te stellen. Er zal iemand moeten zijn, die zich geroepen voelt om te controleren of in de gewisselde stukken, niet de indruk wordt gewekt dat beantwoording van de vragen van de Stadstafel heeft plaatsgevonden, terwijl de Stadstafel stelt dat zulks niet het geval is.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	
123	Indien mocht blijken dat een stuk dat tijdens een besloten vergadering is gewisseld over een onderwerp, dat reeds in een openbare procedure wordt behandeld, niet inhoudelijk exact overeenkomt met de openbare stukken,	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	

	dan wordt de geldigheid van de procedure geweld aangedaan.		
124	Indien mocht blijken dat het gebrek aan democratische controle ertoe leidt dat onjuiste en/of onvolledige informatie kan worden verstrekt door het College aan de gemeenteraad, dan wordt daarmee een politieke doodzonde begaan. Ook dit is voor inspreker oncontroleerbaar.	Hiervan is geen sprake.	
125	Het moge voor zich spreken wat de Raad van State hiervan zal vinden, zo stelt inspreker.	Wij nemen kennis van het standpunt van inspreker.	
2.	Maatschap J.E. van der Gronden en A.N. Vervoorn d.d. 18 mei 2016		
2.1	Door de komst van de windturbines zal de waarde van onze eigendommen sterk verminderen. Bosch en van Rijn heeft onderzoek gedaan naar de waardebepaling rond windturbineprojecten. Volgens dit onderzoek bestaat er een duidelijke relatie tussen de afstand van het waardeobject tot de windturbine.	Na het onherroepelijk zijn van het bestemmingsplan kan een beroep worden gedaan op de planschaderegeling. Als u daartoe een verzoek doet, zal een onafhankelijk planschade adviseur deze claim onderzoeken en er over adviseren. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op planschade in paragraaf 4.12 van de nota van zienswijzen.	
2.2	Ondanks dat slagschaduw en geluidsoverlast geen juridisch kader vormen voor kantoren kan dit wel een reden zijn voor huidige en toekomstige huurders om een ander onderkomen te zoeken.	Het klopt dat er hiervoor geen juridisch kader is voor bedrijven en kantoren. Op 50 m afstand van een turbine kan het geluidniveau op normale hoogtes (1,5 of 5 meter) circa 57 à 58 dB(A) bedragen bij vol bedrijf van de turbine. Een geluidniveau van 58 dB(A) is weliswaar duidelijk hoorbaar, maar komt overeen met het geluidniveau van een normaal gesprek. Een dergelijk niveau is lager dan een rustig voorbijrijdende personenauto op 10 meter afstand. Indien zich op circa 50 meter een kantoor bevindt, zal het geluidniveau in het kantoor bij een geluidbelasting van 58 dB(A) hoogstens 13 à 38 dB(A) (in het kantoor) bedragen. Ten aanzien van de slagschaduw heeft Nuon al aangegeven om de hinder van slagschaduw weg te nemen bij bedrijven die daar last van hebben door bijvoorbeeld het plaatsen van zonwering of een stilstandregeling. Zie verder ook het antwoord op zienswijze 53.	
2.3	De aanpassing van het bestemmingsplan houdt in dat er geen kwetsbare objecten meer gebouwd mogen worden op het perceel Kivietsweg 15 (bijvoorbeeld een bedrijfshal met kantoor van meer dan 1.500 m ²). Bij aanschaf van het kavel was dat wel mogelijk.	Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling van het windpark geldt inderdaad dat op gronden die liggen binnen de 'veiligheidszone - windturbine 1' en 'veiligheidszone - windturbine 2' geen kwetsbare objecten zijn toegestaan, dit conform het Activiteitenbesluit. In de 'veiligheidszone - windturbine 1' liggen geen perceelsgronden die een bedrijfsbestemming kennen. In de 'veiligheidszone - windturbine 2' liggen perceelsgronden die een bedrijfsbestemming kennen. Hier zijn dus geen nieuwe kwetsbare objecten toegestaan.	

		Dit leidt voor de gronden in kwestie echter niet tot een extra beperking omdat in het voorontwerp bestemmingsplan Haven- en industrieterrein Moerdijk zijn ook geen kwetsbare objecten op deze perceelsgronden zijn toegestaan. Daarnaast geldt dat ook volgens het beleid van het havenschap het momenteel al niet wenselijk en toegestaan om dergelijke activiteiten op dit deel van het industrieterrein te ontplooiën. Zelfstandige grote kantoren zijn bijvoorbeeld niet toegestaan. Als u naar uw mening als gevolg hiervan planschade leidt, kunt u een planschadeclaim indienen. Zie ook het antwoord op zienswijze 2.1.	
2.4	Het risico dat er een incident plaatsvindt met één of meerdere slachtoffers is maar 1 op 1.000.000. Dit kan wel een reden zijn voor huidige dan wel toekomstige huurders een andere locatie te kiezen.	Externe veiligheidsrisico's kunnen in het algemeen nooit volledig 100% worden uitgesloten. De Nederlandse regelgeving en beleid ten aanzien van externe veiligheid richt zich daarom op de vraag welke risico's en welke kansen maatschappelijk gezien aanvaardbaar wordt beschouwd. Het windpark blijft ruim onder dit risiconiveau.	
2.5	Inspreker is zeer teleurgesteld in alle betrokken instanties. In april 2016 heeft inspreker een brief ontvangen van Nuon. Dat was een eerste kennismaking met het project. Het in de toelichting beschreven proces waarbij gesprekken zijn gevoerd en per bedrijf onderzocht is wat de effecten zijn van de windturbines zijn onbekend. Er bleek een fout in het emailadres te zitten. Doorgaans zijn er geen problemen om mij te bereiken vanuit de gemeente en het Havenschap.	Het is spijtig dit te horen. Inderdaad zat er helaas een fout in het adresbestand. De gehele procedure vanaf de start van de notitie Reikwijdte en Detailniveau in juli 2015 is gepubliceerd volgens de gebruikelijke informatiekkanalen. Meerdere malen zijn er ook informatiemomenten geweest.	
3.	Palletcentrale Groep B.V., Fondo Monte B.V. en Palletcentrale B.V. d.d. 31 mei 2016		
3.1	Door het bestemmingsplan zal de waarde van ons bedrijf schade worden toegebracht.	Dit heeft betrekking op planschade. Verwezen wordt naar het antwoord op zienswijze 2.1 en verder de reactie op hoofdlijnen op planschade in paragraaf 4.12 van de nota van zienswijzen..	
3.2	We zullen geluidsoverlast ondervinden van de windturbines	Zie het antwoord op zienswijze 2.2.	
3.3	Ons terrein (Houtsnipweg 2) is mogelijk niet meer volledig bebouwbaar. Dit heeft gevolgen voor de gebruiksmogelijkheden en waarde van de grond.	De bouw mogelijkheden van de bedrijfsgronden wordt met dit bestemmingsplan niet beperkt. Alleen de gebruiksmogelijkheden worden beperkt doordat kwetsbare objecten binnen de in dit bestemmingsplan opgenomen gronden worden uitgesloten. Als u naar uw mening als gevolg hiervan planschade leidt, kunt u een planschadeclaim indienen. Zie ook het antwoord op zienswijze 2.1.	

4.	Leidingenstraat Nederland d.d. 27 mei 2016		
4.1	In de buisleidingenstraat liggen meerdere leidingen , waaronder een buisleiding met gevaarlijke stoffen van regionaal, nationaal en internationaal belang. Daarnaast is er in de buisleidingenstraat nog plaats voor nieuwe leidingen. Windturbines zijn een potentiële faalkansverhogende objecten voor buisleidingen en kunnen een beperking vormen voor de nieuwe buisleidingen. Parallel aan de buisleidingenstraat zijn 5 windturbines voorzien. Alleen de meest zuidelijk geprojecteerde windturbine vormt een beperking. Aldaar takken meerdere buisleidingen af naar het industrieterrein Moerdijk. De windturbine kan mogelijk de ontsluiting van huidige en toekomstige buisleidingen belemmeren. De bereikbaarheid van de buisleidingen en het industrieterrein kan hierdoor mogelijk verslechteren. Dat is onwenselijk.	Voor de toetsing van de plaatsing van de windturbines ten aanzien van de buisleidingen zijn de normen uit het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) en de richtwaarden uit het Handboek risicozonering windturbines gevolgd. Uit deze toets blijkt dat aan beide wordt voldaan. Er is geen sprake van een significante verslechtering op het aspect externe veiligheid of de bedrijfsvoering . Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de uitvoerbaarheid van het windpark in paragraaf 4.6 van de nota van zienswijzen.	
4.2	Aan de effecten van de windturbines op de buisleidingen is in het bestemmingsplan en de MER weinig aandacht besteed. In paragraaf 5.1 is beschreven dat de leidingenstraat buiten de risicocontour van de windturbine is gelegen. Dat geldt echter uitsluitend bij normaal toerental. Bij overtoeren valt de buisleidingenstraat wel binnen de risicocontour. Onduidelijk is wat de gevolgen zijn bij overtoeren en hoe gehandeld moet worden dan wel hoe overtoeren worden voorkomen.	Van de plaatsing van de windturbines ten aanzien van de buisleidingen zijn de normen uit het Bevb en de richtwaarden uit het Handboek risicozonering windturbines gevolgd. In het Handboek is opgenomen dat het effect van windturbines op buisleidingen buiten de werpafstand bij nominaal toerental verwaarloosbaar is. Het scenario “bladafworp bij overtoeren” heeft dus geen effect op ondergrondse buisleidingen.	
4.3	Verzocht wordt in paragraaf externe veiligheid de belangen en het beleid van de buisleidingenstraat nader te benoemen en de bovenbeschreven aspecten te onderbouwen.	In de paragraaf externe veiligheid van de toelichting van het bestemmingsplan worden het beleid en de effecten van het windpark op de buisleidingenstraat nader toegelicht. Hiertoe worden de resultaten uit het achtergrondrapport onderzoek externe veiligheid gehanteerd.	Paragraaf 6.5 van de toelichting wordt uitgebreid met een beschrijving van de effecten van het windpark op de buisleidingenstraat.
5.	Delta Infra B.V. in naam van DOW Benelux B.V., ZEBRA Gasnetwerk B.V., Zeeland Refinery N.V./Total Opslag en Pijpleidingen Nederland N.V. d.d. 1 juni 2016		
5.1	In het westelijk deel van het windpark ligt een buisleiding die valt onder het wettelijke regime van het Besluit externe veiligheid buisleidingen. De leidingexploitant is echter niet benaderd om te bepalen onder welke voorwaarden de windturbines realiseerbaar zijn binnen de taken en veiligheidsopgaven van de leidingbeheerder. Er	In het rapport externe veiligheid zijn alle aanwezige leidingen beschouwd conform het besluit externe veiligheid buisleidingen. Uit de risicoberekeningen is gebleken dat het additionele domino effect van de windturbines lager is dat 10% en dat daarmee voldaan wordt aan de normstelling.	Paragraaf 6.5 van de toelichting wordt uitgebreid met een beschrijving van de effecten van het windpark op de buisleidingenstraat.

	is sprake van een cumulatie van risicoverhogende objecten. Het falen van een windturbine kan een leiding beschadigen wat een domino-effect teweeg kan brengen. Zonder afstemming kan het bevoegd gezag geen oordeel vormen over de indirecte veiligheidsrisico's als gevolg van het falen van een windturbine. Betrokkenheid van de leidingbeheerder is noodzakelijk.	In de paragraaf externe veiligheid van de toelichting van het bestemmingsplan worden het beleid en de effecten van het windpark op de genoemde buisleidingen nader toegelicht. Hiertoe worden de resultaten uit het achtergrondrapport onderzoek externe veiligheid gehanteerd. Met de exploitanten van leidingen, welke liggen binnen de werpafstand bij nominaal toerental, is actief overleg gevoerd. Reden hiervoor is dat conform het Handboek risicozonering windturbines gesteld is dat leidingen buiten de werpafstand bij nominaal toerental geen significant additioneel risico ondervinden. Zie verder de reactie op hoofdlijnen op de uitvoerbaarheid van het windpark in paragraaf 4.6 van de nota van zienswijzen.	
5.2	Het handboek risicozonering windturbines wordt in de tervisieliggende stukken beschouwd als leidraad. In het handboek wordt voor ondergrondse buisleidingen de grootste afstand van de maximale werpafstand bij nominaal toerental of de ashoogte $+1/2$ rotordiameter geadviseerd. Uitgaande van de ashoogte van 130 m + 66 m (rotordiameter $132/2 = 66$) de adviesafstand 196 m bedraagt tot de buisleidingenstraat. Onderhavig bestemmingsplan gaat uit van 170 meter. De afstand van de beoogde windturbine bij de zuidelijke Randweg tot de buisleidingenstraat is 249 meter en in de nabijheid is een Gasontvangststation gevestigd (op de strook "leidingstraat"). De windturbine is een extra risicobron. Uit het onderzoek is niet gebleken hoe de faalkansrisico's op een domino-effect zijn bepaald. Verzocht wordt de locatie langs de Zuidelijke Randweg te verplaatsen zolang niet duidelijk is wat de faalkans en daarmee de risico zullen zijn op de buisleidingenstraat.	Er wordt voldaan aan de adviesafstand van 196 meter, aangezien de werkelijke afstand 249 meter is. Besloten is de maximale tiphoogte te verlagen van 196 meter naar 186 meter. Conform het Handboek risicozonering windturbines zijn de windturbines dus geen extra risicobron en is de additionele faalkans verwaarloosbaar.	
5.3	Een toename van het risico wordt ontoelaatbaar geacht. Ook indien deze de richtwaarde van de 10%-norm (volgens het handboek) niet overschrijdt.	Bij de beoordeling is de 10% norm uit het handboek toegepast. Aangezien het Bevb, via het Regeling externe veiligheid buisleidingen (Revb) en de Handleiding risicoberekening Bevb verwijst naar het Handboek risiconormering windturbines, wordt hiermee voldaan aan de normstelling.	
5.4	Het bevoegd gezag kan om gewichtige redenen besluiten af te wijken van de richtwaarde. Omdat niet duidelijk is wat de toevoeging van de faalkans zal zijn, is een gewichtige reden om af te wijken.	De toevoeging aan de faalkans is berekend en gerapporteerd in het onderzoek externe veiligheid. Aan de normstelling wordt voldaan. Er is dus geen gewichtige reden nodig om af te wijken van een richtwaarde.	

5.5	Het is onduidelijk of de regionale brandweer in de gelegenheid is gesteld om ter verantwoording van het groepsrisico advies uit te brengen.	Windturbines vallen onder het Activiteitenbesluit. Bij inrichtingen welke vallen onder het Activiteitenbesluit is groepsrisicoverantwoording (en dus adviesinwinning bij de regionale brandweer) niet aan de orde.	
5.6	Verzocht wordt om: 1. middels een qra bepalen of de plaatsing van de windturbines een mogelijk extra risico toevoegt voor de leiding en of dit risico toelaatbaar is. 2. Advies in winnen bij de leidingexploitanten alvorens het bestemmingsplan vast te stellen. 3. Faalkansberekening uit te voeren voor de objecten in de nabijheid van de windturbines, waarbij er geen sprake mag zijn van een toename van de individuele faalkans ook niet wanneer deze onder de 10%-norm blijft, zolang niet duidelijk is wat het domino effect en cumulatie effect zal zijn. 4. De regionale brandweer of veiligheidsregio dient in de gelegenheid gesteld te worden advies uit te brengen. Dan wel aan te geven of en welk advies zij hebben uitgebracht 5. De mogelijke domino effecten van het falen van een windturbine dienen in de afweging te worden meegewogen evenals het eventueel heroverwegen van de locatie aan de Zuidelijke Randweg. 6. Het groepsrisico dient verantwoord te worden. 7. De overwegingen van het bevoegd gezag ten aanzien van het omgaan met risico's en externe veiligheid beschikbaar stellen	1. De kwantitatieve risico analyses (QRA) per bedrijf zijn opgenomen in het onderzoek externe veiligheid. 2. Alleen Air Liquide ondervindt een significant additioneel risico, bij deze exploitant is advies ingewonnen. 3. Zie punt 1 4. Zie het antwoord op zienswijze 5.5. 5. Zie het antwoord op zienswijze 5.4. 6. Zie het antwoord op zienswijze 5.5. 7. Zie het antwoord op zienswijze 5.5.	
6.	Mopal B.V. en Mopal beheer B.V. d.d. 31 mei 2016		
1	Inspreker heeft kennis genomen van het ontwerp-Bestemmingsplan Windpark Industrierrein Moerdijk en de bijbehorende Milieueffectrapportage, zoals ter inzage gelegd vanaf 21 april 2016.	Deze zienswijze wordt ter kennisname aangenomen.	
2	De ondergetekende is met haar onderneming gevestigd in Klundert en belanghebbende.	Deze zienswijze wordt ter kennisname aangenomen.	
3	Ondergetekende wenst als belanghebbende middels deze haar zienswijze aan u kenbaar te maken en in te dienen, omdat ondergetekende zich niet kan verenigen met het ontwerpplan. Deze zienswijze is gericht aan zowel het College als aan de Gemeenteraad, omdat enerzijds het College in de bekendmaking zichzelf	De gemeenteraad dient de geadresseerde te zijn. Dit was een ommissie in de publicatie van de ter visie legging. Deze zienswijze wordt ter kennisname aangenomen. Zie ook het antwoord op zienswijze 2 van de gezamenlijke zienswijze (1 ^e zienswijze in deze Nota van Zienswijzen).	

	aanwijst als geadresseerde, terwijl anderzijds de raadsgriffier en de wet de gemeenteraad aanwijzen als geadresseerde.		
4	Ondergetekende, of één van haar mede-bestuurders, wordt graag in de gelegenheid gesteld zijn/haar zienswijze mondeling toe te lichten.	De gelegenheid om een zienswijze mondeling toe te lichten is geboden. Verder is de ruimte gegeven om tot 28 juli 2016 een zienswijze in te dienen. Op 27 juli 2016 is een brief ingekomen met het verzoek om uitstel. Gezien de ter inzagelegging vanaf 21 april 2016 en gezien de termijnen van de vaststellingsprocedure kan dit uitstel niet meer worden verleend. Er bestaat nog wel de mogelijkheid om de zienswijze nader toe te lichten voor de raadscommissie.	Deze reactie leidt niet tot een aanpassing van het bestemmingsplan.
5	Ondergetekende behoudt zich alle rechten voor, m.n. om zich te zijner tijd te laten vertegenwoordigen door een gemachtigde van haar keuze, deze zienswijze zo nodig aan te vullen en om planschade te (laten) vorderen/verzoeken.	Deze zienswijze wordt ter kennisname aangenomen.	

5. AMBTSHALVE WIJZIGINGEN

#	Constatering	Aanpassing
1	De verwijzing naar artikel 32 van de Verordening Ruimte 2014 in de toelichting is onjuist. Ook de bijbehorende onderbouwing dient aangepast te worden. In de toelichting dient te worden verwezen naar artikel 4.10 van de Verordening ruimte 2014. Artikel 4.10 stelt een minimum van 3 windturbines. Het plan voorziet in de realisatie en gebruik van 7 turbines, welke wordt beschouwd als één samenhangend cluster van windturbines op het zeehaven- en industrieterrein Moerdijk.	In paragraaf 4.3 van de toelichting wordt de verwijzing aangepast met de bijbehorende onderbouwing.
2	In de toelichting is het totale op te stellen vermogen op het Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk als ook de locatiekeuze op het industrieterrein niet geheel duidelijk.	In paragraaf 2.2 van de toelichting wordt het totale op te stellen vermogen op het Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk nader toegelicht en in paragraaf 2.3 wordt de locatieafweging van de windmolens op het industrieterrein nader toegelicht.
3	In de toelichting wordt niet ingegaan op de geluidbelasting vanuit windturbines op de ecologische verbindingszone (EVZ).	In paragraaf 6.8 van de toelichting wordt nader ingegaan op de geluidbelasting vanuit windturbines op de EVZ.
4	In de toelichting is niet duidelijk aangegeven in hoeverre de in het bestemmingsplan opgenomen schuifruimte voor de locatie van de windturbines (van maximaal 50 meter) gevolgen heeft voor de effectenbepaling op het Natuur Netwerk Nederland.	In paragraaf 6.8 van de toelichting wordt de effecten op het Natura Netwerk Nederland nader afgebakend.

**BIJLAGE 1 TOETINGSADVIES OVER HET MILIEUEFFECTRAPPORT VAN DE COMMISSIE
VOOR DE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE**

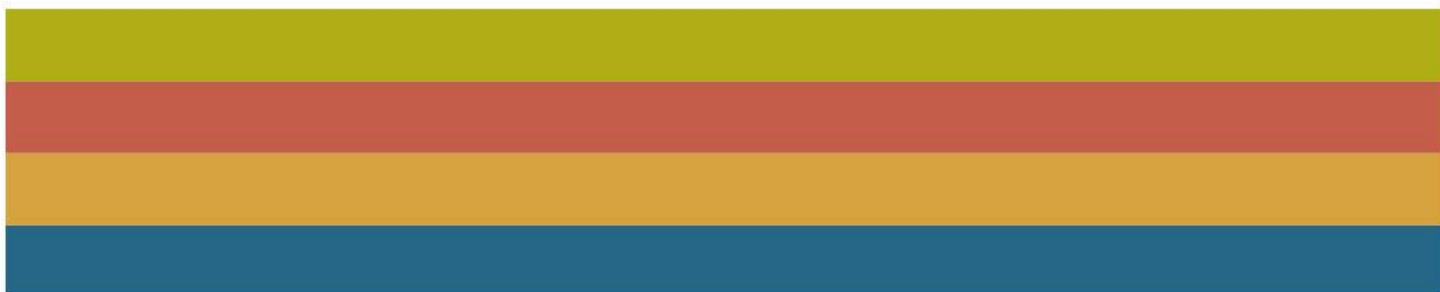
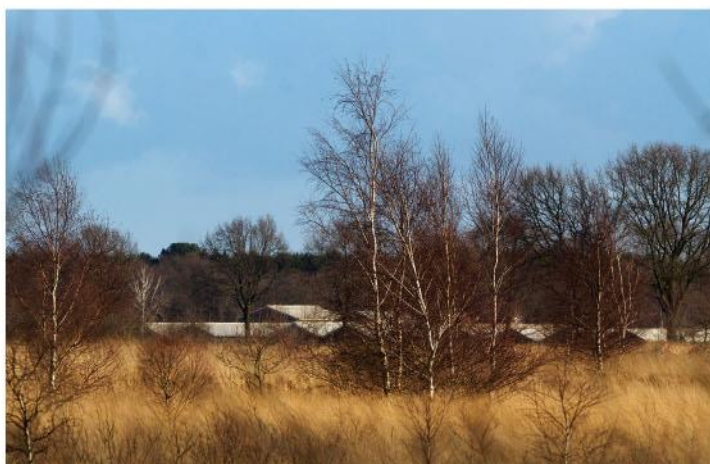

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark Industrieterrein Moerdijk

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

23 juni 2016 / projectnummer: 3121

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER)

Nuon Wind Development B.V. heeft het voornemen om in samenwerking met het Havenschap Moerdijk maximaal acht windturbines met bijbehorende voorzieningen te plaatsen op het westelijk en zuidoostelijk deel van Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk. De ruimtelijke (planologische) mogelijkheid voor windturbineplaatsing komt tot stand door het vaststellen van een bestemmingsplan door de gemeenteraad van de gemeente Moerdijk. Gekoppeld aan de besluitvorming daarover zijn de milieueffecten beschreven in een milieueffectrapport (MER). De gemeente heeft de Commissie voor de m.e.r. gevraagd het MER te beoordelen.

De Commissie is van oordeel dat het MER alle informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. Echter, indien gebruik gemaakt wordt van de beschikbare schuifruimte voor de turbines richting of tot in het Natuur Netwerk Nederland (NNN), adviseert zij, vóórdát besluitvorming plaatsvindt, de effecten op het NNN nader te bepalen en te beoordelen.

Het MER is goed leesbaar en met name de effectbeschrijvingen voor de leefomgeving en het landschap zijn van goede kwaliteit.

In hoofdstuk 2 doet de Commissie aanbevelingen ten aanzien van de onderbouwing van de gekozen doelstelling voor de productie van windenergie en de locatie van de windturbines, als ook de gevolgen voor de natuur en de veiligheid van buisleidingen. Zij hoopt hiermee een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

2. Aandachtpunten voor de verdere besluitvorming

2.1 Onderbouwing doelstelling en locatie

Moerdijk ligt in een concentratiegebied voor de ontwikkeling van windenergie conform het Nationaal Ruimtelijk Perspectief Wind op Land (VROM, 14 juni 2010) en is daarmee een belangrijke locatie voor grootschalige ontwikkeling van windenergie. Uit het MER wordt niet duidelijk welke bijdrage het Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk maximaal kan leveren aan de ambities op het gebied van de opwekking van windenergie in de regio. Als startpunt is gehanteerd de plaatsing van maximaal 8 turbines langs de westelijke en zuidelijke randweg van het terrein. Voor de onderbouwing daarvan wordt verwezen naar het Vooronderzoek locatiestudie windturbines dat in 2014 is uitgevoerd.¹ Niet is aangegeven of, en zo ja hoe het windpark eventuele toekomstige plaatsing van windturbines elders op of langs het industrieterrein beïnvloedt.

- De Commissie adviseert ten behoeve van de verdere besluitvorming, gegeven bovenstaande kanttekeningen, zowel het totale op te stellen vermogen op het Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk als ook de locatiekeuze nader toe te lichten.²

2.2 Gevolgen voor de natuur

2.2.1 Natuur Netwerk Nederland (NNN)

In het MER wordt naar het oordeel van de Commissie terecht geconcludeerd dat effecten op het functioneren van het NNN zijn uitgesloten. Van de geplande windturbines is T-6 (variant 1) of T-5 (variant 2) gepland op circa 30 meter afstand van gebieden die behoren tot het NNN. Indien gebruik gemaakt wordt van de beschikbare schuifruimte van 50 meter richting of tot in het NNN kan dat leiden tot andere effecten dan in het MER aangegeven.³

- De Commissie adviseert, indien gebruik gemaakt wordt van de beschikbare schuifruimte, de effecten op het NNN nader te bepalen en te beoordelen.

2.2.2 Ecologische Verbindingszone (EVZ)

In beide onderzochte varianten leiden de windturbines tot ruimtebeslag van de EVZ die is beschermd door de Provinciale Verordening Ruimte 2014. In het MER wordt het effect op 'O' gesteld omdat in het bestemmingsplan een aanduiding en regels zijn opgenomen ter bescherming van de EVZ, en de functionaliteit van de EVZ op grond daarvan niet zal worden aangetast. In het MER wordt aangegeven dat er geen doelsoorten aan de EVZ zijn gekoppeld. Gezien de illustraties op pagina 113 van het MER acht zij het denkbaar dat de functionaliteit van de EVZ wél wordt aangetast als ook het gebruik en (eventuele) belang voor vleermuizen en broedvogels bij de beoordeling wordt betrokken. Daarmee kan ook compensatie noodzakelijk

¹ Zie blz. 17 van het MER. Navraag bij het bevoegd gezag leert dat de resultaten van dit onderzoek niet zijn neergelegd in een publicatie. Het betrof een analyse van NUON en het Havenschap waarin de verschillende locaties zijn nagelopen en met betrokkenen is gesproken over de eventuele mogelijkheden.

² Zie in dit verband ook de zienswijze van een inwoner uit de kern Klundert.

³ Zie ook blz. 112-113 van het MER.

worden. De Commissie ziet op grond van de informatie in het MER overigens voldoende maatregelen mogelijk om het ecologisch functioneren van de EVZ te kunnen blijven waarborgen.⁴

- De Commissie adviseert ten behoeve van de besluitvorming over de benodigde vergunning het gewenste ecologisch functioneren van de EVZ nader in beeld te brengen en maatregelen te beschrijven waarmee het ecologisch functioneren van de EVZ ook na plaatsing van de windturbines gewaarborgd blijft.

2.3 Gevolgen voor veiligheid buisleidingen

In de zienswijzen van Delta Netwerkgroep en LSNE wordt aandacht gevraagd voor de mogelijke gevolgen van de plaatsing van de meest zuidelijke turbine voor de veiligheid en leverszekerheid van daar aanwezige buisleidingen.

- De Commissie adviseert ten behoeve van de verdere besluitvorming aan te geven of plaatsing van deze turbine een mogelijk extra veiligheidsrisico toevoegt voor deze leidingen en of dit risico acceptabel is. Betrek daarbij ook de kans op het optreden van domino-effecten.

⁴ Denk aan het vergroten van de afstand tussen de windturbines en de EVZ en/of het lokaal (her-)begrenzen of het zodanig inrichten van de EVZ dat de ecologische samenhang gewaarborgd wordt.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Nuon Wind Development B.V.

Bevoegd gezag: Gemeente Moerdijk

Besluit: vaststellen van een bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: D22.2

Activiteit: aanleg windpark

Procedurele gegevens:

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 11 april 2016

Kennisgeving MER: 19 april 2016

Ter inzage legging MER: 21 april 2016 t/m 1 juni 2016

Toetsingsadvies uitgebracht: 23 juni 2016

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. dr. G.P.J. Draaijers (secretaris)

dhr. ir. W.H.A.M. Keijsers

mw. drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

dhr. ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, oordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie:

<http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies:

- Milieueffectrapport behorende bij het Bestemmingsplan Windpark Industrieterrein Moerdijk. Definitieve versie 04, Anteagroup, 31 maart 2016;
- Ontwerp Bestemmingsplan Windpark Industrieterrein Moerdijk, inclusief de daarbij horende bijlagen, Anteagroup, 2016;

De Commissie heeft kennis genomen van de ingediende zienswijzen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 800
3511 ML Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

